

Analiza vplivov turizma (predloga 2022)

Destinacija:	Destinacija Kranj
Datum:	september 2025
Avtorji:	Člani Zelene ekipe (točka 1.3)
Verzija:	V02

Ta predloga se neposredno nanaša na kriterija **1.5 (Popis turističnih zmogljivosti in virov)** in **1.6 (Analiza vplivov turizma)**, posredno pa tudi na številne druge. Pri kriterijih, ki so omenjeni v dokumentu, se sklicujte (tudi) na ugotovitve iz te analize. Dokument posodobite vsako leto, saj boste tako sproti zaznali priložnosti in nevarnosti za trajnostni razvoj turizma v vaši destinaciji.

Tema	1.5: Popis turističnih zmogljivosti in virov (opišite glavne vire in vrednote)	1.6: Analiza vplivov turizma (glavni vplivi turizma – trenutni in pričakovani v naslednjih 2-4 letih)	Politike, zaščita in upravljanje, s katerimi zagotavljate trajnost naslednjih 2-4 leta
A. Narava in krajina			
A1. Zaščiten območja (2.1 Ohranjanje narave 2.2 Vplivi turizma na naravo)	Navedite zaščiten območja in za vsakega od njih ključne vrednote oz. razloge za zaščito.	Navedite pozitivne in negativne vpliva turizma na identificirana zaščiten območja. <i>Primer pozitivnega vpliva: Z vstopnino od obiskovalcev ohranjamo in vzdržujemo naravo in poti.</i> <i>Primer negativnega vpliva: Obiskovalci motijo živali in povečujejo količine odpadkov.</i>	Opišite, kako so ključne vrednote zavarovane: + z zakoni ali pravilniki (mednarodni, nacionalni, lokalni) + z managementom ali reguliranjem dostopa Ocenite, ali so ključne vrednote za obdobje naslednjih 2-4 let ustrezno zavarovane.
<i>Izpolnite za svojo destinacijo:</i>	<p>Zavarovana območja so deli narave, ki so varovani po Zakonu o ohranjanju narave in imajo ustrezen pravni status. Takšna območja so območja Natura 2000 (po habitatni direktivi), zavarovana območja (npr. naravne vrednote, ekološko pomembna območja), območja naravnih vrednot in ekološko pomembna območja (EPO). Območja so vsebinsko različna, a se lahko prekrivajo. Posebno varstveno območje (območje Natura 2000) je ekološko pomembno območje, ki je na ozemlju EU pomembno za ohranitev ali doseganje ugodnega stanja ptic (Direktiva Sveta 79/409/EGS z dne 2. aprila 1979 o ohranjanju prostoživečih ptic) - SPA območja in drugih živalskih ter rastlinskih vrst, njihovih habitatov in habitatnih tipov (Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst in direktive o habitatih) - SCI območja.</p> <p>Kljub osrednji ravninski in prometno gospodarsko obremenjeni legi je v MO Kranj 2911 ha območij NATURA 2000 (19,36% površine občine), 7 ekološko pomembnih območij, 54 naravnih vrednot (jame) in 6 zavarovanih območij narave (<u>VJR</u>).</p> <p>Na območju Mestne občine Kranj (MOK) se nahaja 6</p>	<p>Primeri pozitivnega vpliva turizma:</p> <p>+ <u>Povezava med turističnim zanimanjem in lokalnim upravljanjem (Brdo, KS Predoslje, KS Kokrica z Udin borštom – Pohod po mamutovi deželi):</u> Varovana območja omogočajo razvoj raznolikih trajnostnih turističnih dejavnosti, kar spodbuja lokalne skupnosti k aktivnemu ohranjanju narave. Dober primer sodelovanja je Posestvo Brdo in KS Predoslje, kjer se naravna vrednota povezuje z lokalno skupnostjo prek dogodkov, ekološke tržnice, predstavitev ponudnikov in redne prodaje lokalnih pridelkov.</p> <p>+ <u>Usmerjanje obiska v skladu z varstvenimi režimi:</u> Zaradi povečanega obiska se območja opremljajo z informacijskimi tablami, počivališči in usmerjevalno infrastrukturo, ki obiskovalce ozavešča o pravilnem vedenju v naravi. Primer dobre prakse je učna pot Po deželi konglomeratnega krasa. (<u>primer poti Udin Boršt</u>).</p> <p>+ <u>Upravljanje obiska v občutljivem ekosistemu:</u> Za nekatere občutljive dele narave, kot je slap Šum, se izvajajo ukrepi za usmerjanje obiska in ohranjanje ekosistemov, vključno z informativnimi tablami, učnimi potmi in prostorskim načrtovanjem. V prihodnje se predvideva uveljavitev nosilne zmogljivosti za trajnostno</p>	<p>Na območju MOK ni delov narave pod varstvom UNESCO, tudi ni v poteku postopek umestitve za ta seznam.</p> <p>Upravljanje in zavarovanje naravnih vrednot v MOK – analiza 2025: Območja Natura 2000 v Mestni občini Kranj se upravljajo skladno s <u>Programom upravljanja območij Natura 2000 v Sloveniji (2023-2028)</u>, ki določa cilje, ukrepe in odgovornosti za ohranjanje vrst in habitatnih tipov. Mestna občina Kranj izvaja naloge iz programa z vključevanjem naravovarstvenih usmeritev v <u>prostorsko načrtovanje, lokalne strategije razvoja in projekta JeloviZA</u>, ki razvija model upravljanja za območje Jelovice.</p> <p>V razvoju je tudi sistem rabe delov narave, ki določa maksimalne obremenitve in omogoča koncesijski rabo za določene dejavnosti. To je pomemben korak k uravnoteženju med varstvom narave in trajnostnim razvojem turizma.</p> <p>Primeri dobrega upravljanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Naravni rezervat glinokopnih bajerjev z okolico na Bobovku je razvit po sodobnem konceptu coniranja (naravovarstvena, rekreacijska, turistična cona), kar omogoča usmerjanje obiska in ohranjanje ekosistemov. • Kanjon reke Kokre je bil zavarovan z

Tema	1.5: Popis turističnih zmogljivosti in virov (opišite glavne vire in vrednote)	1.6: Analiza vplivov turizma (glavni vplivi turizma – trenutni in pričakovani v naslednjih 2-4 letih)	Politike, zaščita in upravljanje, s katerimi zagotavljate trajnost naslednjih 2-4 leta
	<p>Natura 2000 območij, ki skupaj predstavljajo 2.933,9 ha (oz. 19,4 % površine občine), 6 zavarovanih območij s površino 926,7 ha (oz. 6,1 % površine občine), 7 ekološko pomembnih območij s površino 3.151,3 ha (oz. 20,9 % površine občine) ter 27 območij naravnih vrednot s površino 2.310,1 ha (oz. 15 % površine občine) oz. 8 točk in 110 jam opredeljenih kot naravna vrednota. Tako je skupaj 4.517,2 ha oz. 29,9 % površine občine opredeljene kot posebno varstveno območje (<u>VIR</u>).</p> <p>OBMOČJA NATURA 2000 V MESTNI OBČINI KRANJ</p> <p>V Mestni občini Kranj je torej 6 območij Nature 2000 in skupaj obsegajo 19,4 odstotka celotne površine občine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grad Brdo • Karavanke • Nakelska Sava • Bidovčeva jama • Gozd Kranj - Škofja Loka • Jelovica <p>(<u>VIR</u>)</p> <p>Grad Brdo - Preddvor (površina: 582 ha): območje pokriva tri geografske enote, in sicer območja glinokopnih jezerc na Bobovku, protokolarni kompleks Brdo (območje grajskega kompleksa in gozda Dobrave) ter močvirno območje Blata pri Preddvoru (<u>VIR</u>).</p> <p>Karavanke (23.900 ha): veliko območje, ki pokriva gorsko verigo od Dovške Babe do vključno celotne storžiške skupine, pretežno nad 900 m nad morjem. V MOK pokriva JZ pobočje Storžiča ter južno pobočje Tolstega vrha, kjer se meja spusti do Golnika oziroma nadmorske višine 700 m (<u>VIR</u>).</p> <p>Nakelska Sava (120 ha): vključuje strugo, brežine in obvodne ravnice Save in Tržiške Bistrice od njenega širšega območja sotočja do Okroglega. V MOK pokriva desni breg Save od Nove vasi pri Zgornji Besnici do Spodnje Besnice (<u>VIR</u>).</p> <p>Bidovčeva jama (154 ha): gozdnato kraško območje med Zgornjo Besnico in Njivico z endemično jamsko favno v tamkajšnjih jamah,, med katerimi sta najbolj</p>	<p>upravljanje obiska, v kolikor se izkažejo negativni vplivi turizma na slap in okolico (npr. <u>Slap Šum in Družinski izleti, slap Šum v Besnici, z otroki raziskujemo Gorenisko</u> - efektivna nosilna zmogljivost slapu Šum je približno 600 oseb / dan).</p> <p>+ Usmerjanje obiska v skladu in informiranje obiskovalcev:</p> <ul style="list-style-type: none"> - V Naravnem rezervatu glinokopnih bajerjev z okolico na Bobovku je postavljen števec obiska ter tri informacijske table, ki obiskovalce seznanjajo z zgodovino, geologijo, biotsko raznovrstnostjo in varstvenim režimom območja. Table so nameščene ob glavnih vstopnih točkah ter med Čukovo jamo in Krokodilnico. • postavitve ekološkega otoka ECOdip v Besnici in ureditev njegove okolice z informativno tablo – Slap Šum; • obnova informativnih tabel na Učni poti Besnica – Rovnik – slap Šum; • informativna tabla s kulturno-zgodovinsko vsebino pri krožišču v Zgornjih Bitnjah; <p>+ Upravljanje in zaščita območij:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Projekta <u>JeloviZA</u>, ki razvija model upravljanja Jelovice z upoštevanjem ogroženosti zaradi turističnega obiska, je končan (<u>VIR</u>). Model upravljanja je narejen in je v fazi organiziranja delovne skupine za njegovo izvajanje. • Zaradi turizma se zagotavljajo dodatna finančna sredstva za upravljanje in zaščito območij. V letu 2023 sta MOK in ZTKK oddala vlogo na javni razpis za sofinanciranje vlaganj v turistično infrastrukturo in naravne znamenitosti, s ciljem nadgradnje ponudbe v Kanjonu Kokre. • Turistični obisk je spodbudil dodatno zaščito nekaterih območij. Primer je lovišče na Posestvu Brdo, ki je dostopno le z vodičem. <p>+ Usmerjanje obiskovalcev po označenih poteh:</p> <p>Na varovanih območjih se obiskovalci usmerjajo po označenih tematskih poteh, kar zmanjšuje obremenitev občutljivih habitatov. Primeri: <u>Kanjon Kokre, Pot pod Storžičem, Rovnik – Slap Šum, Pot Jeprškega učitelja, Zoisova pot Predoslie</u>).</p>	<p><u>Odlok o naravnem spomeniku Kanjon reke Kokre</u> (sprejet 14. 2. 2024), kar predstavlja temelj za primerno turistično rabo in interpretacijo naravne vrednote.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mestni svet MOK je že 27. 1. 2021 sprejel OPPN za območje urejanja kanjona Kokre, kar omogoča prostorsko usklajeno upravljanje. <p>Načrtovana zavarovanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Za območje Udin boršt, ki ima izjemne geomorfološke in ekološke značilnosti. Zbrane so strokovne podlage obeh strokovnih služb – varstva narave in varstva kulture. V prihodnosti bi želeli pripraviti nov odlok o zavarovanju, ki bo omogočal tudi primerno turistično rabo. Lokalna skupnost je izrazila podporo z peticijo za ustrezno zaščito Udin boršta (Peticija.online), občine pa predlagajo revidiranje obstoječega odloka o spominskem parku. • Posestvo Brdo pri Kranju je že del urejene turistične ponudbe, ki temelji na naravi prijaznem konceptu upravljanja, z omejenim dostopom, monitoringom in pridobljenimi okoljskimi certifikati (Green Key, Slovenia Green). <p>Institucionalna podpora in sodelovanje</p> <p>Za zaščito in upravljanje naravnih vrednot skrbi več javnih ustanov in organizacij, ki morajo za učinkovito varstvo poglabljati medsebojno sodelovanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zavod za turizem in kulturo Kranj • Zavod za gozdove Slovenije • Zavod RS za varstvo narave, OE Kranj • Gozdarski inštitut • Kmetijski inštitut • Medobčinsko redarstvo • Urad za okolje in prostor MOK • Sektor za projekte MOK • Komunala Kranj • Center za trajnostni razvoj podeželja Kranj • Zavod Jamski laboratorij Tular • Krajevne skupnosti, turistična društva in nevladne organizacije, med njimi: <ul style="list-style-type: none"> • Ribiška družina Kranj

Tema	1.5: Popis turističnih zmogljivosti in virov (opišite glavne vire in vrednote)	1.6: Analiza vplivov turizma (glavni vplivi turizma – trenutni in pričakovani v naslednjih 2-4 letih)	Politike, zaščita in upravljanje, s katerimi zagotavljate trajnost naslednjih 2-4 leta
	<p>znani Bidovčeva luknja in Jeralovo brezno (VIR).</p> <p>Gozd Kranj – Škofja Loka (1.944 ha): obsega gričevnat svet med Kranjem in Škofjo Loko, zahodno od Bitenj, prepreden s številnimi hudourniški grapami in potoki. Območje je pretežno poraslo z gozdom. K večji pestrosti habitatov prispevajo manjše jase in travniki predvsem na jugozahodnem delu (VIR).</p> <p>Jelovica (9767 ha): zakrasela gozdna planota na nadmorski višini 1.000 do 1.400 m. Značilno podobo ji dajejo predalpski gozdovi bukve, jelke in smreke, na nekaj območjih so bili v preteklosti izkrčeni pašniki. Ornitološko je Jelovica pomembna zaradi številnih gozdnih vrst. Severna in južna skalna pobočja so domovanje sokola selca in planinskega orla. Na teritoriju MOK je manjši del Jelovice – območje Podbliške gmajne, ki sega proti vrhu Rajh (1227 mnm) (VIR).</p> <p>Vsa območja N2, razen Bidovčeve jame, segajo tudi izven območja MOK. Navedene površine veljajo za celotna območja (VIR).</p> <p>Mestno središče Kranja pa je, kljub osrednji ravninski ter prometno in gospodarsko obremenjeni legi, obdano z zelenimi površinami oz. pasom, ki ga tvorijo številna območja Nature 2000, zavarovana območja, ekološko pomembna območja, naravne vrednote in varovalni gozdovi (VIR).</p> <p>Med njimi gre izpostaviti po površini največje zavarovano gozdno območje spominskega parka Udin boršt, Jezerca Bobovek, kanjon Kokre ter številne naravne vrednote (npr. Zarica, naravne jame); vse so grafično in vsebinsko prikazane v naravovarstvenem atlasu.</p> <p>Na območju občine se poleg omenjenih območij nahajajo tudi varovalni gozdovi (485,5 ha ~ 3,2 %), močvirna območja (2,2 ha) in vodni in močvirnati habitati (150,6 ha). (VIR)</p> <p>Na območju Mestne občine Kranj Natura 2000 varuje: -> 4 rastlinske vrste (Zoisova zvončica - <i>Campanula zoysii</i>; lepi čoveljc - <i>Cypripedium calceolus</i>; kranjska</p>	<p><u>!Izobraževanje in ozaveščanje:</u> S šolsko mladino se izvajajo izobraževalni programi, ki krepijo odnos do narave. V letih 2022-2025 je bilo izvedenih 56 vodenih ogledov z 878 obiskovalci po kanjonu Kokre. Dodatni 4 strokovni ogledi pa so se izvedli v sklopu naravovarstvenega nadzora in izobraževanje javnosti na to temo v okviru EKOTedna in projektnih delavnic. - V okviru Parade učenja ZRSVN obiskovalce informira in ozavešča o naravi. - Programi, kot so Zelene iskrice, predstavljajo dober primer izobraževalnega in ozaveščevalnega turizma, ki povezuje naravo z vrednotami trajnosti. - Naravoslovni dnevi na posestvu Brdo pri Kranju. - Info center SOS proteus izobražuje in ozavešča o ogroženosti človeške ribice in jamskih živali (od 2022).</p> <p><u>+ Spodbujanje trajnostne ponudbe in certifikatov:</u> - Zaradi povečanega turizma se je MOK v sodelovanju z ZTKK vključila v ZSST, ki spodbuja ponudnike k pridobivanju ekoloških certifikatov, kar pomaga pri še boljšem ohranjanju in varovanju naravnih vrednot. Primer dobre prakse sta ekološka Kmetiia odprtih vrat Pr'Končovc (in Glamping Pr' Končovc) na naravnem območju Sv. Jošta nad Kranjem prejemnica znakov Slovenia Green Cuisine (dodatni vir: Kmetiia odprtih vrat Pr' Končovc - Taste Slovenia) in Green Key ter Posestvo Brdo – prejemnik znakov Green Key za Hotel Elegans Brdo, Restavracijo Elegans in Kongresni center Brdo ter Slovenia Green Accommodation, Slovenia Green Cuisine in Slovenia Green Congress Centre. (DODATNI VIRI: Udobje bivanja v Elegans hotelu Brdo Hoteli Kranj Brdo.si / Aktualne novice s področja turizma - STO in gospodarstvo I feel Slovenia / Kranj je prejel platinasti znak Slovenia Green Destination v okviru Zelene sheme slovenskega turizma · Mestna občina Kranj / Zelena destinacija - Visit Kranj / ZSST bogatejša za dve destinaciji z zlatim znakom Slovenia Green Destination; slovenske destinacije ponovno med nagrajenci na turistični borzi ITB Berlin NOW I feel Slovenia / Zelena shema slovenskega turizma (ZSST) I feel Slovenia / Imetniki znaka Slovenia Green I feel Slovenia / Zelene restavracije v največjem gorenjskem mestu - Visit Kranj / Trajnost v MOK - Visit Kranj)</p> <p><u>Primeri negativnega vpliva turizma:</u></p>	<p>● Lovska družina Jošt Kranj ● Planinsko društvo Kranj in PD Iskra ● Hortikulturno društvo Kranj ● Čebelarska društva ● Združenje ekoloških kmetov Gorenjske ● Društvo za jamsko biologijo ● številni posamezniki</p> <p><u>Ocena zavarovanja za obdobje 2025–2029:</u> Večina ključnih naravnih vrednot v MOK je ustrezno zavarovana z zakonodajo, lokalnimi akti in upravljavskimi ukrepi. Izjema je Udin boršt, kjer je zavarovanje še v pripravi. V naslednjih 2–4 letih bo ključno:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Sprejeti nov odlok za Udin boršt z jasno določenimi varstvenimi režimi. <p><u>Peticija za ustrezno zaščito Udin boršta - največjega strnjeneqa gozda v Ljubljanski kotlini - Peticija.online</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Nadaljevati z usmerjanjem obiska in monitoringom na občutljivih območjih (npr. Bobovek, Kokra). ● Okrepiti medinstitucionalno sodelovanje in vključevanje lokalne skupnosti. <p><u>Zavarovana območja - Akt o zavarovanju:</u> -> Odlok o naravnem spomeniku Kanjon reke Kokre (Uradni list RS, št. 18/24) -> Odlok o razglasitvi Spominskega parka Udin boršt za zgodovinski in kulturni spomenik (Odlok o razglasitvi Spominskega parka Udin boršt za zgodovinski in kulturni spomenik (Uradni vestnik Gorenjske, št. 20/85 in Uradni list RS, št. 46/18 - sprejet 06.06.2018, veljaven) in MOK (Uradni list RS, št. 46/18) IN Strokovne podlage za spremembo odloka o razglasitvi Udin Boršta za spomenik lokalnega pomena (01/2018)</p> <p><u>Odločba o zavarovanju nekaterih dreves kot naravnih znamenitosti v okraju Kranj</u> *** Ker edinstveno območje Udin boršt, ki ima izjemne naravne značilnosti (kraški gozdni kompleks in ena najstarejših ledeniških teras v Ljubljanski kotlini) hkrati pa izjemen turistično-izobraževalni potencial še ni ustrezno zavarovan in urejen z odlokom, se težje zagotavlja nadzor nad ohranjenostjo naravnih danosti, kar tudi lokalno prebivalstvo izraža s peticijo, kot npr.:</p>

Tema	1.5: Popis turističnih zmogljivosti in virov (opišite glavne vire in vrednote)	1.6: Analiza vplivov turizma (glavni vplivi turizma – trenutni in pričakovani v naslednjih 2-4 letih)	Politike, zaščita in upravljanje, s katerimi zagotavljate trajnost naslednjih 2-4 leta
	<p>sita - <i>Eleocharis carniolica</i>; močvirski meček - <i>Gladiolus palustris</i>)</p> <p>-> 20 živalskih vrst (navadni koščak - <i>Austropotamobius torrentium</i>; metulj črtasti medvedek - <i>Callimorpha quadripunctaria</i>; mali podkovnjak - <i>Rhinolophus hipposideros</i>; ozki vrtenec - <i>Vertigo angustior</i>; močvirski cekinček - <i>Lycaena dispar</i>; močvirski krešič - <i>Carabus variolosus</i>; hrošč alpski kozliček - <i>Rosalia alpina</i>; hribski urh - <i>Bombina variegata</i>; veliki studenčar - <i>Cordulegaster heros</i>; kocočnik - <i>Aegolius funereus</i>; planinski orek - <i>Aquila chrysaetos</i>; gozdni jereb - <i>Bonasa bonasia</i>; divji petelin - <i>Tetrao urogallus</i>; črna žolna - <i>Dryocopus martius</i>; triprsti detel - <i>Picoides tridactylus</i>; sokol selec - <i>Falco peregrinus</i>; kozača - <i>Strix uralensis</i>; mali skovik - <i>Glaucidium passerinum</i>; sulec - <i>Hucho hucho</i>; kapelj - <i>Cottus gobio</i>, ter vse jamske vrste.</p> <p>-> 13 habitatnih tipov (ruševje z vrstama <i>Pinus mugo</i> in <i>Rhododendron hirsutum</i>; alpinska in subalpinska travnišča na karbonatnih tleh; vrstno bogata travnišča s prevladujočim navadnim volkom - <i>Nardus stricta</i>; bukovi gozdovi - <i>Luzulo-Fagetum</i>; karbonatna skalna pobočja z vegetacijo skalnih razpok; karbonatna melišča od montanskega do alpskega pasu - <i>Thlaspietea rotundifolii</i>; karbonatna melišča od montanskega do alpskega pasu - <i>Thlaspietea rotundifolii</i>; srednjeevropska karbonatna melišča v submontanskem in montanskem pasu; ilirski bukovi gozdovi - <i>Fagus sylvatica</i> - <i>Aremonio-Fagion</i>; alpske reke in zelnata vegetacija vzdolž njihovih bregov; obrečna vrbovja, jelševja in jesenovja - mehkolesna loka; ilirski hrastovo belogabrovi gozdovi - <i>Erythronio-carpinion</i>; jame, ki niso odprte za javnost). (VIR)</p> <p>Pogled v <i>Naravoteko Slovenije Narcis</i> (še v razvoju) nam razkrije dodatne podatke o območjih s statusom.</p> <p>Med območja s posebno krajinsko vrednostjo sodi Posestvo Brdo s parkom. Obsežne zelene površine v neposredni bližini mesta predstavljajo pomembno kvaliteto za bivanje in rekreacijo občanov, vendar pa vsa območja niso urejena in varno povezana s tematskimi in rekreacijskimi potmi z mestom.</p> <p>Za posamezna zavarovana območja narave so varstveni režimi določeni v sprejetih aktih o zavarovanju.</p>	<p>- Neurejen obisk in degradacija okolja:</p> <p>Na varovanih območjih, ki niso ustrezno označena ali upravljana, prihaja do:</p> <ul style="list-style-type: none"> - divjega odlaganja odpadkov, - smetenja in onesnaževanja vodnih virov, - vznemirjanja prostoživečih živali, - prekomernega nabiranja gozdnih plodov, - parkiranja na nedovoljenih površinah. <p>Primer: Območje Sv. Jošta z gozdnatimi pobočji, vodnimi viri in bogato biotsko raznovrstnostjo je priljubljena točka za rekreacijo. Zaradi velikega števila obiskovalcev se pojavljajo težave z odpadki, neurejenim parkiranjem in posegi v naravo. MOK razmišlja o celostni ureditvi mikrodestinacije, vključno z uvedbo plačljivih parkirišč in usmerjanjem obiska. V letu 2025 je MOK uvedla plačljiva parkirišča pod Joštom (VIR).</p> <p>- Konflikti med lastniki zemljišč in obiskovalci:</p> <p>Na nekaterih območjih se pojavljajo konflikti med interesi lastnikov zemljišč, lokalnih prebivalcev in obiskovalcev, kar otežuje trajnostni razvoj turizma. Primer: Na območju Bobovka je bilo zaradi tovrstnih ovir leta 2016 sprejet Odlok o Naravnem rezervatu glinokopnih bajerjev z okolico (UL RS, št. 39/2016), ki je postavil temelje za nadaljnje upravljanje in usklajevanje interesov. To je primer, kako lahko občina z aktom vzpostavi ravnotežje med varstvom narave in turističnim razvojem.</p> <p>- Pomanjkanje formalne zaščite in nadzora:</p> <p>Območja z izjemnim naravnim potencialom, ki še niso ustrezno zavarovana z odlokom, so bolj izpostavljena degradaciji, neurejenemu obisku in izgubi naravnih vrednot. Primer: Udin boršt, največji strnjeni gozd v Ljubljanski kotlini, ima izjemne geomorfološke in ekološke značilnosti ter velik turistično-izobraževalni potencial. Kljub temu ni ustrezno zavarovan z odlokom, kar otežuje nadzor in upravljanje. Lokalno prebivalstvo je izrazilo skrb s peticijo za zaščito Udin boršta, občine pa so že pred leti predlagale revidiranje obstoječega odloka o spominskem parku ali sprejem novega naravovarstvenega akta.</p> <p>- Pomanjkanje nosilnih zmogljivosti in monitoringa:</p> <p>Na nekaterih območjih ni določenih nosilnih zmogljivosti, kar vodi v preobremenjenost habitatov, erozijo in motnje vrst. Pomanjkanje monitoringa obiska otežuje prilagajanje upravljanja. Primeri:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Slap Šum je občutljivo območje, kjer se pojavlja prekomerna obremenitev ob konicah obiska. MOK je 	<p><u><i>Peticija za ustrezno zaščito Udin boršta - največjega strnjenelega gozda v Ljubljanski kotlini - Peticija.online</i></u></p> <p><i>Tudi občine, ki si delijo območje Udin boršta, so že pred leti podale predlog, da se obstoječi Odlok o spominskem parku revidira oz. sprejme nov odlok za ohranjanje narave: Udin boršt - Status in akterji Odlok o spominskem parku Udin boršt</i></p>

Tema	1.5: Popis turističnih zmogljivosti in virov (opišite glavne vire in vrednote)	1.6: Analiza vplivov turizma (glavni vplivi turizma – trenutni in pričakovani v naslednjih 2-4 letih)	Politike, zaščita in upravljanje, s katerimi zagotavljate trajnost naslednjih 2-4 leta
	<p>Brdo pri Kranju - parkovni kompleks gradu Brdo pri Kranju z nizom ribnikov (474 ha površine; datum določitve: 29.10.2004, državni pomen, zvrsti: onv, ekos, zool, Naravna vrednota - ID: 22 V): Park ima bogato zgodovino in je pomemben kot dendrološka zbirka in kot okolje reprezentančnega objekta. V letih 1785–1790 je botanik Karl Zois na Brdu zasnoval prvi alpski botanični vrt na Slovenskem. Vanj je zasadil številne alpske rastline, ki jih je na posest prinašal z gorskih tur. Poleg botaničnega vrta je Park Brdo obsegal še dva drevoreda, razgledno ploščad, baročni park, drevesnico, cvetlični, zimski in veselični vrt. Skupno naj bi ob koncu 18. stoletja v brdskem parku uspevalo 10.686 rastlin (7.446 eksotičnih rastlin in preko 3.000 sadnih dreves). V letih 1935–1941 je Brdo v lasti družine Karadžorđević. Ti grad in zemljišče temeljito preuredijo in Brdo postane eno najlepših posesti v Kraljevini Jugoslaviji, razkošna poletna vladarska rezidenca. Dostop nanj so imeli poleg kraljeve družine le redki izbranci. V obdobju SFRJ je Brdo postalo protokolarni objekt LR Slovenije in SFRJ, in to funkcijo je ohranilo tudi po letu 1991 do danes. V gozdu je vzorčna ploskev Gozdarskega inštituta Slovenije, kjer spremljajo številne parametre okolja. Brdu ima vse značilnosti glivnega rezervata, ki ga ne najdemo praktično nikjer drugje v Sloveniji. Brdo je območje različnih in pestrih ekosistemov, ki so habitat številnih ogroženih in redkih živali. (<u>VIR</u>)</p> <p>Naravne vrednote vključujejo posebne žive in nežive dele narave. V MOK jih je največ hidrološke (reke, potoki in stoječe vode) in geomorfološke zvrsti (naravne jame). Poudarjen je tudi delež gozdnih površin.</p> <p>Nadalje so zavarovana območja (ZO):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Kanjon Kokre, ● Spominski park Udin Boršt, ● Bobovek, ● Semenski sestoji rdečega bora ob cesti Kokrica-Naklo. <p>Vsebinsko gre za različna območja.</p> <p>Kanjon Kokre (18,39 ha površine; datum določitve: 15.03.2024, Naravni spomenik - EŠ: 5010, ustanovitelj: lokalna skupnost - MOK): je naravni spomenik s poudarjeno geomorfološko in hidrološko naravovarstveno</p>	<p>predvidela ukrepe za usmerjanje obiska, nosilna zmogljivost je določena, vendar se monitoring ne izvaja.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Udin boršt nima vzpostavljenega sistema za spremljanje obiska, kar otežuje oceno vplivov. 	

Tema	1.5: Popis turističnih zmogljivosti in virov (opišite glavne vire in vrednote)	1.6: Analiza vplivov turizma (glavni vplivi turizma – trenutni in pričakovani v naslednjih 2-4 letih)	Politike, zaščita in upravljanje, s katerimi zagotavljate trajnost naslednjih 2-4 leta
	<p>vsebino, pomemben pa je tudi z vidika pestrosti habitatnih tipov, rastlinskih vrst ter ohranjenega gozdnega ekosistema. Osnovna infrastruktura v kanjonu je urejena, a je za celovito interpretacijsko ureditev še veliko možnosti. Več informacij: Kanjon reke Kokre - Visit Kranj</p> <p>Mestni svet Mestne občine Kranj je 27.1.2021 sprejel odlok o občinskem podrobnem prostorskem načrtu za območje urejanja kanjona reke Kokre (OPPN). MOK je 14.02.2024 sprejel Odlok o naravnem spomeniku Kanion reke Kokre.</p> <p>Kokra - Soteska Kokre v konglomeratu v Kranju (13,33 ha površine; datum določitve: 29.10.2004, Naravna vrednota - ID: 1245, državni pomen): Kanjon Kokre je izjemen primer koritastega kanjona oz. tesni znotraj mesta v tipičnem, pretežno karbonatnem pleistocenskem slabše do dobro sprijetem konglomeratu. Gre za izjemno reliefno obliko. V soteski je velika pestrost gozdnih združb in različnih vrst drevja (obrežna vrbovja, jelševja, jesenovja) in pestra rastlinska sestava, prisotne so zavarovane vrste vodnih ptic (povodni kos, vodomec, veliki žagar). (VIR)</p> <p>Spominski park Udin Boršt (1.754,38 ha površine; datum določitve: 21.07.2018, Zavarovano območje: krajinski park - EŠ: 3891, ustanovitelj: lokalna skupnost - MOK): - (VIR) je večji gozdni kompleks na zakraseli terasi, t.i. terciarni kras. Je ena izmed najstarejših ledeniških teras v Ljubljanski kotlini in se nahaja med Kranjem, Trzičem in Naklem. Vključuje posamezne naravne vrednote in je biotsko raznovrsten (zavarovane in ogrožene rastlinske in živalske vrste ter habitatne tipe - 90 vrst glede na zapise v Naravoteki Slovenije). Predvsem na obrobju so se razvile podzemne jame in spodmoli.</p> <p>Udin Boršt (1.792,73 ha površine; datum določitve: 29.10.2004, Naravna vrednota - ID: 1878 V, državni pomen, zvrsti: geomorf, (geomorf), (geol)): - (VIR)</p> <p>Udin boršt je redek in po površini največji primer ohranjenega starejšega pleistocenskega prodnega zasipa, sprijetega v konglomerat. Na njem se je razvil kras, ki predstavlja redek primer osamelega krasa v pleistocenskih konglomeratih v Sloveniji. Gre za absolutno redkost pojavljanja v slovenskem merilu. Nastanek Udin</p>		

Tema	1.5: Popis turističnih zmogljivosti in virov (opišite glavne vire in vrednote)	1.6: Analiza vplivov turizma (glavni vplivi turizma – trenutni in pričakovani v naslednjih 2-4 letih)	Politike, zaščita in upravljanje, s katerimi zagotavljate trajnost naslednjih 2-4 leta
	<p>boršta je kompleksno povezan z razvojem reliefa v kvartarju (pleistocenu). Gre za kompleksen objekt, ki je manjše območje s prostorsko neločljivimi naravnimi pojavi: zakrasela konglomeratna terasa, številne podzemne jame, vodne jame, vrtače in drugi kraški pojavi. Konglomerat Udin boršta je predmet številnih znanstvenih raziskav.</p> <p>Naravni rezervat glinokopnih bajerjev z okolico na Bobovku pri Kranju (23,74 ha površine; datum določitve: 26.05.2016, Naravni rezervat - EŠ: 4092, ustanovitelj: država in lokalne skupnosti - MOK): so antropogeni ekosistemi z velikim naravovarstvenim in turistično-rekreativnim potencialom. Območje je conirano v tri cone: naravovarstveno (kjer se ekosistem prepusti naravnemu razvoju), turistično (kjer se omogoča dejavnosti za sprostitev v naravi) in rekreacijsko (kjer so načrtovane ureditve za rekreacijo, ki ne zahteva velikih objektov in posegov). Trenutno je območje skoraj brez ustrezne infrastrukture za obisk.</p> <p>Posebna zanimivost je, da so tu našli tudi fosile in žarno grobišče iz rimske dobe. Območje je zelo razgibano, poleg jezerc tu najdemo tudi mlake, močvirja in trstišča. Jezerca so postala dom številnim rastlinskim vrstam (ptice, kačji pastirji, žabe, ipd. - v Naravoteki Slovenije: 39 vrst)</p> <p>Semenski sestoj rdečega bora (<i>Pinus sylvestris</i> L.) obsega 9,25 ha na območju Velike gmajne v k.o. Kokrica na nadmorski višini 240 do 440 metrov in v zasebnih gozdovih. Semenski sestoj je uvrščen na Seznam gozdnih semenskih objektov-stanje na dan 1.1.2021, ki je objavljen v Uradnem listu RS, št. 13/21 z dne 29.1.2021. Sestoj je pomemben za ohranjanje genetske pestrosti in zagotavljanja gozdnega reprodukcijskega materiala, je tudi edni semenski sestoj rdečega bora na kranjskem gozdnogospodarskem območju.</p> <p>Mimo nekaterih znamenitosti naravne in kulturne dediščine so speljane tematske pohodniške poti. Po zahodnem in južnem delu so to Po deželi konglomeratnega krasa, Podeželsko-naravoslovna učna pot Kriva jelka, Vodna učna pot Strahinj. V severnem delu sta to Po poti treh zvonov ter učna pot po mokrišču Blata.</p>		

Tema	1.5: Popis turističnih zmogljivosti in virov (opišite glavne vire in vrednote)	1.6: Analiza vplivov turizma (glavni vplivi turizma – trenutni in pričakovani v naslednjih 2-4 letih)	Politike, zaščita in upravljanje, s katerimi zagotavljate trajnost naslednjih 2-4 leta
	<p>Poti so označene z informativnimi tablam in opremljene s počivališči s klopcami in mizami, kjer se obiskovalci lahko okrepčajo in prisluhnejo naravi. Poti so primerne za kolesarjenje in pohodništvo. Več informacij najdete <u>tukaj</u>.</p>		
<p>A2. Prostoživeče živali in rastline (2.4 Invazivne tujerodne vrste; 2.7 Stik s prostoživečimi živalmi)</p>	<p>Navedite in na kratko opišite glavne rastlinske in živalske vrste v destinaciji, zlasti tiste na IUCN-jevem rdečem seznamu ogroženih vrst.</p>	<p>Navedite pozitivne in negativne vpliva turizma na prostoživeče živali in rastline. Primer pozitivnega vpliva turizma: Za obiskovalce smo razvili projekte za odstranjevanje invazivnih vrst, v katerih lahko sodelujejo. Primer negativnega vpliva turizma: Zaradi turizma izgublamo biotsko raznovrstnost (npr. zaradi gradnje infrastrukture, hotelov, golf igrišča, letališč).</p>	<p>Opišite, kako so ključne vrednote zavarovane: + z zakoni ali pravilniki (npr. CITES, evropska zakonodaja, Ramsarska konvencija) + z managementom ali reguliranjem dostopa Ocenite, ali so ključne vrednote za obdobje naslednjih 2-4 let ustrezno zavarovane.</p>
<p>Izpolnite za svojo destinacijo:</p>	<p>Geografska razdeljenost MOK na nižinski intenzivno kmetijsko- naselbinski del in hribovsko gorski narekuje tudi vzorec ohranjene biotske raznovrstnosti. Slednja je v nižinskem delu ohranjena le izven intenzivnih kmetijskih površin in naselij. Tudi gozdovi so gospodarsko spremenjeni in ne predstavljajo najpomembnejše biodiverzitetne vsebine MOK.</p> <p>Pestrost vrst in habitatov tu najdemo v in ob rekah in potokih ter stoječih vodnih površinah, na reliefno razgibanih površinah (kanjonih, strmih ježah) ter v podzemnih jamah. V hribovsko gorskem svetu je pestrost vrst največja na kmetijskih površinah, na katerih intenzivno kmetovanje ni mogoče (in zato se ta dejavnost tudi ne opušča), ter na visokogorskih travniških ter skalnih pobočjih in stenah.</p> <p>Nekatere zavarovane in ogrožene rastlinske in živalske vrste so (lahko) predmet zbiranja in trgovine, zato jih ne vključujemo v turistično ponudbo. Izpostavimo pa lahko naslednje zanimivosti:</p> <p>1) GLAVNE RASTLINSKE VRSTE:</p> <p>- Planika (<i>Leontopodium alpinum</i>): zavarovana vrsta (je simbol alpske flore in vključena med redke vrste), ki ima v MOK najnižje znano rastišče in sicer v konglomeratnih stenah kanjona Zarica. Populacija je stabilna. Ogled je možen s čolnom in vodnikom.</p> <p>- Alpska flora: na južnih pobočjih Storžiča in bližnjih gorah raste zanimiva alpska flora: jeglič, zvončnice (<i>Campanula</i> spp.) – obstaja več vrst, nekatere zavarovane, značilne za alpsko floro kot npr. navadni mali zvonček (<i>Galanthus nivalis</i>) – ogrožen zaradi nabiranja in sprememb habitatov,</p>	<p>Primeri pozitivnih vplivov turizma: Turizem lahko prispeva k ohranjanju narave, če je načrtovan in voden trajnostno:</p> <p>- Ozaveščanje obiskovalcev: Interpretacijske poti, informativne table in vodeni ogledi prispevajo k razumevanju pomena biotske raznovrstnosti, vključno z ribjimi in lovnimi vrstami.</p> <p>- Projekti za odstranjevanje invazivnih vrst: Obiskovalci sodelujejo pri prostovoljskih akcijah odstranjevanja žlezave nedotike, japonskega dresnika ipd.</p> <p>- Mestna občina Kranj je podpornik projekta LIFE OrnamentallIAS</p> <p>- Preprečevanje in obvladovanje negativnih vplivov okrasnih invazivnih tujerodnih rastlin na ogrožene evropsko pomembne habitatne tipe in vrste. V Kranju bo v okviru projekta zasajen demonstracijski park domorodnih okrasnih rastlin.</p> <p>Na Bobovku odstranjevanje tujerodnih invazivnih rastlin. Zavod RS za varstvo narave v sodelovanju z Mestno občino Kranj pripravlja vsakoletno prostovoljno akcijo odstranjevanja invazivnih tujerodnih rastlin na Bobovku, pri naravnem rezervatu glinokopnih bajerjev v okviru akcije Očistimo gorenjsko invazivk.</p>	<p>Varovanje ključnih vrednot prostoživečih živali Varovanje ekološko pomembnih območij je ključni mehanizem ohranjanja biotske raznovrstnosti. Na območju MOK imamo takšna območja v režimih varstva po Zakonu o ohranjanju narave. Naloga MOK je vključitev teh območij v prostorsko načrtovanje in strategije razvoja občine, kar se redno izvaja, npr.:</p> <p>- Ohranjati in obnavljati je potrebno visokodebelne sadovnjake, krajinske rudimente in druge krajinske strukture. Primeri krajinskih rudimentov: posamična drevesa in grmi, šopi, skupine in gnezda gozdnega drevja, grmišča, ekstenzivni sadovnjaki, mejice / živice, drevoredi, pasovi drevnine.</p> <p>- Ohranjati je potrebno obrežno vegetacijo rek in potokov; ob reki Savi v širini 40 m od zgornjega roba brežine oziroma v širini obstoječe vegetacije, ob reki Kokri 10 m, ob ostalih vodotokih pa v širini 5 m od zgornjega roba brežine.</p> <p>- Potrebno je odstranjevati in preprečevati širjenje invazivnih tujerodnih organizmov. Zemljina, ki bo na območje gradnje pripeljana za potrebe nasipanj ali humuziranja od drugod, naj bo pripeljana iz območij, kjer ni vidnih pojavov tujerodnih invazivnih rastlinskih vrst. Spodbuja se kmetovanje na način, da se ohranja biotsko raznovrstnost.</p> <p>1 Zavarovanje z zakonodajo in mednarodnimi konvencijami Ključne vrste in njihovi habitati so zavarovani prek več pravnih okvirov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Nacionalna zakonodaja (Slovenija):</u>

Tema	1.5: Popis turističnih zmogljivosti in virov (opišite glavne vire in vrednote)	1.6: Analiza vplivov turizma (glavni vplivi turizma – trenutni in pričakovani v naslednjih 2-4 letih)	Politike, zaščita in upravljanje, s katerimi zagotavljate trajnost naslednjih 2-4 leta
	<p>močvirski meček (<i>Gladiolus palustris</i>) – redka vrsta mokrišč, ranljiva po IUCN, perunike (<i>Iris spp.</i>) – nekatere vrste so zavarovane, prisotne na mokriščih in travnikih itd. Opisana je v vodniku poti Žige in Karla Zoisa. Nadalje še: Močvirska logarica (<i>Leucojum aestivum</i>) – redka vrsta mokrišč, prisotna ob bajerjih in navadna krhlika (<i>Frangula alnus</i>) – pomembna za oprasovalce in ptice.</p> <p>Invazivne tujerodne rastline - destinacija se aktivno sooča z invazivnimi vrstami, ki ogrožajo lokalne ekosisteme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • žlezava nedotika (<i>Impatiens glandulifera</i>) – hitro se širi ob vodotokih, izpodriva domorodne rastline, od leta 2017 je v EU prepovedana. • Robinija (<i>Robinia pseudoacacia</i>) – invazivna drevesna vrsta, ki spreminja sestavo gozdov. • Navadni davilec (<i>Celastrus orbiculatus</i>) – okrasna rastlina, ovijalka, ki bo zaradi invazivnosti od 4. 8. 2027 v EU prepovedana; v Kranju smo poskrbeli za odstranitev z znane lokacije in preprečili nadaljnje širjenje. • Japonski dresnik (<i>Fallopia japonica</i>) - v Sloveniji je uvrščen med najbolj problematične invazivne rastline, zlasti ob vodotokih, cestah in urbanih območjih. Hitro raste in tvori goste sestoje, ki izpodrivajo domorodne rastlinske vrste, negativno vpliva na biotsko raznovrstnost, stabilnost brežin in vodnih ekosistemov, je izjemno odporen na odstranjevanje – že majhni deli korenike lahko ponovno vzklijejo. <p>Lokalni ukrepi vključujejo monitoring, odstranjevanje invazivnih vrst, ozaveščanje javnosti in sodelovanje z Zavodom RS za varstvo narave.</p> <p>2) GLAVNE ŽIVALSKÉ VRSTE:</p> <p>- Bela štokrlja (<i>Ciconia ciconia</i>); vrsta je zavarovana: na Gorenjskem širi svoj areal. Znanih je že preko deset stalnih gnezdišč, v občini Kranj sta na Mlaki in v Tenetišah, morda še kje. Ob gnezdih izrazito hrupne dejavnosti niso zaželeni, so pa gnezda lahko priljubljene opazovalne točke, bodisi preko video kamer (dogajanje v gnezdu) ali neposredno z daljnogledi ipd.</p> <p>- Vidra (<i>Lutra lutra</i>) – redka in ogrožena vrsta, prisotna ob rekah; indikator kakovosti vodnih habitatov.</p> <p>- Jelovska čebela (<i>Apis mellifera carnica</i>) – avtohtona podvrsta, pomembna za oprasovanje in lokalno identiteto.</p>	<p>Invazivne tujerodne rastline se vedno bolj širijo v naravo in izpodrivajo domorodne vrste tudi v slovenskem prostoru, spreminjajo podobo krajine, preprečujejo dostop do vode, povzročajo gospodarsko škodo, nekatere so tudi zdravju škodljive. Da bi zmanjšali njihove negativne vplive, jih je treba odstranjevati. Eno od takih območij so Bobovška jezerca, kjer se razraščata predvsem kanadska zlata rozga in enoletna suholetnica. Obe izvirata iz Severne Amerike, v Evropo pa so ju pripeljali kot okrasni rastlini.) (<u>VIR 1</u> in <u>VIR 2</u>).</p> <p>- Finančna podpora za varstvo narave: Del prihodkov od vstopnin ali turističnih taks se lahko nameni za monitoring ogroženih vrst (npr. bele štokrlje, planike). V okviru Info centra SOS proteus se vstopnina v celoti namenja za raziskovanje in varstvo človeške ribice (<u>VIR</u>).</p> <p>- Spodbujanje lokalnih praks: Turizem podpira kmetije, ki ohranjajo travniške habitate, pašnike, pomembne za divjad in oprasovalce in tradicionalne rabe prostora (npr. košnja na strmih pobočjih, gorsko pašništvo).</p> <p>- Zmanjševanje pritiska na občutljiva območja: Z usmerjanjem obiskovalcev na interpretirane poti se zmanjša naključni vstop v občutljive habitate - predvsem v gnezdišča ptic ali drstišča rib.</p> <p>- Sodelovanje z ribiškimi in lovskimi društvi: Turistični produkti vključujejo izobraževanje o trajnostnem ribolovu in etičnem lovu, kar krepi odgovorno vedenje.</p> <p>- Monitoring populacij: Turizem spodbuja sodelovanje pri zbiranju podatkov o populacijah rib in divjadi, kar prispeva k boljšemu upravljanju naravnih virov.</p> <p>- Vključitev v Zeleno shemo in pridobivanje ekoloških certifikatov pri ponudnikih pomaga pri še boljšem ohranjanju in varovanju naravnih vrednot.</p> <p>Negativni vpliv turizma: Vpliv prireditev na prostoživeče živali: Primer Udin Boršt: Odlok o razglasitvi Spominskega parka Udin boršt za zgodovinski in naravni spomenik je zastarel. Varstveni režim ne omogoča primerne reguliranja oziroma usmerjanja izvedbe prireditev, zato se v parku izvajajo tudi za naravo obremenjujoče prireditve, ki škodujejo prostoživečim živalim. Že dlje časa so pripravljene strokovne podlage za nov odlok, postopek sprejemanja odloka še ni sprožen.</p> <p>Zaenkrat ni drugih zaznanih primerov negativnega vpliva turizma, vendar jih v nadaljevanju navajamo, kateri so lahko</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o ohranjanju narave (ZON): določa zavarovane vrste, rabe prostora, prepovedi motenja in uničevanja habitatov. • Uredba o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah: vključuje vrste, kot so vidra, rjavi medved, planinski orel, bela štokrlja. • Uredba o Natura 2000 območjih: MOK vključuje območja, ki so del evropskega omrežja varovanih habitatov. Vključuje tudi območja v okolici Kranja, kjer je lov in ribolov prilagojen varstvenim ciljem. • Zakon o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04 in spremembe): določa trajnostno gospodarjenje z divjadjo, načrtovanje lovnih površin, spremljanje populacij in nadzor nad lovom. • Zakon o sladkovodnem ribištvu (Uradni list RS, št. 61/06): ureja upravljanje ribolovnih območij, varstvo ribjih vrst, izdajo dovolilnic in nadzor nad ribolovom. • Ogrožene in zavarovane vrste rastlin in živali GOV.SI • Mednarodne konvencije: <ul style="list-style-type: none"> • CITES - (Konvencija o mednarodni trgovini z ogroženimi vrstami): ureja trgovino z ogroženimi vrstami – Slovenija je podpisnica; konvencija ureja trgovino z ogroženimi rastlinskimi in živalskimi vrstami. (npr. prepoved zbiranja planike ali trgovine z redkimi pticami). Posredno vpliva na lov in ribolov z omejevanjem trgovine z ogroženimi vrstami. • Bernska konvencija - o varstvu evropskih prostoživečih živali in habitatov: varuje evropske prostoživeče živali in njihove habitate. • Ramsarska konvencija: varuje mokrišča mednarodnega pomena – relevantna za vodna območja ob Savi in Kokri. • EU Direktiva o habitatih (92/43/EGS) in pticah (2009/147/ES): vključuje vrste, kot so vidra, bela štokrlja, močvirski meček. <p>2 Management in regulacija dostopa 1 Prostorski ukrepi</p>

Tema	1.5: Popis turističnih zmogljivosti in virov (opišite glavne vire in vrednote)	1.6: Analiza vplivov turizma (glavni vplivi turizma – trenutni in pričakovani v naslednjih 2-4 letih)	Politike, zaščita in upravljanje, s katerimi zagotavljate trajnost naslednjih 2-4 leta
	<p>- Planinski orel (<i>Aquila chrysaetos</i>) – redko opazovan v gorskem svetu, ogrožena vrsta po IUCN.</p> <p>- Rjavi medved (<i>Ursus arctos</i>) – občasno prisoten v širšem območju, zavarovana vrsta.</p> <p>Glavne lovne vrste:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Srna (<i>Capreolus capreolus</i>) – zelo pogosta v gozdovih Udin boršta in Brda. • Jelen (<i>Cervus elaphus</i>) – prisoten v širšem gozdnem zaledju, zlasti v povezavi z lovskimi območji. • Gams (<i>Rupicapra rupicapra</i>) – prisoten na Jelovici z obrobjem. • Divji prašič (<i>Sus scrofa</i>) – pogost v gozdnih predelih, včasih tudi v bližini urbanih območij. • Lisica (<i>Vulpes vulpes</i>) in jazbec (<i>Meles meles</i>) – prisotna v kulturni krajini in gozdovih. • Poljski zajec (<i>Lepus europaeus</i>) – pogost v kmetijski krajini. <p>Ribe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potočna postrv (<i>Salmo trutta fario</i>) in • Lipan (<i>Thymallus thymallus</i>) <p>sta značilni za alpske vodotoke in predmet reguliranega ribolova. -> Ribiški družini Kranj in Tržič upravljata ribolovna območja, izdajata ribiške dovolilnice in izvajata monitoring stanja ribjih populacij.</p> <p>Druge pogoste ribolovne vrste:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klen (<i>Squalius cephalus</i>) – pogost v srednjem toku Save. • Šarenka (<i>Oncorhynchus mykiss</i>) – umetno naseljena za športni ribolov. • Rdečeočka (<i>Rutilus rutilus</i>) – prisotna v stoječih vodah, npr. bajerjih. <p>Druge prostoživeče vrste:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sova uharica (<i>Bubo bubo</i>) in črna štokrlja (<i>Ciconia nigra</i>) gnezdita v gozdnih predelih in sta varstveno pomembni vrsti. • Smrdokavra (<i>Upupa epops</i>) je značilna za kulturno krajino in vključena med potencialno ogrožene vrste (NT). • Planinski močerad (<i>Salamandra atra</i>) – prisoten v višje ležečih gozdnih predelih. 	<p>potencialni negativni vplivi, kar pa bomo sproti spremljali in ustrezno urgirali, če bo kateri vpliv zaznan.</p> <p>- Izguba habitatov: Gradnja turistične infrastrukture (nastanitve, parkirišča, dostopne poti) golf igrišča, letališče in druge infrastrukture vodi v fragmentacijo gozdov, izginjanje manjšinskih ekosistemov in posledično v slabitev krajinske pestrosti in degradacijo vodnih teles, kar vpliva na ribje in lovne vrste ter uničenje naravnih območij oziroma zatočišč.</p> <p>- Motnje prostoživečih živali: Hrup, množični obiski in neprimerno vedenje (npr. približevanje gnezdom ali drstiščem) motijo ptice, dvoživke, sesalce in ribe.</p> <p>- Povečana prisotnost invazivnih vrst: Turisti lahko nenamerno širijo invazivne rastline (npr. s semeni na obutvi) ali naselijo tujerodne živali (npr. šarenka, ameriški rak), kar ogroža avtohtone vrste.</p> <p>- Onesnaževanje okolja: Odpadki, mikroplastika in onesnaževanje voda negativno vplivajo na vodne organizme in prehranske verige.</p> <p>- Pritisk na občutljive vrste: Komercializacija redkih vrst (npr. fotografiranje planike, vodenje do gnezdišč) lahko vodi v prekomerno izpostavljenost in motnje.</p> <p>- Velik negativen vpliv ima nočno obiskovanje narave, ki vznemirja živali pri počitku ali prehranjevanju, vnaša hrup in svetlobno onesnaževanje (pohodne luči, nočno kolesarjenje) ali obiskovanje narave v neprimernem času leta (npr. parjenje, kotitev in vzreja mladičev. Zimovališča in bližina mirnih con bi morale biti upoštevane pri oblikovanju turistične ponudbe.</p> <p>- Nevarnost za biotsko raznovrstnost predstavlja prevelik obisk posameznega območja (preturizem), ki je neskladen z njegovo nosilno sposobnostjo,</p> <p>- Do težav ali poškodovanja narave lahko pride v primerih neustreznega urejanja delov narave za obisk, zato je treba poglobiti sodelovanje med deležniki, ki se ukvarjajo z razvojem in varstvom</p>	<p>- Usmerjanje obiskovalcev na interpretacijske poti (npr. Zoisova pot) zmanjšuje naključne vstopne točke v občutljive habitate.</p> <p>- Omejitve dostopa do gnezdišč (npr. štokrlje) in rastišč (npr. planike v kanjonu Zarica) – dostop le z vodnikom ali daljinskim opazovanjem.</p> <p>2 Vodenje in izobraževanje:</p> <p>- Usposobljeni lokalni vodniki poznajo lokacije redkih vrst in zagotavljajo varno interpretacijo brez motenja.</p> <p>- Video nadzor gnezdišč (npr. štokrlje) omogoča opazovanje brez fizične prisotnosti.</p> <p>3 Aktivno upravljanje</p> <p>- Odstranjevanje invazivnih vrst (nutrija, ameriški rak, žlezasta nedotika) poteka v sodelovanju z lokalnimi skupnostmi in prostovoljci.</p> <p>- Živalske invazivne vrste – šakal je bil leta 2014 uvrščen med divjad, leta 2019 pa tudi umaknjen s seznama zavarovanih vrst, odvzem vrste pa je bil v Gorenjskem lovsko upravljavskem območju prvič evidentiran v letu 2017. Po oceni projekta CRP je populacija v ugodnem stanju, vitalna in sposobna širjenja, kar se bo odražalo tudi v povečanem obsegu nezaželenih vplivov vrste v okolju, zlasti vplivu na naraven plen in v škodah na rejnih/domačih živalih, kar posredno vpliva tudi na turizem.</p> <p>- Monitoring populacij (npr. štokrlje, vidre) omogoča zgodnje zaznavanje sprememb in prilagajanje ukrepov.</p> <p>- Regulacija ribolova in lova:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ribiški družini Kranj in Tržič prek pravilnikov in prodaje ribiških dovolilnic regulirata ribolov, kar prispeva k trajnostnemu upravljanju ribjih vrst. (VIR in VIR in VIR) • Lovska družina Jošt-Kranj skrbi za varstvo in gojitev divjadi ter nadzoruje lov v skladu z Zakonom o divjadi in lovstvu ter naravovarstvenimi načeli. • JGZ Brdo upravlja z LPN Brdo v skladu z Zakonom o divjadi in lovstvu ter naravovarstvenimi načeli. <ul style="list-style-type: none"> • Lovska družina Jošt-Kranj upravlja z lovišči, izvaja monitoring populacij, določa lovne kvote in skrbi za gojitev divjadi. Lov je omejen na določene sezone in vrste, skladno z načrti upravljanja.

Tema	1.5: Popis turističnih zmogljivosti in virov (opišite glavne vire in vrednote)	1.6: Analiza vplivov turizma (glavni vplivi turizma – trenutni in pričakovani v naslednjih 2-4 letih)	Politike, zaščita in upravljanje, s katerimi zagotavljate trajnost naslednjih 2-4 leta
	<p>• <i>Netopirji</i> (npr. <i>Myotis myotis</i>, <i>Rhinolophus ferrumequinum</i>) so prisotni v urbanih in naravnih habitatih ter vključeni med ranljive vrste (VU) (VIR)</p> <p><i>Dvoživke in plazilci:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Navadna krastača</i> (<i>Bufo bufo</i>) – pogosta, a lokalno ogrožena zaradi cest in habitatne izgube. - <i>Zelena žaba</i> (<i>Pelophylax esculentus</i>) - <i>Rosnica</i> (<i>Rana dalmatina</i>) – ranljiva vrsta, prisotna v nižinskih mokriščih. <p>Žabe so pogoste v mokriščih in ob vodotokih. (VIR)</p> <p><u>Rdeči seznam:</u> <u>Register statusov vrst</u> <u>RSV-cards</u></p> <p>Posestvo Brdo ima v večjem, gozdnatem delu posestva, imenovanem Lovišče Brdo, urejen tudi naravni rezervat za živali, saj v njem med drugim prebiva več kot 100 košut, damjakov in jelenov. Za zaščito redkih vrst na Posestvu Brdo se izvajajo ukrepi, skladno z Direktivami, s katerimi so znotraj posestva določena posebna ohranitvena območja, oziroma ukrepi za varovanje vrst.</p> <p>Destinacija je prepoznana kot »varuhinja« žab, kjer s tradicionalno akcijo prenašanja žab čez cesto na najbolj ogroženih točkah prispeva k ohranjanju populacij ogroženih dvoživk s čimer se širi zavest o odgovornem odnosu do narave (v soorganizaciji z ZRSVN OE Kranj in Društvom Joštarij).</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Ribiški družini Kranj in Tržič upravljata ribolovna območja, izdajata ribiške dovolilnice, izvajata nadzor nad ulovom in skrbita za ohranjanje avtohtonih vrst (npr. potočna postrv, lipan). <p>Dostop do občutljivih območij (npr. drstišča, gnezdišča) je reguliran z informativnimi tablam, fizičnimi omejitvami in usmerjanjem obiskovalcev na interpretirane poti.</p> <ul style="list-style-type: none"> • V destinaciji se izvaja monitoring populacij divjadi, kar omogoča prilagajanje lovnih kvot in ohranjanje ekološkega ravnovesja. -> Monitoring in poročanje o stanju populacij rib in divjadi se izvaja v sodelovanju z Zavodom za gozdove, Zavodom za ribištvo in lokalnimi društvi. <p>Ukrepi v življenjskem okolju divjadi in lovne kvote so določeni z dvoletnim lovsko upravljavskim načrtom za II. Gorenjsko lovsko upravljavsko območje. Načrt je osnova za izdelavo načrtov upravljavcev lovišč, medletno usklajevanje kvot in prerazporeditve le teh potekajo v okviru OZUL-a (Območno združenje upravljavcev lovišč in LPN).</p> <p><u>Ocena stopnje zavarovanosti za obdobje 2025–2029</u> Menimo, da so ključne vrednote ustrezno zavarovane, če se bo ohranila obstoječa raven upravljanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zakonodajni okvir je trden in skladen z EU. - Lokalni management (npr. vodenje dostopa, monitoring) deluje učinkovito. - Nadaljevanje sodelovanja med občino, lovsko in ribiškimi družinami ter varstvenimi institucijami. - Ohranjanje obstoječih režimov dostopa in nadzora nad aktivnostmi v naravi. - Redno spremljanje populacij in prilagajanje upravljavskih ukrepov glede na stanje vrst. - Ozaveščenost obiskovalcev se povečuje prek interpretacije in vključevanja v varstvene aktivnosti. - V okviru posestva Brdo deluje lovišče s posebnim namenom (LPN) v upravljanju JGZ Brdo in to ni naravni rezervat, saj se redno izvaja lov v skladu z dvoletnim lovsko upravljavskim načrtom za II. Gorenjsko lovsko upravljavsko območje. Ker gre za oboro in divjad ne more

Tema	1.5: Popis turističnih zmogljivosti in virov (opišite glavne vire in vrednote)	1.6: Analiza vplivov turizma (glavni vplivi turizma – trenutni in pričakovani v naslednjih 2-4 letih)	Politike, zaščita in upravljanje, s katerimi zagotavljate trajnost naslednjih 2-4 leta
			<p>prosto prehajati ima LPN Brdo posebno poglavje v prej navedenem načrtu. Poleg lova se izvaja tudi košnja travnikov in pašnikov, krmljenje (zimsko, privabljalno), zalaganje solnic in monitoring oz. štetje divjadi. Poleg upravljanja z divjadjo se z gozdovi tudi normalno gospodari (v upravljanju SiDG d.o.o.).</p> <p>Potencialna tveganja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Povečan turistični pritisk na občutljive točke (npr. kanjon Zarica, gnezdišča štokelj). - Neurejen dostop ali neustrezno vodenje lahko ogrozi stabilnost populacij. - Podnebne spremembe lahko vplivajo na vodne habitate in migracijske vzorce. <p>Priporočeni ukrepi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nadaljevanje monitoringa in vključevanja lokalnih skupnosti. - Razvoj digitalnih orodij za opazovanje (npr. aplikacije, kamere). - Sezonska regulacija dostopa do občutljivih območij.
<p>A3 Živali v ujetništvu (2.8) Dobrobit živali v ujetništvu)</p>	<p>Ali imate v destinaciji živali v ujetništvu, ki so vključene v turistične produkte? Navedite, katere živalske vrste živijo v ujetništvu in kje (npr. živalski vrt, zabaviščni park, cirkus, jahanje konje). Opredelite se do tega, v kakšnih razmerah živijo in kako je zadnje poskrbljeno.</p>	<p>Navedite pozitivne in negativne vpliva turizma na živali v ujetništvu. Primer pozitivnega vpliva turizma: Zaradi turistov in njihovih pričakovanj je za živali poskrbljeno bolje, kot bi bilo sicer. Primer negativnega vpliva turizma: Zaradi turizma je živali v ujetništvu več, kot bi jih bilo sicer.</p>	
<p>Izpolnite za svojo destinacijo:</p>	<p>V destinaciji vključujemo živali predvsem v športne aktivnosti kot je jahanje. Raba živali v turistične namene v destinaciji je nadzorovana skladno z državnimi predpisi in zakonodajo, izvajalci pa zagotavljajo ustrezne pogoje za njihovo dobrobit.</p> <p>Vrste živali v ujetništvu in lokacije: 1 KONJI IN PONJI</p> <p>- JGZ Brdo izvaja <u>vožnje s kočijami</u> in nudi tudi več vrst <u>doživetij s konji</u>. Imajo lastno konjušnico in zaposlene, ki skrbijo za osem lipancev. Redno izvajajo veterinarske preglede (dokazilo: priložen račun veterinarskega pregleda iz leta 2025).</p> <p>- Konjeniško društvo Veter (posestvo Ovsenik) (Cesta na Belo 31a, Kranj) ima na voljo tečaje jahanja in individualne ure, terensko jahanje in opravljanje izpitov (JAHAČ 1, JAHAČ</p>	<p>Turizem lahko pomembno vpliva na dobrobit živali v ujetništvu – tako pozitivno kot negativno. V destinaciji Kranj se trudimo, da prevladujejo pozitivni učinki, pri čemer izvajalci aktivnosti z živalmi delujejo odgovorno in skladno z zakonodajo.</p> <p>Pozitivni vplivi turizma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zaradi turistov in njihovih pričakovanj je za živali poskrbljeno bolje, kot bi bilo sicer. <p>V Kranju izvajalci, ki vključujejo živali v turistične produkte (npr. konjeniška društva, JGZ Brdo, laboratorij Tular), zagotavljajo urejene bivalne prostore, kvalitetno hrano, dostop do sveže vode, redno veterinarsko oskrbo in možnost prostega gibanja.</p> <p>Turistično povpraševanje spodbuja dodatna vlaganja v infrastrukturo (jahališča, izpusti, informacijski centri), izobraževanje zaposlenih in razvoj interpretativnih vsebin, kot je Informacijski center SOS Proteus, kjer so na ogled le rešene</p>	<p>Politike in zaščitni ukrepi za trajnostno upravljanje živali v turizmu:</p> <p>1. Zakon o zaščiti živali (ZZZiv-G, novela 2025)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opredeljuje živali kot čuteča bitja in določa pravila za njihovo zaščito, ravnanje, prevoz, oskrbo in zakol. - Vključuje strožje ukrepe za dobrobit živali, kot so: - Prepoved kastracije pujskov brez anestezije - Obvezno označevanje lastniških mačk - Možnost gradnje novih občinskih zavetišč - Zakon določa kazenske sankcije za kršitelje in omogoča nadzor nad izvajanjem. - Tudi v turizmu se lahko sklicujemo na ZZZiv-G kot pravno podlago za oceno dobrobiti živali v turističnih produktih, zlasti: - da izvajalci morajo imeti ustrezno znanje in usposabljanje, - da morajo zagotavljati primerne bivalne pogoje,

Tema	1.5: Popis turističnih zmogljivosti in virov (opišite glavne vire in vrednote)	1.6: Analiza vplivov turizma (glavni vplivi turizma – trenutni in pričakovani v naslednjih 2-4 letih)	Politike, zaščita in upravljanje, s katerimi zagotavljate trajnost naslednjih 2-4 leta
	<p>2). Več info: Konjeništvo - Visit Kranj. Na posestvu se nahaja 32 konj. Za jahače je v uporabo namenjeno osvetljeno zunanje jahališče z mivko in pokrito jahališče. Za konje so na voljo veliki dnevni izpusti, za lastnike konj pa ena velika sedlarnica in toaletni prostori. Za vse ljubitelje jahanja in tiste, ki bi se o konjih in jahanju želeli naučiti več, vam je na voljo 10 šolskih konj, za najmlajše pa 5 ponijev. Več info: Konjeniško društvo Veter - Konjeniška zveza Slovenije</p> <p>- Tudi na Prešernovem smenju ZTKK ponuja vožnje s kočijami in jahanje ponijev za otroke. V ta namen k sodelovanju povabi vzrejno hišo lipicancev Barbana, ki poskrbi tako za zabavo obiskovalcev kot za njihovo varnost in varnost konj ter izvedbo skladno z zakonodajo.</p> <p>2 ČLOVEŠKA RIBICA (Proteus anquinus) Posebej smo ponosni, da v Kranju že 65 let deluje Jamski laboratorij Tular, edinstven v svetovnem merilu, namenjen proučevanju in varstvu človeške ribice. Tu jim je že pred desetletji uspelo vzgojiti mladiče v umetnem okolju. Črne in bele človeške ribice gojijo v skladu s pogoji zadrževanja zaščitenih vrst, ki so določeni na podlagi ugotovitev tega laboratorija. V javno-zasebnem partnerstvu med Zavodom Jamski laboratorij Tular ter Mestno občino Kranj in ZTKK je bil novembra 2022 vzpostavljen tudi Informacijski center SOS Proteus v Rovih pod starim Kranjem, kjer je to ogroženo bitje obiskovalcem verodostojno predstavljeno, zbrana sredstva pa trajnostno vlagajo v raziskovanje in varstvo.</p> <p>Zavod Jamski laboratorij Tular kot upravljalec Info centra skrbi za dobrobit živali po 65 letnih izkušnjah ter z upoštevanjem predpisov in zakonskih določb. To zajema ustrezne bivalne prostore in prehrano, čisto vodo ter skrb za zdravje in dobrobit ob prikazovanju javnosti.</p> <p>Z večino navedenih izvajalcev smo osebno v kontaktu, poznamo njihova posestva/prostore kjer bivajo živali saj gremo vsaj enkrat letno na ogled (tako v službenem času kot izven) in koristimo njihovo ponudbo. Skupaj z njimi načrtujemo izvedbo aktivnosti na dogodkih. Delo ostalih spremljamo preko občine ali občasnih sestankov.</p>	<p>človeške ribice, ki so jih poplave podzemnih voda odnesle na površje, kjer sicer ne bi preživele. Takšno prikazovanje nima negativnega vpliva na naravo in je živalim prijazno. Obenem se spremlja vpliv obiskovalcev na ribice, obiskovalci pa s samim obiskom postanejo neposredni podporniki, saj prispevajo k izboljšanju bivalnih razmer teh ogroženih živali.</p> <p>Ravno zaradi obiska turistov se ponudniki živali trudijo, da je za njih čim bolj poskrbljeno, da so v dobrem fizičnem stanju in da se jih lahko vključuje v športne aktivnosti na način, ki ne škoduje njihovemu zdravju.</p> <p>Z večino izvajalcev smo v rednem stiku, poznamo njihove prostore in ponudbo, ter vsaj enkrat letno opravimo ogled. Skupaj načrtujemo aktivnosti na dogodkih, delo ostalih pa spremljamo preko občine ali občasnih sestankov.</p> <p>Negativni vplivi turizma: - Zaradi turizma je živali v ujetništvu več, kot bi jih bilo sicer. Povečano povpraševanje po doživetjih z živalmi lahko vodi v širitev ponudbe, ki vključuje večje število živali v ujetništvu. Primeri so povečano število ponijev za otroške aktivnosti, večja frekvenca voženj s kočijami na dogodkih, ali širitev konjeniških programov. Čeprav so razmere v Kranju trenutno ustrezne, je pomembno, da se rast ponudbe ne odvija na račun dobrobiti živali.</p> <p>- Gosti si želijo aktivnosti tudi ob neprimernem času ali vremenu, ko bi morale živali počivati (npr. visoke temperature, dež, pozne ure).</p> <p>Zato redno spremljamo izvajanje aktivnosti, spodbujamo trajnostne pristope in sodelujemo z izvajalci pri ozaveščanju obiskovalcev o odgovorni rabi živali v turizmu.</p>	<p>- da je prikaz zaščitenih vrst dovoljen le pod določenimi pogoji, - da je zakonodaja usmerjena v preprečevanje zlorab in spodbujanje odgovornega ravnanja. Priporočilo: na podlagi ZZZiv-G lahko za izvajalce, ki uporabljajo živali v turistične namene pripravimo "Kontrolni seznam za izvajalce turističnih aktivnosti z živalmi", ki vključuje zahteve za: usposobljenost in znanje, primerne bivalne pogoje, določila o primerni prehrani in dostopu do sveže vode, zdravstvene zahteve in redno veterinarsko oskrbo, določila o preprečevanju zlorab in preobremenjenosti ter dokumentirane informacije hkrati pa se skrbi za ozaveščanje obiskovalcev in trajnost</p> <p>2. Uredba o intervenciji dobrobit živali (SKP 2023–2027) je del strateškega načrta skupne kmetijske politike, ki vključuje: - Finančne spodbude za izvajalce, ki zagotavljajo nadstandardne pogoje za živali - Pogoje za dodelitev sredstev in nadzor nad izvajanjem ukrepov - Povezavo z evropskimi okoljskimi in podnebnimi cilji.</p> <p>3. Zelena shema slovenskega turizma (Slovenia Green) - Vključuje merila za trajnostno upravljanje, vključno z ravnanjem z živalmi. - Spodbuja destinacije k pridobivanju okoljskih znakov (npr. Green Destinations, Travelife, Green key ipd.). - Povezuje se z lokalnimi skupnostmi in spodbuja odgovorno turistično vedenje.</p>
<p>A4. Krajina in slikovitost (2.5 Krajina in slikovitost)</p>	<p>Navedite značilnosti pokrajine v destinaciji (naravne ali kulturne) in njene ključne vrednote.</p>	<p>Navedite pozitivne in negativne vpliva turizma na krajino in njeno slikovitost. Primer pozitivnega vpliva turizma: Zaradi turistov ohranjamo in urejamo krajino bolj, kot bi jo sicer.</p>	<p>Opišite, kako so ključne vrednote zavarovane: + z zakoni ali pravilniki (mednarodni, nacionalni, lokalni) + z managementom ali reguliranjem dostopa</p>

Tema	1.5: Popis turističnih zmogljivosti in virov (opišite glavne vire in vrednote)	1.6: Analiza vplivov turizma (glavni vplivi turizma – trenutni in pričakovani v naslednjih 2-4 letih)	Politike, zaščita in upravljanje, s katerimi zagotavljate trajnost naslednjih 2-4 leta
<p>Izpolnite za svojo destinacijo:</p>	<p>Kranj je prestolnica slovenskih Alp, kjer si z eno nogo v mestu in z drugo v naravi. Mestna občina Kranj z najvišjim vrhom (Storžič, 2132 m) na severu obsega zahodni del Kamniško Savinjskih Alp, na zahodu pa del alpskega predgorja Jelovice. Srednjeveška zasnova mestnega jedra Kranja je zgrajena v značilni piramidalni obliki, ki jo poudarjajo cerkveni zvoniki. Druga značilnost je os sever-jug, ki jo nakazuje vizualna povezava zvonika kranjske župne cerkve in vrha Storžiča. Nedvomno načrtna postavitve višinskih dominant po mestnem prostoru uvršča Kranj med kompozicijsko najbolj pretehtane urbane organizme pri nas in v Srednji Evropi.</p> <p>Mesto Kranj skriva številne umetne podzemeljske objekte, ki so že davno izgubili svoj prvotni namen in se potopili v pozabo, kot delo človeških rok pa na svojevrsten način vlečejo k odkrivanju njihove zgodbe. V 1.300 metrov dolgih Rovih pod starim Kranjem, ki so zavarovni kot nepremična dediščina (EŠD 29412) obiskovalec lahko občuduje tudi čisto prave kapnike in zanimive jamske živali.</p> <p>Izpostaviti je potrebno tudi največje zavarovano gozdno območje spominskega parka Udin boršt, jezera Bobovek, kanjon Kokre ter številne naravne vrednote (npr. Zarica). Med območja s posebno krajinsko vrednostjo sodi Posestvo Brdo. V območju Mestne občine Kranj se kot kulturna varujejo območja: Bitnie, Jamnik, Udin Boršt in Sveti Jošt nad Kranjem.</p> <p>JAMNIK- Vas s cerkvijo Sv. Primoža in Felicijana je ena najpogostejše fotografiranih lokacij v Sloveniji in izletnike navdušuje s čudovitimi razgledi na Ljubljansko kotlino ter Karavanke in Kamniško-Savinjske Alpe. Leži na pobočju Jelovice in je znana predvsem po gotski cerkvi, ki stoji na razglednem travnatem pomolu nad vasjo Jamnik.</p> <p>UDIN BORŠT - je velik skrivnostni gozd, ki se razprostira na širokem območju pod Kamniško-Savinjskimi Alpami v katerem so se v preteklosti potikali rokovnjači, med drugo svetovno vojno pa je nudil tudi pomembno zatočišče rokovnjačem in kasneje tudi gorenjskim partizanom. Je ena izmed najstarejših ledeniških teras v Ljubljanski kotlini, ki se nahaja med Kranjem, Tržičem in Naklem. Gosto rastlinje, visoki iglavci in košate krošnje krasijo kraško</p>	<p>Primer negativnega vpliva turizma: Zaradi posegov v krajino (npr. izgradnja hotelov, golf igrišča) se ta pospešeno spreminja.</p> <p>Vplivi turizma na krajino in njeno slikovitost: Turizem v Mestni občini Kranj ima večplastne učinke na krajino – od pozitivnih spodbud za ohranjanje naravne in kulturne dediščine do negativnih pritiskov, ki lahko ogrozijo njeno slikovitost in ekološko ravnovesje.</p> <p>Pozitivni vpliv turizma: + ohranjanje in obnova kulturnih objektov in delov zavarovanih kulturne krajine je zaradi zanimanja obiskovalcev na račun prijavljenih projektov in pa neposrednih finančnih sredstev v proračun (turistična taksa) deležna večje pozornosti in pravičnejše redistribucije sredstev namenjenih njenem ohranjanju, + Spodbujanje sonaravne gradnje: cilj destinacije je, da se pri načrtovanju in gradnji turističnih objektov upošteva načelo sonaravnosti, kar pomeni, da naj bodo objekti praviloma grajeni klasično ali montažno z uporabo naravnih materialov (kamen, opeka, glina, les, steklo) in vključevanjem v obstoječo krajinsko strukturo; + Skupnostne čistilne akcije: ob pohodnih tematskih poteh nastajajo posamezni odpadki, pri čemer pa vsakoletno potekajo različne očiščevalne akcije posameznikov in večjih skupin, ki skrbijo za urejanje okolice in morebitno nesnago, ki jo za seboj pustijo turisti - VIR: <i>Vabljeni na 24. čistilno akcijo in EKO teden - Visit Kranj, Očistimo Kranj – Kranj ni več usran!</i> · Mestna občina Kranj) + Interpretacija krajine skozi kolesarske in tematske poti: destinacija še nima urejene mreže kolesarskih poti v obsegu, kot bi si želela. Le te potekajo po večini vzdolžne glavne oziroma nekdanje regionalne ceste skozi dolino. (npr. <i>Kranjska kolesarska roža, Kolesarske poti pod Storžičem</i>). Kolesarjenje je zaradi tega bolj varno. + V zadnjih letih je bilo v okviru projektov razvoja podeželja zaradi turističnih potreb vzpostavljenih več tematskih učnih poti: <i>Sprehajalno-učna pot Trstenik, Učna pot Besnica »Rovnik - slap Šum«, Zoisova pot Predoslje, Pot Jeprškega učitelja</i> (opise pridobitev na teh poteh glej v levem stolpcu na dnu popisa) ki obiskovalcem že lahko približajo naravne in kulturne vrednote ter spodbujajo spoštljiv odnos do prostora.</p> <p>Negativni vpliv turizma: - Obremenitve priljubljenih točk: Na območjih z večjo obiskanostjo (Jamnik, Jošt, Brdo) prihaja do smetenja - divjega odlaganja odpadkov, vznemirjanja divjih živali, prevelikega</p>	<p>Ocenite, ali so ključne vrednote za obdobje naslednjih 2-4 let ustrezno zavarovane.</p> <p>Varovanje ključnih krajinskih vrednot Kranj kot destinacija z bogato naravno in kulturno krajino varuje svoje ključne vrednote prek več ravni zakonodaje, prostorskega načrtovanja in upravljanja dostopa. Varovanje je usmerjeno v ohranjanje identitete prostora, trajnostno rabo virov ter spoštovanje lokalne krajinske tipologije.</p> <p>ZAKONODAJA: 1 Mednarodni okvir - Natura 2000: 2.911 ha ozemlja (19,3 % površine občine) je vključeno v evropsko ekološko omrežje, kar zagotavlja varstvo habitatov in vrst po Direktivi o habitatih in pticah. 2 Nacionalni okvir: - Zakon o ohranjanju narave (ZON) in Zakon o varstvu kulturne dediščine (ZVKD): Varujeta naravne vrednote, ekološko pomembna območja, kulturne spomenike in krajinsko dediščino. - Zakon o prostorskem načrtovanju in graditvi objektov: Usmerja gradnjo v skladu z varstvom krajine in kulturne identitete. 3 Lokalni okvir – Občinski prostorski načrt (OPN) OPN Mestne občine Kranj upošteva nacionalno zakonodajo in določa konkretne prostorske usmeritve za varovanje krajinskih vrednot: · krajinska zgradba in prepoznava prostorska podoba (naravne in grajene ali oblikovane sestavine), · značilna obstoječa parcelna struktura, velikost in oblika parcel ter členitve (živice, vodotoki z obrežno vegetacijo, osamela drevesa), · tradicionalna raba zemljišč (sonaravno gospodarjenje v kulturni krajini), · tipologija krajinskih sestavin in tradicionalnega stavbarstva (kozolci, znamenja, zidanice), · odnos med krajinsko zgradbo oziroma prostorsko podobo in stavbo oziroma naseljem, · avtentičnost lokacije pomembnih zgodovinskih dogodkov, · preoblikovanost reliefa in spremljajoči objekti, grajene strukture, gradiva in konstrukcije ter likovni elementi in</p>

Tema	1.5: Popis turističnih zmogljivosti in virov (opišite glavne vire in vrednote)	1.6: Analiza vplivov turizma (glavni vplivi turizma – trenutni in pričakovani v naslednjih 2-4 letih)	Politike, zaščita in upravljanje, s katerimi zagotavljate trajnost naslednjih 2-4 leta
	<p>površje, kjer se nahajajo vrtače, ponori in kraške jame s pravimi kapniki. Ena izmed njih je Adraševa luknja.</p> <p>SVETI JOŠT NAD KRANJEM - Jošt, na katerem se nahaja cerkev sv. Jošta in ob njej kočja Dom na Joštu, s svojimi 847 metri nadmorske višine ponuja zelo lep razgled na Triglav, Stol in Grintavec, najvišje vrhove treh slovenskih gorskih skupin in na celotno Ljubljansko kotlino.</p> <p>PARK BRDO - Grad Brdo s prostornim in lepo urejenim parkom, spremljajočo turistično, kongresno in športno infrastrukturo (nacionalni nogometni cente, golfišče in konjenišvo), svojo zgodovino visokih obiskov ter razvojnimi ambicijami, je premalo izkoriščen notranji potencial MOK. Z odpiranjem Posestva Brdo širši javnosti, se omogoča pogoje za skupen nastop mesta in Posestva Brdo navzven.</p> <p>ŠMARJETNA GORA - hrib nad Kranjem z nadmorsko višino 646 m in je priljubljena razgledna točka, saj se iz njenega vrha odpira pogled na Julijce, Karavanke ter Kamniško-Savinjske Alpe. Na vrhu stoji cerkva sv. Marjete, ki je bila zgrajena v začetku 14. stoletja. Njene ruševine so obnovili po letu 1989. V vznožju Šmarjetne gore leži skalnica Bauhenk, na kateri so trenirali slovenski orli.</p> <p>MAJDIČEV LOG - Otok na Savi v Kranju se uradno imenuje Majdičev log, tako se uradno imenuje tudi prodni zadrževalnik ob njem na Savi v Kranju. Majdičev log je umetno ustvarjen otok, saj je nastal z izkopom mlinščice po travniku za potrebe nekdanjega grajskega mlina že v srednjem veku. Danes so tu na novo urejene sprehajalne in kolesarske poti, ki vodijo med naravno in zgodovinsko dediščino.</p> <p>TRBOJSKO oz. MAVŠKO JEZERO - leži med Mavčičami in Kranjem. Nastalo je ob zgraditvi HE Mavčiče, ko so zajezili reko Savo. Ob tem je voda tudi deloma potopila zanimivo sotesko Zarica. Na konglomeratnih stenah s spodmoli lahko vidimo rastline, ki drugače uspevajo samo v gorah. Trbojsko jezero s svojimi raznovrstnimi pojavnimi oblikami daje življenjski prostor številnim ribjim in ostalim vodnim in obvodnim vrstam, obiskovalcem pa nudi številne možnosti opazovanja živalstva ter sprehode.</p> <p>V zadnjih letih je bilo v okviru projektov razvoja podeželja vzpostavljenih več tematskih učnih poti na temelju</p>	<p>nabiranja gozdnih plodov, povečanje erozijskih procesov tal, zmanjšanja biotske pestrosti, divjega parkiranja na nedovoljenih površinah in obremenjevanja okolja, zlasti tam, kjer varovana območja niso ustrezno označena ali nadzorovana.</p> <p>Zaradi preobremenjenosti območja okrog Sv. Jošta, ki se ponša s čudovitimi gozdnatimi pobočji, vodnimi izviri, številnimi živalskimi in rastlinskimi vrstami, je Mestna občina Kranj skupaj s Krajevno skupnostjo Jošt v letu 2021 pripravila Kodeks obnašanja obiskovalcev Jošta, saj je na tem območju turistov in rekreativcev veliko, in zato se pojavljajo problemi s smetmi, nedovoljenim parkiranjem, pospešenimi erozijskimi procesi na poteh, odnašanjem prevelikih količin gozdnih sadežev ipd. S kodeksom želijo vzbuditi spoštljiv odnos do narave, lastnine, njenih prebivalcev in tudi drugih obiskovalcev (konflikti med interesi lastnikov zemljišč). Med podpisniki listine so tudi lokalna društva in predstavniki več interesnih skupin.</p> <p>Dodatno Mestna občina Kranj (MOK) je pod Sv. Joštom uredila sedem parkirišč, ki skupaj ponujajo 96 parkirnih mest. Od 1. septembra dalje je parkiranje plačljivo, kar pomeni, da obiskovalci za celodnevno parkiranje odštejejo 2 evra, na voljo pa bo tudi ugodnejši letni abonma v višini 50 evrov. Parkiranje je sedaj dovoljeno izključno na označenih parkirnih mestih znotraj sedmih parkirišč. Parkiranje ob cesti, na travnikih in pri gozdnih poteh ostaja prepovedano. Plačilo je mogoče na parkomatu na parkirišču št. 1 iz smeri Kranja ter prek mobilne aplikacije EasyPark. Zbrani denar od parkirnin bo namenjen vzdrževanju parkirišč in poti. (VIR)</p> <p>Zaradi tovrstnih ovir pri razvoju turizma na območju Bobovka je MOK 2016 sprejela Odlok o Naravnem rezervatu Glinokopnih bajerjev z okolico na Bobovku pri Kranju (UL RS, št.39/2016, 3. 6. 2016) - temelji za nadaljnje upravljanje tega območja, kar je dober primer urejanja odnosov na tovrstnih območjih. Na območju imamo nastavljena 2 števca (več med prilogami).</p> <p>- Omejitve v varovanih območjih: Varovana območja (Natura 2000, ekološko pomembna območja, kulturna dediščina) prinašajo omejitve za razvoj turističnih dejavnosti, kar zahteva dodatno usklajevanje med varstvom narave, kulture in turističnim razvojem. → Varovana območja kažejo na dobro naravno ohranjenost ozemlja ter bogastvo kulturne dediščine. Po drugi strani pa prinašajo omejitve, ki jih je potrebno upoštevati pri razvoju dejavnosti v prostoru in tudi pri izkoriščanju različnih naravnih virov ter uporabi različnih energetskih sistemov. V MO Kranj je 2911 ha pod okriljem NATURA 2000 (19,3 % površine</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zemeljske plasti z morebitnimi arheološkimi ostalinami. - Ohranjanje tlorisne in višinske zasnove (gabariti), gradbene substance (naravni materiali: kamen, les, glina, steklo) in konstrukcijske zasnove. - Varovanje oblikovanosti zunanjščine: členitev fasad, oblika in naklon strešin, kritina, stavbno pohištvo, barve, detajli. - Ohranjanje funkcionalne zasnove notranjosti in pripadajočega zunanjega prostora: niveleta površin, lega in oblikovanost objektov, odnos do sosednjih stavb. - Varovanje vedut in pojavnosti prostorsko izpostavljenih objektov (cerkve, gradovi, znamenja). - Upoštevanje arheoloških ostalin in zemeljskih plasti pri infrastrukturnih posegih. - Zaščita manjših enot stavbne dediščine (npr. kapelice, znamenja) – možna ječasna premestitev ob soglasju pristojnega zavoda za varstvo kulturne dediščine. - Prepoved postavitve/vgradnja samostojnih infrastrukturnih naprav (električne/plinske omarice, klimatske naprave) ob ali na obcestne in glavne fasade. - Spodbujanje tradicionalne rabe zemljišč in sonaravnega gospodarjenja v kulturni krajini. - Ohranjanje tipologije krajskih sestavin in tradicionalnega stavbarstva (kozolci, znamenja). <p>Upravljanje in regulacija dostopa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tematske učne poti (Trstenik, Besnica, Jeprški učitelj): Usmerjajo obiskovalce po označenih poteh, zmanjšujejo pritisk na občutljiva območja in omogočajo interpretacijo krajine. - Omejitve dostopa: Na nekaterih območjih (npr. jame v Udin borštu, slap Šum) je dostop reguliran z informativnimi tablami, fizičnimi ovirami ali vodenimi ogledi. - Monitoring in vzdrževanje: Na Posestvu Brdo, Joštu in Jamniku se izvajajo redna vzdrževalna dela, monitoring obiskovalcev in urejanje poti. - Skupnostne očiščevalne akcije: Aktivno vključevanje lokalnih skupin v vzdrževanje poti in okolice (npr. akcije v Bobovku, Majdičevem logu). <p>Ključne krajske vrednote v destinaciji Kranj so v večini ustrezno zavarovane. V prihodnjih 2-4 letih bo ključno</p>

Tema	1.5: Popis turističnih zmogljivosti in virov (opišite glavne vire in vrednote)	1.6: Analiza vplivov turizma (glavni vplivi turizma – trenutni in pričakovani v naslednjih 2-4 letih)	Politike, zaščita in upravljanje, s katerimi zagotavljate trajnost naslednjih 2-4 leta
	<p>kulturne dediščine in na temelju opazovanje naravne dediščine, razgledov kot npr.:</p> <p>1. Sprehajalno-učna pot Trstenik (6.4 km) Do cerkvice sv. Lovrenca (892m), priljubljene izletniške točke, se največkrat povzpemo iz kamnoloma nad Bašljem, za spremembo pa raziščite označeno krožno sprehajalno učno pot, Pot pod Storžičem. Pričnite na parkirišču, ob katerem je informativna tabla, približno šeststo metrov nad vasjo Povelje in sledite gozdni cesti. Pot kmalu zavije na gozdno pešpot in vlake, mimo mlinčkov in kaskadnih slapov Brinca, ki ležijo višje ob potoku Milka in vas pripeljejo do sedla za Goro sv. Lovrenca, kjer se vam odpre prečudovit razgled. Od tu markirana pot pelje do cerkvice sv. Lovrenca, ki je ena najstarejših na tem območju in s svojo okolico ponuja ležerni oddih v kraljestvu Storžiča. Pot se spusti do Doma na Lovrencu, ker se lahko ustavite na svežih krofih in drugih domačih dobrotah. Za spust v dolino se držite gozdne ceste in pod počitniškimi hišami zavijte poti vasi Babni Vrt, ki je dobil ime po grofičinem vrtu, na katerem so ženske, t. i. babe, imele svoj vrt in ga skrbno obdelovale. Grofica je dala vrt ograditi in od takrat se vas tako imenuje. Po nekaj metrih asfalta zavijte levo na gozdno pot, ki vas pripelje nazaj na Povelje. Pot je čudovita v vseh letnih časih in primerna za vse generacije. Več info: Učna pot Trstenik »Pot pod Storžičem« za ljubitelje razgledov - KrOdDoma</p> <p>2. Učna pot Besnica »Rovnik - slap Šum« (3.4 km) Učna pot Besnica »Rovnik - slap Šum« vodi čez hrib Rovnik, ki je nekakšen kraški osamelec nad Zgornjo Besnico. Zaradi številnih kraških pojavov ga nekateri imenujejo tudi Besniški kras. Najbolj znani jami na območju Rovnika sta Bidovčeva luknja in Podskokarjeva jama, ki sta zavarovani kot naravni vrednoti državnega pomena. V jamah lahko vidimo kapnike, zavese in ježke. Lahko se odpravimo še k slapu Šum na potoku Nemiljščica, ki je visok okoli 25 m in je eden večjih potočnih drsečih slapov v Sloveniji. Po sprehodu lahko obiskovalci pridejo do gostilne Pr' Jazbcu, si v prijetnem domačem ambientu pretegnite noge in okrepčajte z domačo hrano. Več info: Po Besniški dolini do ostankov rimskih toplic - KrOdDoma</p> <p>3. Zoisova pot Predoslie (1.8 km)</p>	<p>občine), 7 ekološko pomembnih območij, 54 naravnih vrednot in več zavarovanih območij narave. Med njimi gre izpostaviti po površini največje zavarovano območje spominskega parka Udin boršt, jezerca Bobovek, kanjona Kokre ter številne naravne vrednote. Med območja s posebno krajinsko vrednostjo sodi park Brdo). Vir: kranj.si - lek-kranj.pdf, avgust 2020</p> <p>Spodnji vplivi lahko negativno vplivajo na krajino in slikovitost. To rešujemo z podajanjem pozitivnih mnenj s strani ZVKDS OE Kranj in ZVRSN OE Kranj, s tem da je gradnja dovoljena v OPN-ju itd.</p> <p>- Neposredni posegi v krajino: Gradnja turističnih objektov (npr. širitev športne infrastrukture na Brdu, potencialna izgradnja novih nastanitvenih kapacitet) lahko ob nepremišljenem umeščanju v prostor povzroči spremembe v krajinski pestrosti in varovanih sestavinah kulturnega spomenika državnega pomena kar vodi v izgubo naravnih habitatov. Zmanjšuje se mozaičnost krajine: menjavanje gozdnih zaplat in kmetijskih površin se zmanjšuje zaradi umeščanja novih posegov v gozdne zaplate (primer poslovna cona Hrastje, severni uvoz na AC Ljubljana – Jesenice).</p> <p>- Pritisk na kmetijska zemljišča: Zaradi turističnega razvoja se nekatera kmetijska zemljišča nelegalno preusmerjajo v druge rabe (npr. parkirišča. Kampiranje, glampingi), kar zmanjšuje njihovo primarno funkcijo in vpliva na krajinsko identiteto.</p> <p>- Neurejena kolesarska infrastruktura: Kjer potekajo kolesarske poti po glavnih cestah, je zmanjšana varnost kolesarja in doživljajskost krajine. Povečana prometna obremenitev lahko vpliva na mirne naravne predele.</p>	<p>okrepiti označevanje varovanih območij, nadzor nad dostopom in usklajevanje prostorskega razvoja s trajnostnimi cilji, zlasti na območjih z večjim turističnim pritiskom.</p>

Tema	1.5: Popis turističnih zmogljivosti in virov (opišite glavne vire in vrednote)	1.6: Analiza vplivov turizma (glavni vplivi turizma – trenutni in pričakovani v naslednjih 2-4 letih)	Politike, zaščita in upravljanje, s katerimi zagotavljate trajnost naslednjih 2-4 leta
	<p>Dragi »gostje«, obiskovalci prelepega posestva Brdo pod mogočnimi gorami, kjer vam lepota narave za vedno nariše najlepšo pravljico v vaših očeh. Gotovo me ne poznate, ko pa se vam predstavim, se vam ukreše iskra spomina na naš mogočni rod, rod Zoisov, ki je kar nekaj časa posedoval grad Brdo in gospodoval v hudem in dobrem tej prečudoviti soseski. Sem Zois, baron Edelsteinski!</p> <p>Učna pot je lahka (primerna za vse starosti in otroke ob spremstvu staršev), prične se na znamenitem Posestvu Brdu pri Kranju, obiskovalca pa nadalje pelje na ogled Zoisove grobnice, cerkve sv. Siksta, dveh kapelic in kužnega znamenja. Zanimivosti ob poti: Grad Brdo – renesančni dvorec na urejenem posestvu, Zoisova grobnica, Cerkev sv. Siksta, Dve kapelici, Kužno znamenje (<u>VIR</u>)</p> <p>4. Pot Jeprškega učitelja (4 km) Pešpot Jeprškega učitelja povezuje naselja in slikovite kraje na Konglomeratni rečni terasi ob Savi, med Kranjem in Medvodami. Rdeča nit poti so knjige, saj je na Špiku delovala literarna zgodovinarica Marja Borštnik, Podreča pa je rojstni kraj Simona Jenka. V čast omenjenima literatoma so ob poti postavljene male gozdne knjižnice. Pot je posejana s prostori za počitek in razgledišči, kjer se prebiranje literature in pobeg v mirno spokojnost gozda na teh območjih ponuja kar <i>sámo</i>. Več info: Sprehialna pot Jeprškega učitelja - KrOdDoma</p> <p>Povezovanje krajine z gastronomijo, dediščino in trajnostnim turizmom: 5. Vinska pot - Visit Kranj 6. Slovenia Green Gourmet Route - Visit Kranj 7. Muzejska pot - Visit Kranj</p>		
B. Okolje			
B1. Hrup (3.1 Hrup)	Navedite glavne vire hrupa (npr. letališča, dogodki, promet, transformatorji ipd.)	Navedite izzive na področju hrupa, povezane s turizmom (npr. izleti s helikopterjem, hrup od motorjev in avtomobilov, hrup od restavracij in barov, glasni turisti.)	Pojasnite, kako naslavljate glavne izzive in tveganja. Ocenite, ali je zaščita pred hrupom zadostna.
Izpolnite za svojo destinacijo:	<p>Hrup na območju občine Kranj je predvsem posledica industrije ter cestnega, letalskega in v manjši meri tudi železniškega prometa.</p> <p>Na območju občine je industrija najbolj prisotna v Industrijski coni Iskra in Sava Labore ter v coni Laze in Polica.</p>	<p>Analiza vplivov turizma v povezavi z upravljanjem hrupa Spodbuda za urejanje javnega prostora: Turizem motivira občino k urejanju mestnih površin, kar vključuje tudi protihrupne ukrepe (npr. tlakovanje, ozelenitev, omejitev prometa). -> Primer: Obnova Glavnega trga in Slovenskega trga je bila delno motivirana z željo po privlačnejšem ambientu za turiste. Uporaba naravnih materialov, zasaditev zelenja in omejitev prometa prispevajo k zmanjšanju hrupa.(Prenova javnih površin</p>	<p>Glavni izziv pa je v času večjih dogodkov tudi usklajevanje z domačini. V sklopu ene izmed odprtih razprav za krajevne skupnosti za mestni center je bilo to tudi izpostavljeno. Zato je ZTKK kupil aparat za merjenje glasnosti zvoka na večjih prireditvah. Aparat ves čas prikazuje in beleži stopnjo glasnosti in posledično</p>

Tema	1.5: Popis turističnih zmogljivosti in virov (opišite glavne vire in vrednote)	1.6: Analiza vplivov turizma (glavni vplivi turizma – trenutni in pričakovani v naslednjih 2-4 letih)	Politike, zaščita in upravljanje, s katerimi zagotavljate trajnost naslednjih 2-4 leta
	<p>V občini najdemo tudi naslednje poslovne cone: Hrastje, Puškarna, Oljarica, Planika, Savska Loka ... V prihodnosti se načrtuje še dodaten razvoj oziroma širitev poslovno – proizvodne cone Hrastje. Na teh območjih, kjer živi in je hrupu izpostavljenih več prebivalcev, na raven hrupa poleg proizvodno-obrtnih dejavnosti in letalskega prometa vplivajo tudi gostinsko-zabavišna dejavnost, kmetijska mehanizacija, v času gradbenih del pa gradbena mehanizacija.</p> <p>Glavne vire hrupa na območju občine Kranj predstavljajo avtocestni odsek A2 Kranj vzhod in Kranj zahod, odsek ceste Kidričeva – Iskra R2- 412, odsek ceste Kokrica-Kranj R2-410, odsek ceste Primskovo – Labore R1-210 in glavna mestna cesta Oldhamska – Staneta Žagarja LG183401, letalski promet obremenjuje območje v vzhodnem delu Kranja – Primskovo in naselje Planina.</p> <p>Na območju Mestne občine Kranj izvaja aktivnosti na področju urejanja hrupa ob obstoječih cestah v upravljanju države Direkcija RS.</p> <p>Izdelana je bila študija obremenitve s hrupom s predlogom protihrupnih ukrepov v skladu z OP HRUP – sklop »A« DRSI. V sklopu te študije je bil izdelan Predlog protihrupnih ukrepov (predvidenih je več novih protihrupnih ograj na območjih ob pomembnih državnih cestah). Večji vir hrupa je tudi železniška postaja Kranj, na območju katere se nahaja tudi industrijski tir za pretovarjanje tovora – in državno letališče na Brniku, s katerim poglobljamo sodelovanje pri omejevanju vplivov letalskega hrupa na okolje in prebivalce. V mestu Kranj se nahajajo štiri večji prireditveni prostori in sicer Maistrov trg, Glavni trg, Slovenski trg in kompleks gradu Khiselstein. Prireditveni prostori so predvsem posledica turizma in so najbolj pogosto v uporabi v občini v poletnih mesecih ali ob večjih praznovanjih (praznovanje novega leta, občinski praznik itd.). <u>Uredba o načinu uporabe zvočnih naprav, ki na shodih in prireditvah povzročajo hrup (Ur. l. RS, št. 118/05)</u> opredeljuje prireditveni prostor kot območje na prostem, določeno v prostorskih aktih občine za občasno izvajanje prireditev oziroma shodov, ali območje javnih površin, ki je primerno za potek oziroma izvajanje shoda ali prireditve na prostem. Tako v ta namen izdajamo dovoljenja za začasno čezmerno obremenitev okolja s hrupom, v katerih jasno opredelimo pod kakšnimi pogoji se lahko uporabljajo zvočne naprave (čas trajanja, število</p>	<p>mestnega jedra Kranja - LUZ) / Učinek: Zmanjšanje zvočne obremenitve v mestnem jedru, kjer se odvijajo kulturni dogodki in kjer se zadržujejo obiskovalci.</p> <p>+ Pozitivni vplivi turizma:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spodbuda za urejanje javnega prostora: Turizem motivira občino k urejanju mestnih površin, kar vključuje tudi protihrupne ukrepe (npr. tlakovanje, ozelenitev, omejitev prometa). -> Primer: Obnova Glavnega trga in Slovenskega trga je bila delno motivirana z željo po privlačnejšem ambientu za turiste. Uporaba naravnih materialov, zasaditev zelenja in omejitev prometa prispevajo k zmanjšanju hrupa. <u>(Prenova javnih površin mestnega jedra Kranja - LUZ)</u> / Učinek: Zmanjšanje zvočne obremenitve v mestnem jedru, kjer se odvijajo kulturni dogodki in kjer se zadržujejo obiskovalci. • Razvoj trajnostne mobilnosti: Povečana turistična prisotnost spodbuja uvedbo mirnejših oblik prevoza (npr. kolesa, e-vozila, peš cone). -> Primer: Vzpostavitev sistema KRsKOLESOM (sistem izposoje koles z več kot 222 kolesi in 30 postajami omogoča tiho mobilnost za turiste in domačine) spodbuja obiskovalce k uporabi tihega prevoza. / Primer: Promocija pohodniških poti (npr. Pot kulturne dediščine, Pot ob Kokri) kot del turistične ponudbe. / Učinek: Manj avtomobilskega prometa v občutljivih območjih, več gibanja na način, ki ne povzroča hrupa. • Večja ozaveščenost turističnih deležnikov: Turistični deležniki (nastanitve, TIC, organizatorji dogodkov) lahko prispevajo k ozaveščanju o spoštovanju miru lokalne skupnosti. -> Primer: TIC Kranj in lokalne nastanitve vključujejo napotke za spoštovanje miru lokalne skupnosti, zlasti v večernih urah. / Primer: Vključevanje teme "spoštovanja lokalnega okolja" v vodenja po starem mestnem jedru. (<u>Sprejem-Kodeksa-za-destinacijske-turisticne-vodnike-Kranj.pdf</u>) / Učinek: Turisti se lažje prilagodijo lokalnim pričakovanjem glede miru in vedenja. • Regulacija prireditev in zvočnih naprav: Jasno določeni pogoji za uporabo zvočnih naprav na prireditvah (čas, moč, lokacija) omogočajo nadzor nad obremenitvijo s hrupom. -> Primer: Mestna občina Kranj izda posebna dovoljenja za prireditve (npr. Kranfest, silvestrovanje), kjer so jasno opredeljeni pogoji uporabe zvočnih naprav 	<p>zvočnim tehnikom omogoča prilagoditev končne stopnje glasnosti na dovoljeno. Prav tako pa so vsa opravljena merjenja shranjena v notranji spomin aparata, kar nam daje možnost vpogleda v pretekle dogodke in vodenja evidenc glasnosti posameznih prireditev. Druga stvar pa je, da se vsi koncerti / prireditve omejijo samo do 22. ure, saj po tej uri velja javni red in mir.</p> <p>Hrup je v tem času reguliran s posebnimi dovoljenji, ki določajo maksimalno dovoljeno višino hrupa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Hrup v okolju GOV.SI</u> • <u>Izvedbeni del OPN - Varstvo okolja (35. člen, 2.7.3.4 Varstvo pred hrupom) določa:</u> <p>(2) Območja s I. stopnjo varstva pred hrupom in mirna območja na prostem se določijo v skladu s predpisi za varstvo narave.</p> <p>(3) Na javnih shodih in prireditvah ne smejo biti presežene kritične vrednosti hrupa, v skladu s predpisom, ki ureja način uporabe zvočnih naprav na shodih in prireditvah.</p> <p>(4) Območja namenjena proizvodnim dejavnostim ne smejo biti locirana neposredno ob stanovanjskih območjih, pri čemer je potrebno upoštevati tudi konfiguracijo terena in lokalno gibanje zraka (roža vetrov).</p> <p>(5) Pri projektiranju novogradenj in rekonstrukciji obstoječih stavb je potrebno upoštevati negativni vpliv obstoječega vira hrupa (avtoceste in drugi infrastrukturni objekti) in stavbe že v osnovi zasnovati tako, da so varovani prostori kot jih določajo predpisi s področja varstva pred hrupom čim manj izpostavljeni emisiji hrupa. V varovalnem pasu avtoceste in ceste, ki so v skladu s predpisi vir hrupa, naj se ne načrtuje stanovanjskih stavb in takšnih dejavnosti, za katere bi bil vpliv ceste lahko moteč.</p> <p>Uredba o načinu uporabe zvočnih naprav, ki na shodih in prireditvah povzročajo hrup (Ur. l. RS, št. 118/05) opredeljuje prireditveni prostor kot območje na prostem, določeno v prostorskih aktih občine za občasno izvajanje prireditev oziroma shodov, ali območje javnih površin, ki je primerno za potek oziroma izvajanje shoda ali prireditve na prostem. Tako v ta namen izdajamo dovoljenja za začasno čezmerno obremenitev okolja s.</p>

Tema	1.5: Popis turističnih zmogljivosti in virov (opišite glavne vire in vrednote)	1.6: Analiza vplivov turizma (glavni vplivi turizma – trenutni in pričakovani v naslednjih 2-4 letih)	Politike, zaščita in upravljanje, s katerimi zagotavljate trajnost naslednjih 2-4 leta
	<p>zvočnih naprav, lokacija zvočnih naprav, nazivno raven zvočne moči zvočnikov itd.).</p> <p>Vir hrupa, ki vpliva na kakovost bivanja, zdravje ljudi in okolje je letalski hrup iz Letališča Ljubljana. Mestna občina Kranj je ena od občin, ki ležijo v vplivnem območju letališča, zato veliko pozornosti namenjamo tudi temu viru onesnaženja. V letu 2023 smo na podlagi evropskega projekta Anima in sodelovanja z NIJZ ustanovili Forum dialoga o okoljskih vplivih letališč, katerega članice so vse pomembne lokalne in državne inštitucije, ki se jih letalski hrup dotika: MZ, MOPE, MI, NIJZ, Fraport Slovenija, Kontrola zračnega prometa Slovenije, Javna agencija za civilno letalstvo, MO Kranj kot predstavnica občin v vplivnem območju letališča, Zavod za varstvo pri delu. Da so dosedanji pogovori s pristojnimi uspešni, se kaže v medsebojnem dogovoru o ukinitvi vzletno pristajalne procedure nad Kranjem in časovna omejitev letalskih preletov. Skupina se redno sestaja enkrat letno, zapisniki, člani in pravila foruma so objavljeni na spletni strani MOK – tukaj.</p>	<p>(čas, moč, lokacija). (obr-48-prijava-hrup.docx) / Primer: Uporaba mobilnih protihrupnih ograj ob večjih dogodkih v bližini stanovanjskih območij. / Učinek: Dogodki so izvedeni v skladu z zakonodajo, ob upoštevanju lokalnih prebivalcev.</p> <p>Negativni vplivi turizma glede na vire hrupa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Motorji in avtomobili turistov: Povečan promet v poletni sezoni, zlasti ob večjih dogodkih ali obisku naravnih znamenitosti. ● Restavracije in bari: Teras lokalov v mestnem jedru (Glavni trg, Slovenski trg) povzročajo večerni hrup, zlasti ob glasbi v živo. ● Glasni turisti: V poletnih mesecih ali ob večjih prireditvah se poveča število obiskovalcev, kar vpliva na raven hrupa v javnem prostoru. ● Prireditve in festivali: Poletni dogodki (npr. Kranfest, silvestrovanje, občinski praznik) vključujejo zvočne naprave, ki obremenjujejo okolje. ● Turistični prevozi: Turistični avtobusi in kombiji občasno povzročajo hrup ob postajališčih ali v ozkih mestnih ulicah. 	<p>hrupom v katerih jasno opredelimo pod kakšnimi pogoji se lahko uporabljajo zvočne naprave (čas trajanja, število zvočnih naprav, lokacija zvočnih naprav, nazivno raven zvočne moči zvočnikov itd.). (obr-48-prijava-hrup.docx)</p> <p>Predpisi občine o varstvu pred hrupom slonijo na naslednjih aktih:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Zakon o javnih cestah (ZJC) (Uradni list RS, št. 33/06 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08, 57/08 – ZLDUVCP, 69/08 – ZCestV, 42/09, 109/09, 109/10 – ZCes-1 in 24/15 – ZCestn) ● Uredba o ocenjevanju in urejanju hrupa v okolju (Ur.l. RS, št. 121/2004, 59/19, 44/22 in 53/22) ● Uredba o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju (Ur. l. RS, št. 43/18, 59/19 in 44/22–ZVO-2) ● Pravilnik o zaščiti pred hrupom v stavbah (Uradni list RS, št. 10/12,61/17 – GZ in 199/21 - GZ-1) ● Uredba o načinu uporabe zvočnih naprav, ki na shodnih in prireditvah povzročajo hrup (Uradni list RS, št. 118/05 in 44/22 - ZVO-2).
<p>B2. Svetloba (3.2 Svetlobno onesnaženje)</p>	<p>Navedite glavne vire svetlobe (na plažah, v naravnih območjih in gozdovih).</p>	<p>Navedite izzive na področju svetlobnega onesnaževanja, povezane s turizmom (npr. negativen vpliv svetlobe na prostoživeče živali, izziv izvajanja opazovanja nočnega neba ipd.)</p>	<p>Pojasnite, kako naslavljate glavne izzive in tveganja. Ocenite, ali je zaščita pred svetlobnim onesnaženjem zadostna.</p>
<p>Izpolnite za svojo destinacijo:</p>	<p>V okviru trajnostnega razvoja in certifikacije Slovenia Green Destination Kranj aktivno upravlja z vplivi svetlobnega onesnaženja, zlasti v občutljivih naravnih območjih. Čeprav Kranj nima morskih plaž, se v naravnih okoljih, kot so gozdovi, rekreacijske površine in naravni kanjoni, pojavljajo naslednji glavni viri svetlobe:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Ulična razsvetljava ob rekah in gozdnih robovih: Zlasti ob kanjonu reke Kokre in v bližini urbanih parkov (npr. Bleiweisov park) se uporabljajo svetilke z omejeno svetlobno disperzijo. ● Označevalne svetilke na pešpoteh in kolesarskih poteh: Vključujejo solarne svetilke ali LED svetila z nizko intenziteto, ki so nameščene ob poti za varnost in usmerjanje. ● Razsvetljava v rekreacijskih območjih: Otroška igrišča, vadbene točke in počivališča v parkih 	<p>Vplivi turizma v povezavi s svetlobnim onesnaženjem + Pozitivni vplivi turizma:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Spodbuda k odgovornemu osvetljevanju: Turizem spodbuja urejanje javnih površin, kar vključuje zamenjavo zastarele razsvetljave z energetsko učinkovito LED tehnologijo in usmerjeno svetlobo h čemer stremimo tudi na naši destinaciji. ● Povečanje kakovosti bivanja in doživetja: Po naših izkušnjah zunanja razsvetljava ne vpliva negativno na izkušnjo obiskovalcev – recimo starega mestnega jedra v Kranju – prej nasprotno. Občina je preko svojega BSC sodelovala v številnih projektih, ki se tičejo odgovornega osvetljevanja ter tudi astro turizma. Vsa ta leta nadaljujemo z zamenjavo svetilk in sledimo trajnemu znižanju onesnaženja nočnega neba in znižanju stroškov porabe energije za razsvetljavo. Vsi ti ukrepi posledično 	<p>Zaščita pred svetlobnim onesnaženjem in zakonodaja:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Uredba o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja (PISRS). Slovenija je ena redkih držav z nacionalnim predpisom, ki določa: <ul style="list-style-type: none"> - Najvišjo dovoljeno porabo električne energije za razsvetljavo na prebivalca (44,5 kWh/p). - Prepoved razsvetljave javnih površin, fasad in objektov za oglaševanje v dnevnem času. - Zahteve za usmerjeno svetlobo in omejitev svetlobnega razsipanja. ● Lokalni energetski koncept MO Kranj (2020) vključuje cilje za: <ul style="list-style-type: none"> - Znižanje porabe električne energije za javno razsvetljavo. - Prehod na LED tehnologijo.

Tema	1.5: Popis turističnih zmogljivosti in virov (opišite glavne vire in vrednote)	1.6: Analiza vplivov turizma (glavni vplivi turizma – trenutni in pričakovani v naslednjih 2-4 letih)	Politike, zaščita in upravljanje, s katerimi zagotavljate trajnost naslednjih 2-4 leta
	<p>imajo lokalizirano razsvetljavo, pogosto časovno omejeno ali senzorsko aktiviranje.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Informacijski centri in turistične točke: Informacijski center SOS proteus v rovih pod mestom uporablja razsvetljavo, ki ne vpliva na zunanje okolje. ● Dogodki in prireditve: Občasni večerni dogodki, kot je Kr' petek je!, vključujejo začasno razsvetljavo v mestnem jedru, vendar ne posegajo v naravna območja. <p>Kot najpomembnejši vir svetlobnega onesnaževanja okolja pa ocenjujemo javno razsvetljavo. Slovenija je med redkimi državami, ki je pristopila k reševanju problematike svetlobnega onesnaževanja s predpisom na državni ravni z <u>Uredbo o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja (PISRS)</u>.</p> <p>Upravitelji razsvetljave (pravne in fizične osebe) imajo z uredbo določen način osvetljevanja ali najvišjo vrednost porabe elektrike, ki jo smejo porabiti za osvetljevanje. Za namen varčevanja z energijo je med drugim prepovedana razsvetljava javnih površin, fasad, kulturnih spomenikov in objektov za oglaševanje (razen LCD in podobnih elektronskih prikazovalnikov) v dnevnem času. Več o tem: <u>Svetlobno onesnaženje GOV.SI</u></p> <p>Iz <u>Okoljskega poročila za SD OPN 4 Mestne občine Kranj</u> (2023, str. 16) izhaja, da so v MO Kranj so v letu 2011 za javno razsvetljavo porabili približno 3,4 GWh, po izvedenih ukrepih v letu 2017 pa za kar 21,5 % manj električne energije t.j. 2,7 GWh. Kljub zmanjšani porabi, pa je povprečna poraba energije na prebivalca še vedno 47,84 kWh na leto, kar je še vedno nad največjo vrednostjo, ki jo predpisuje Uredba o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja 44,5 kWh/p. Občina tako v Lokalnem energetskega konceptu iz leta 2020 opredeljuje, da je potrebno poskrbeti za primerno regulacijo, hitrejši prehod na LED svetilke in ureditev javne razsvetljave.</p> <p>Infrastruktura javne razsvetljave se razteza po celotnem območju MO Kranj. Javna razsvetljava je zgoščena okoli osrednjih delov občine, kjer je poselitev najgostejša in so skoncentrirane površine proizvodnih dejavnosti. Ne osvetljuje odsekov glavnih cest, lokalnih cest in delov naselij, kjer ni večje naseljenosti.</p>	<p>izboljšujejo kvaliteto bivanja prebivalcev Mestne občine Kranj in tudi ostalih obiskovalcev/turistov.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Priložnost za razvoj astro turizma in temnega neba kot turističnega produkta: Aktivnosti, kot so opazovanje zvezd, nočni pohodi in interpretacija narave, spodbujajo ohranjanje temnih območij in zmanjšanje svetlobne obremenitve. Primer: <u>Nočni pohod na Jamnik - Visit Kranj</u> ● Ozaveščanje obiskovalcev narave: V turistične vsebine lahko vključimo informacije o vplivu svetlobe na okolje in spodbujajo trajnostno vedenje (npr. uporaba ročnih svetilk z nizko močjo, spoštovanje miru v naravi). ● Na področju Mlake se je izvedel projekt »<u>Pametne Mlake</u>«, ki omogoča senzorično zaznavanje pretoka vozil. V okviru pilotnega projekta so bile nameščene pametne luči, senzorja za spremljanje prometa in merjenje parametrov iz okolja ter senzorji za detekcijo glodalcev in ne pooblaščenega odpiranja jaška, ter senzor za uravnavanje jakosti svetlobe glede na dejansko gibanje pešcev in voznikov. Vsa javna razsvetljava ob ulicah in cestah je skladna z uredbo, razen na območjih, kjer to ni možno oz. ni potrebno: reflektorska razsvetljava, podhodi in staro mestno jedro. <p>+ Negativni vplivi turizma:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Povečana razsvetljava v naravnih območjih: osvetljevanje poti, razglednih točk, parkirišč in nastanitvenih objektov v bližini naravnih območij lahko moti nočno biodiverzitetu. ● Motnja za prostoživeče živali: svetloba vpliva na vedenje netopirjev, ptic selivk, žuželk in drugih nočnih vrst, kar lahko povzroči spremembe v ekosistemi. Posebno občutljiva so območja ob naravnih in zavarovanih krajih, kjer moramo usklajevati potrebe po varnosti prebivalcev z varstvom narave in nočnega neba. Z vidika okolja je izziv vpliv svetlobe na žuželke, ptice in netopirje, zato se pri načrtovanju novih svetilk trudimo omejevati oddajanje svetlobe v nebo in na območja, kjer osvetlitev ni potrebna. ● Povečana poraba energije: večja gostota turistov in širitev infrastrukture (npr. športni centri, nastanitve) lahko povečata porabo električne energije za razsvetljavo. 	<p>- Ureditev razsvetljave glede na poseljenost in funkcijo prostora.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Izvedbeni del OPN (29. člen, točka 11) določa: <ul style="list-style-type: none"> - Omejitev umeščanja novih svetilk izven strnjenih naselij. - Upoštevanje ukrepov za zmanjšanje emisije svetlobe in porabe energije. <p>2.6.4.1 Oskrba z električno energijo - 11 Javna razsvetljava; osvetljevanje novih javnih površin je potrebno načrtovati v skladu s predpisi, ki določajo mejne vrednosti svetlobnega onesnaževanja okolja za posamezna območja osvetlitve. Javna razsvetljava izven strnjenih naselij ni priporočljiva kar ne velja za osvetlitev križišč. Pri obstoječi javni razsvetljavi je potrebno zmanjšati porabo električne energije in sicer z rekonstrukcijo razsvetljave (zamenjava sijalk in svetilk ter uvedbo časovnih intervalov osvetlitve), z regulacijo jakosti svetlobnega toka ter daljinskim nadzorom in upravljanjem. Uporabljati je potrebno svetila, ki osvetlujejo zgolj talne površine in ne oddajajo ultravijolične svetlobe (priporočena barva svetlobe je do 2700 K). Razsvetljava mora biti zaradi bleščanja nameščena tako, da osvetljenost, ki jo povzroča na oknih varovanih prostorov (prostori v stavbah, v katerih se opravljajo vzgojno-varstvene, izobraževalne, zdravstvene in podobne dejavnosti ter stanovanjski in drugi prostori v stavbah, v katerih se ljudje zadržujejo pogosto in daljši čas) ne presega mejnih vrednosti iz preglednice, ki je sestavni del Uredbe o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja. Vsa svetila, ki bodo postavljena ob ali na objektih naj bodo opremljena s svetlobnimi tipali, s priporočilom, da oddajajo svetlobo do 2700 K in naj ne oddajajo svetlobe nad vodoravnico. Na zavarovanih in Natura 2000 območjih je potrebno uporabljati svetila, ki osvetlujejo zgolj talne površine in ne oddajajo ultravijolične svetlobe z obvezno barvo svetlobe do 2700 K.</p> <p>***</p> <p>Ocena zadostnosti zaščite pred svetlobnim onesnaževanjem: Na podlagi obstoječih ukrepov, zakonodaje in lokalnih strategij ocenjujemo, da je zaščita</p>

Tema	1.5: Popis turističnih zmogljivosti in virov (opišite glavne vire in vrednote)	1.6: Analiza vplivov turizma (glavni vplivi turizma – trenutni in pričakovani v naslednjih 2-4 letih)	Politike, zaščita in upravljanje, s katerimi zagotavljate trajnost naslednjih 2-4 leta
	<p>Strateški del OPN v nobenem členu ne govori konkretno o svetlobnem onesnaževanju. Na obseg potencialnih novih površin, ki bodo opremljene z javno razsvetljavo lahko sklepamo iz usmeritev povezanih z razvojem poslovne in proizvodne dejavnosti (25. člen), športno rekreacijskih dejavnosti in turizma (27. člen), širjenjem poselitve (28. člen) ipd..</p> <p>MO Kranj aktivno izvaja prenovu in urejanje javne razsvetljave s ciljem, da doseže ciljne vrednosti določene z Uredbo o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaženja okolja, zato ocenjujemo, da dodatni omilitveni ukrepi niso potrebni.</p> <p>Ocenjeno je, da bo vpliv strateškega dela OPN MO Kranj na svetlobno onesnaženje nebitven (B) - Z načrtom predvideni posegi bodo imeli nebitven vpliv na obseg porabe električne energije na prebivalce.</p> <p>Varovanje pred svetlobnim onesnaževanjem nagovarja 11. točka 29. člena v Izvedbenem delu OPN, ki podaja usmeritev, da je treba upoštevati ukrepe za zmanjševanje emisije svetlobe v okolje, ki jih določajo predpisi in usmeritve s področja svetlobnega onesnaženja okolja in glede zmanjševanja porabe električne energije. Isti člen tudi predvideva umestitev novih obcestnih svetilk izven strnjenih območij naselij le v omejenem obsegu in samo kjer je to nujno potrebno. Na območje MO Kranj s predlogom spremembe OPN v prostor umeščajo tudi nove površine proizvodnih območij (Hrastje, Polica), nove širitve stanovanjskih površin v večini naselij v občini, večja območja namenjena športu in turizmu (posestvo gradu Brdo – nacionalni športni center in širitev obstoječega golf igrišča, širitev športnega centra Kranj, ...), ki bodo zagotovo imele določene površine osvetljene. S tem se bo poraba električne energije zaradi javne razsvetljave še dodatno povečala.</p> <p>Ocenjeno je, da bo vpliv izvedbenega dela OPN MO Kranj na svetlobno onesnaženje nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov (C) - Plan na obremenjenost okolja s svetlobnim onesnaževanjem ne vpliva bistveno v primeru, da se izvedejo omilitveni ukrepi, s katerimi se zagotavlja, da se obremenjenost okolja s svetlobnim onesnaževanjem ne bo bistveno spremenila.</p> <p>Spremljanje stanja bo izvajala MO Kranj (vsakoletno bo preverjala količine porabljene električne energije na prebivalca).</p>	<p>Podjetja spodbujamo k nakupu varčnih svetilk ter k ugašanju luči, ko ni potrebno. Obenem jih tudi spodbujamo k pridobitvi trajnostno-okoljskih certifikatov, kjer morajo med drugim izkazovati zmanjšanje oziroma varčno porabo električne energije.</p>	<p>pred svetlobnim onesnaževanjem v Kranju trenutno ustreza, vendar zahteva nadaljnje prilagajanje zaradi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Načrtovanih prostorskih sprememb (OPN) in širitev osvetljenih območij. - Potrebe po večji integraciji naravovarstvenih vidikov v turistično načrtovanje. - Potenciala za razvoj astro turizma, ki zahteva ohranjanje temnega neba. <p>***</p> <p>Druga priporočila za upravljanje vplivov glede svetlobnega onesnaževanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Vzpostavitev lokalnih smernic za razsvetljavo v naravnih območjih ● Vključitev svetlobnega onesnaženja v strateški del OPN ● Uporaba zasenčenih svetilk in časovno omejene razsvetljave. ● Senzorska aktivacija razsvetljave na manj obiskanih točkah. ● Ohranjanje temnih območij v naravi brez stalne razsvetljave. ● Razvoj turističnih produktov, ki temeljijo na temnem nebu / vključevanje astro turizma v trajnostne produkte. ● Sodelovanje z lokalnimi skupnostmi in naravovarstvenimi organizacijami pri načrtovanju razsvetljave. ● Nadgradnja sistema spremljanja z vključitvijo biotskih kazalnikov.

Tema	1.5: Popis turističnih zmogljivosti in virov (opišite glavne vire in vrednote)	1.6: Analiza vplivov turizma (glavni vplivi turizma – trenutni in pričakovani v naslednjih 2-4 letih)	Politike, zaščita in upravljanje, s katerimi zagotavljate trajnost naslednjih 2-4 leta
	<p>MOK je po uredbi izdelala Načrt javne razsvetljave (2025). Po občini je postavljenih 216 prižigališč javne razsvetljave, ki so v funkciji regulacije 7027 svetilk. 80 % vse javne razsvetljave omogoča nočno redukcijo razsvetljave (50 % svetilnost), kjer je omogočeno zmanjšanje javne razsvetljave v času, ko je najmanj prometa.</p>		
<p>B3. Kakovost vode (3.6 Spremljanje kakovosti vode)</p>	<p>Navedite kopalne vode v destinaciji.</p>	<p>Navedite pozitivne in negativne vpliva turizma na kakovost kopalnih voda. Primer pozitivnega vpliva turizma: Zaradi turistov opravljamo meritve kakovosti kopalnih voda pogosteje kot sicer. Primer negativnega vpliva turizma: Odpadne vode iz hotelov se izlivajo direktno v morje.</p>	<p>Opišite, kako je zagotovljena kakovost kopanih voda: + z zakoni ali pravilniki + z managementom ali reguliranjem dostopa</p>
<p>Izpolnite za svojo destinacijo:</p>	<p><u>Oskrba s pitno vodo:</u> Poselitvena območja v občini so sorazmerno dobro pokrita z javnim vodovodnim omrežjem. Za preskrbo prebivalcev s pitno vodo se zagotovi stalen vir zdravstveno ustrezne vode, ki je javni vodovod. Če priključitev na javni vodovod ni možna, npr. na poselitveno dislociranih območjih, se lahko oskrba s pitno vodo zagotavlja tudi iz zasebnih vodovodov, če je voda zdravstveno ustrezna. Dovoz vode z gasilci je dovoljen le v izrednih situacijah. Oskrba s pitno vodo obsega upravljanje z vodovodnim omrežjem, objekti in napravami, redno in investicijsko vzdrževanje, izvajanje rekonstrukcij, novogradenj in tehnoloških izboljšav ter zagotavljanje zdravstveno ustrezne pitne vode. Več info: Programi oskrbe s pitno vodo 2022-2025 Komunala Kranj</p> <p>Za vodovodni sistem Kranj je vzpostavljen sistem HACCP, ki določa kritične kontrolne točke, ki jih je potrebno spremljati za zagotavljanje kakovostne pitne vode. Delovanje vodovodnega sistema se stalno spremlja z daljinskim nadzorom in terenskimi ogledi. Vzorčenje pitne vode se izvaja na ravni države (državni monitoring) in v sklopu notranjega nadzora, ki poteka glede na letni plan vzorčenja pitne vode. Nosilec notranjega nadzora je upravljavec vodovodnega sistema, vzorčenje in analizo pitne vode pa pogodbeno izvaja akreditiran laboratorij. V Mestni občini Kranj v sklopu notranjega nadzora poteka mesečno vzorčenje pitne vode, pri čemer se analizira mikrobiološke in fizikalno-kemijske parametre v pitni vodi.</p>	<p><u>Pitna voda - osveščanje:</u> Komunala Kranj je bila leta 2019 med prvimi podpisniki zavez certifikata "Voda iz pipe". V letu 2024 smo prejeli tudi zlati certifikat Voda iz pipe, saj z zgledom opozarjamo na pomen pitja pitne vode iz pipe kot naše najbolj dragocene dobrine in aktivno spodbujamo ter promoviramo spreminjanje navad, saj tako prispevamo k ohranjanju tistega, kar je najpomembnejše – našega zdravja in okolja. Več info: 10 razlogov za pitje vode iz pipe Komunala Kranj Certifikat Voda iz pipe - Zbornica komunalnega gospodarstva Slovenije (vseh prejemnikov je 111) Mestna občina Kranj prejela zlati certifikat Voda iz pipe - Mestna občina Kranj - ...S certifikatom Voda iz pipe se v Kranju poleg občine ponašajo še Komunala Kranj, Zavod za turizem in kulturo Kranj, Zavod za šport Kranj, OŠ Simona Jenka Kranj, OŠ Janeza Puharja Kranj – Center, OŠ Orehek Kranj in Gorenjska banka, Kranj. V prihodnjih petih letih si bo MOK prizadevala, da bi ga pridobilo še več javnih zavodov in podjetij.... (SKUPAJ: 8) V letu 2023 je ZTKK prejel prvi mednarodni certifikat odličnosti BWF za nadpovprečno kakovost pitne vode iz javnega vodnjaka na Glavnem trgu v Kranju. Prejeto priznanje se nanaša tudi na dokazano odgovornost in razumevanje pomena pitne vode za lokalno skupnost (VIR). Primer ozaveščanja - pitna voda, podtalnica in zdravila: Ozaveščanje, da nepravilno odvržena zdravila bremenijo okolje, vstopajo v površinske in podtalne vode in pronicajo v pitno vodo, kar pa lahko resno ogrozi zdravje ljudi in živali.</p>	<p><u>Zagotavljanje kakovosti kopalnih voda v Kranju</u> 1. Zakonski in regulativni okvir Kakovost kopalnih voda v Sloveniji urejajo naslednji predpisi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Zakon o vodah (ZV-1): Določa varstvo vodnih teles in prepoved neposrednega onesnaževanja. ● Pravilnik o kopalnih vodah (Uradni list RS, št. 25/08): Vzpostavlja mikrobiološke mejne vrednosti (≤ 1000 CFU/100 mL za E. coli, ≤ 400 CFU/100 mL za enterokoke). ● Direktiva EU 2006/7/ES: Zahteva redno spremljanje, kategorizacijo kakovosti in obveščanje javnosti. ● Uredba o upravljanju kakovosti kopalnih voda: Vlada RS vsako leto določi seznam kopalnih voda in pripravi profil vsake lokacije. <p>Več o zakonodaji in predpisih glede kopalnih voda: Kopalne vode GOV.SI</p> <p>2. Lokalni monitoring in upravljanje Mestna občina Kranj (MOK) zagotavlja kakovost kopalnih voda z naslednjimi ukrepi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Redno vzorčenje: V letu 2024 je NLZOH opravil mikrobiološke analize na treh lokacijah: <ul style="list-style-type: none"> ○ Čukov bajer: E. coli = 100, enterokoki <10 ○ Kokra Kosorep: E. coli = 200, enterokoki = 50 ○ Sava Savski otok: E. coli = 450, enterokoki = 80 <p>Vse vrednosti so znotraj dopustnih mej.</p> ● Mesečni monitoring v kanjonu Kokre: Od leta 2022 MOK na štirih točkah izvaja mesečne

Tema	1.5: Popis turističnih zmogljivosti in virov (opišite glavne vire in vrednote)	1.6: Analiza vplivov turizma (glavni vplivi turizma – trenutni in pričakovani v naslednjih 2-4 letih)	Politike, zaščita in upravljanje, s katerimi zagotavljate trajnost naslednjih 2-4 leta
	<p>Iz <u>Okoljskega poročila za SD OPN 4 Mestne občine Kranj (2023, str. 19)</u> izhaja, da Javno podjetje Komunala Kranj s pitno vodo oskrbuje prebivalce občine Kranj ter sosednje občine. V MO Kranj so sledeči vodovodni sistemi: Kranj, Besnica, Golnik, Javornik, Planica in Trstenik. V Mestni občini Kranj se oskrbuje 55.181 prebivalcev v naseljih: Bobovek, Breg ob Savi, Britof, Hrastje, Illovka, Jama, Kokrica, Kranj, Mavčiče, Meja, Mlaka pri Kranju, Orehovlje, Podreča, Praše, Predoslje, Rakovica, Spodnje, Srednje in Zgornje Bitnje, Srakovlje, Suha pri Predosljah, Šutna in Žabnica.</p> <p>Zakonodaja - Pitna voda: <u>Zakonodaja Komunala Kranj</u> Kopalne vode - naravna kopališča v Kranju: Kopalne vode v Kranju NA REKAH: Kokra - Kosorep, Sava - Savski otok in Kanjon Zarica, Bobovek - Čukova jama in NA JEZERIH: Trbojsko jezero (Mavško jezero). Več info: <u>Naravna kopališča - Visit Kranj</u></p> <p><u>REKE:</u> 1. Reka Kokra – Kosorep Nahaja se v slikovitem kanjonu pod mestnim jedrom. Prijubljena točka je Kosorep, kjer visoki balvani in tolmuni omogočajo skoke v vodo. Dostopna je peš ali s kolesom, z naravno senco in mirnim okoljem. Voda je bila junija 2024 mikrobiološko preverjena in primerna za kopanje. Kanjon Kokre – Naravni spomenik Od februarja 2024 je zavarovan kot naravni spomenik državnega pomena. Monitoring kakovosti vode poteka na štirih lokacijah z mesečnimi meritvami. Namen je ozaveščanje o vplivu lokalnega prebivalstva na vodotoke.</p> <p>2. Reka Sava – Savski otok in Kanjon Zarica Sava teče skozi kanjon Zarica, ki je globok 50 m in izjemno slikovit. Kopanje je možno na Savskem otoku pri Supernovi ter višje ob toku pri Struževu in Trbojskem jezeru. Voda na Savskem otoku je bila junija 2024 ocenjena kot primerna za kopanje.</p> <p>3. Bobovek – Čukova jama Del Bobovških jezer, zavarovanih kot naravni spomenik. Voda je pretočna, pogosto topla že spomladi, primerna za kopanje in ribolov. Domačini uporabljajo glino za telesne</p>	<p><u>Kam z odpadnimi zdravili? Komunala Kranj</u> Pozitivni in negativni vplivi turizma na kakovost kopalnih voda</p> <p>+ Pozitivni vplivi turizma na kakovost kopalnih voda:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Povečan monitoring in analiza: Zaradi večjega obiska se meritve kakovosti vode izvajajo pogosteje, kar omogoča hitrejša ukrepanja ob morebitnih onesnaženjih (npr. Kokra, Bobovek). • Ozaveščanje lokalnega prebivalstva: Turistične kampanje spodbujajo odgovorno ravnanje z vodnimi viri, kar vpliva tudi na vedenje domačinov. • Investicije v infrastrukturo: Povečan obisk spodbuja občino k urejanju dostopov, sanitarij in ekoloških točk ob vodah (npr. Trbojsko jezero). • Zavarovanje naravnih območij: Zaradi turistične vrednosti se vodna telesa zavarujejo kot naravni spomeniki (npr. kanjon Kokre februarja 2024). • Razvoj trajnostnih produktov: Aktivnosti kot so supanje, naravna glinena terapija (Bobovek) in interpretacijske poti spodbujajo neinvaziven turizem. <p>Negativni vplivi turizma na kakovost kopalnih voda:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Povečan pritisk na ekosistem: Večje število obiskovalcev pomeni več odpadkov, hrupa in fizičnega vpliva na brežine (erozija) in vodne organizme - motenje habitatov ob Kokri. Zaenkrat tega vpliva še ni zaznanega, v primeru, da bo prišlo do tega bomo ustrezno ukrepali. • Neurejena odvodnja odpadnih voda: V primeru pomanjkljive infrastrukture lahko odpadne vode iz nastanitvenih objektov ali kampov vplivajo na lokalne vodotoke - zaznano v preteklosti: izlivanje odpadnih voda v bližini Savskega otoka in v kanjon Kokre. Ko pride do izliva ustrezno urgiramo in zaustavimo izlivanje. • Neodgovorno vedenje obiskovalcev: Kopanje/umivanje z milom, puščanje smeti ali uporaba kemikalij (npr. sončne kreme z mikroplastiko) lahko poslabšajo kakovost vode. Za ločevanje in metanje smeti v smetnjake opozarjamo z Zelenimi iskricami. • Parkiranje in promet ob vodnih telesih: Neposreden dostop z vozili povzroča erozijo, onesnaženje s tekočinami in motenje habitatov. Tega vpliva zaenkrat še ni zaznanega, v primeru, da bo prišlo do tega bomo ustrezno ukrepali. 	<p>meritve, da bi izboljšali ekološko stanje in ozaveščali o vplivu prebivalcev na vodotoke.</p> <p><u>Rezultati spremljanja kakovosti kopalne vode za Kokro: kokra-2025-avgust.pdf</u> in ostali monitoringi: <u>Skupna služba varstva okolja · Mestna občina Kranj</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Zavarovanje območij: Kanjon Kokre je od februarja 2024 razglašen za naravni spomenik državnega pomena, kar omogoča strožji nadzor nad dostopom in rabo prostora. • Upravljanje dostopa in infrastrukture: Na Bobovku, Trbojskem jezeru in Kosorepu so urejeni dostopi, informacijske table in ekološke točke, ki zmanjšujejo negativne vplive obiskovalcev. <p>Kopalne vode - naravna kopališča in zagotavljanje kakovosti v Kranju - dodatno: Iz rezultatov vzorčenja v letih 2024 in 2025 izhaja, da je <u>Voda v naravnih kopališčih v Mestni občini Kranj primerna za kopanje - Mestna občina Kranj</u> - mesta odvzema: Čukov bajer, Kokra Kosorep, Sava Savski otok. <u>Dodatni viri:</u> <u>Voda v kranjskih naravnih kopališčih je primerna za kopanje - kranj24.com</u></p>

Tema	1.5: Popis turističnih zmogljivosti in virov (opišite glavne vire in vrednote)	1.6: Analiza vplivov turizma (glavni vplivi turizma – trenutni in pričakovani v naslednjih 2-4 letih)	Politike, zaščita in upravljanje, s katerimi zagotavljate trajnost naslednjih 2-4 leta
	<p><i>obloge – lokalna posebnost! 2024: Junjski rezultati kažejo najvišjo kakovost vode med kranjskimi kopališči.</i></p> <p><u>JEZERA:</u></p> <p>1. Trbojsko jezero (Mavško jezero) Površina: 1 km², globina do 17 m. Nastalo z zaježitvijo Save ob gradnji hidroelektrarne Mavčič. Možnost supanja, vožnje s kajakom, ribolova in kopanja. V okolici je Čolnarna Trboje z mirnim ambientom in energijskimi točkami. Priljubljeno med domačini in obiskovalci za sprostitev v naravi.</p> <p><u>Druge kopalne vode v destinaciji Kranj:</u></p> <p>1. Struževo – prodnate plaže ob Savi Nahaja se višje ob toku Save, dostopno iz Struževa. Gre za naravne prodnate terase, ki omogočajo kopanje in sončenje. Je manj obljudeno, primerno za mirno doživetje narave.</p> <p>2. Območje starega bazena na Savskem otoku: Nekdanji mestni bazen, danes neuradno naravno kopališče. Voda je bila občasno mikrobiološko preverjena – avgusta 2024 ni bila primerna za kopanje zaradi preseženih vrednosti E. coli.</p> <p>V Skupni službi varstva okolja že tretje leto spremljamo kakovost vode reke Kokre. Rezultate mikrobioloških preiskav vzorcev, ki jih na 4 odvzemnih mestih na reki Kokri analizira NLZOH, prikazujemo na spletni strani skupne službe – tukaj. Od leta 2022, ko smo prvič analizirali vodo, se je mikrobiološko stanje Kokre popravilo – na podlagi rezultatov in sodelovanja s Komunalo Kranj smo poiskali nelegalne iztoke v reko in povzročitelje onesnaženja pozvali k sanaciji. Največji problem z onesnaženostjo se kaže v pritoku Rupovščica (Kokrica) iz severozahodnega dela občine, kar pripisujemo še nezgrajeni kanalizacijski infrastrukturi in velikemu številu živinorejske dejavnosti. Rešitve do izgradnje kanalizacije še iščemo.</p> <p>Mestna občina Kranj že več let zapored analizira vzorce vode v priljubljenih kopalnih območjih, prvo vzorčenje opravimo pred začetkom kopalne sezone (predvidoma junija), drugo proti koncu kopalne sezone (avgusta). Voda v območjih za kopanje na Kosorepu, v Čukovem bajerju in reki Savi ob Supernovi je primerna za kopanje (prisotnosti enterokokov in/ ali bakterije EColi je pod dovoljeno mejno vrednostjo), v</p>	<ul style="list-style-type: none"> Prekomerna raba naravnih virov: V sušnih obdobjih lahko povečana/neregulirana raba vode za turistične namene zmanjša pretok rek in vpliva na samočistilno sposobnost. Tega vpliva zaenkrat še ni zaznanega, v primeru, da bo prišlo do tega bomo ustrezno ukrepali. 	

Tema	1.5: Popis turističnih zmogljivosti in virov (opišite glavne vire in vrednote)	1.6: Analiza vplivov turizma (glavni vplivi turizma – trenutni in pričakovani v naslednjih 2-4 letih)	Politike, zaščita in upravljanje, s katerimi zagotavljate trajnost naslednjih 2-4 leta
	<i>nasprotnem primeru o neprimernosti vode za kopanje obvestimo javnost.</i>		
B5 Odpadne vode (3.7 Čiščenje odpadnih voda)	Opišite, kako poteka postopek čiščenja odpadnih voda.	Navedite izzive na področju čiščenja odpadnih voda, povezane s turizmom.	Pojasnite, kako naslavljate glavne izzive in tveganja. Ocenite, ali je ravnanje z odpadnimi vodami ustrezno.
Izpolnite za svojo destinacijo:	<p>Gospodarsko javno službo odvajanja in čiščenja komunalnih in padavinskih odpadnih voda <u>Komunala Kranj</u> izvaja na območju Mestne občine Kranj ter Občin Cerklje na Gorenjskem, Jezersko, Naklo, Preddvor in Šenčur.</p> <p>V okviru navedenih dejavnosti vzdržujejo 10 kanalizacijskih sistemov, na katerih je vgrajenih 88 črpališč za odpadne vode, 7 zadrževalnikov in 30 razbremenilnikov. Obseg dela na kanalizacijskih sistemih:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vizualni in video nadzor nad obratovanjem javne kanalizacije s črpališči (upravljanje preko SCADA sistemov), - čiščenje kanalizacijskih vodov, razbremenilnikov, zadrževalnikov in črpališč s specialnimi vozili, - dimljenje kanalizacije (ugotavljanje morebitnih nelegalnih priključkov padavinskih odpadnih voda v fekalno kanalizacijo, ugotavljanje okvar, zamašitev,...), - elektro-strojna dela, - pomladanska in jesenska deratizacija kanalizacijskega omrežja ter interventna deratizacija na območjih dotrajane kanalizacije. <p>Postopek čiščenja poteka na 6 čistilnih napravah, ki so v lasti občin. Te naprave izvajajo večstopenjsko čiščenje:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mehansko čiščenje – odstranjevanje večjih delcev (pesek, listje, trdni odpadki) ● Biološko čiščenje – razgradnja organskih snovi s pomočjo mikroorganizmov ● Sekundarno čiščenje – ločevanje blata od prečiščene vode ● Terciarno čiščenje (po potrebi) – odstranjevanje hranil, kot sta dušik in fosfor ● Odvajanje prečiščene vode – v vodotoke, skladno z okoljskimi standardi ● Obdelava blata – stabilizacija in dehidracija, z možnostjo nadaljnje uporabe 	<p>Pozitivni vplivi turizma:</p> <p>Ponovna raba očiščene komunalne odpadne vode, za splakovanje sanitarij (siva voda), zadrževanje padavinske odpadne vode pred ponikanjem in ponovna uporaba za zalivanje in čiščenje utrjenih površin ločevanje deževnice, urejen sistem porabe, svetovanje turističnim in nastanitvenim objektom, o možnostih čiščenja komunalne odpadne vode v MKČN tehnološke rešitve in trajnostno naravnano gospodarjenje z odpadnimi vodami.</p> <p>Identificirali smo naslednje izzive čiščenja odpadnih voda v povezavi s turizmom:</p> <p>1. Sezonska nihanja obremenitev: V času turistične sezone se količina odpadnih voda močno poveča, kar lahko preseže kapacitete obstoječih čistilnih naprav. Nenadna obremenitev povzroča tudi večje tveganje za nepopolno čiščenje in obremenjevanje vodotokov.</p> <p>2. Nepovezanost turističnih objektov: Manjši turistični ponudniki (npr. glamping, planinske kočje, podeželske nastanitve) pogosto niso priključeni na javno kanalizacijo. Uporaba greznic ali neustreznih malih čistilnih naprav lahko vodi v onesnaževanje podtalnice.</p> <p>3. Neustrezno ravnanje z odpadnimi vodami iz gostinstva: Restavracije, bari in kuhinje proizvajajo odpadne vode z visoko vsebnostjo maščob in organskih snovi. Če niso nameščeni ustrezni lovilci maščob ali izvedena druga predčiščenja, to negativno vpliva na delovanje čistilnih naprav.</p> <p>4. Pomanjkanje ozaveščenosti med turističnimi deležniki: Turistični ponudniki in obiskovalci pogosto niso seznanjeni z vplivom svojih dejavnosti na vodno okolje. Nepravilno odlaganje kemikalij, čistil ali odpadkov v kanalizacijo lahko moti biološke procese čiščenja.</p> <p>5. Povečano tveganje za onesnaženje rek in jezer: Destinacije ob vodnih telesih (npr. Sava) so posebej občutljive na izpuste, saj so vodotoki hkrati naravne znamenitosti in rekreacijski prostori. Slabo očiščene odpadne vode lahko tako vplivajo na kakovost kopalnih voda in ugled destinacije.</p> <p>6. Zahteve po višjih standardih zaradi trajnostnih certifikatov: Certifikati, kot je Green Destinations, zahtevajo dokazila o</p>	<p>Za področje ravnanja z odpadnimi vodami je na voljo brošura in zgibanka o CČN. V njej je predstavljeno delovanje Centralne čistilne naprave Kranj. Obe publikaciji delimo na dogodkih, svetovalnih delavnicah, obiskovalcem ob dnevih odprtih vrat CČN Kranj, učencem, dijakom in študentom ob obiskih na CČN ali jih pošiljamo na zahtevo uporabnikom. Za območja razpršene poselitve, kjer se nahajajo tudi planinski domovi in nekateri turistični objekti, na katerih javna kanalizacija ne bo zgrajena, smo pripravili zgibanko o možnostih čiščenja komunalne odpadne vode v malih komunalnih čistilnih napravah (MKČN) in pogojih za njihovo obratovanje. Komunala Kranj letno izprazni preko 2000 greznic in MKČN oz. več kot 10.000m³ grezničnih gošč, ki so oddane na čiščenje na CČN.</p> <p><u>Ozaveščamo, spodbujamo, povezujemo Komunala Kranj</u></p> <p>Skrb za čisto in lepo okolje se skozi predavanja, delavnice, vodene ogledne zbirnega centra in čistilne naprave ter aktivno sodelovanje na lokalnih dogodkih ozavešča o pomenu trajnostnega ravnanja z naravnimi viri. Letos so s tovrstnimi aktivnostmi nagovorili že več kot 2.000 posameznikov.</p>

Tema	1.5: Popis turističnih zmogljivosti in virov (opišite glavne vire in vrednote)	1.6: Analiza vplivov turizma (glavni vplivi turizma – trenutni in pričakovani v naslednjih 2-4 letih)	Politike, zaščita in upravljanje, s katerimi zagotavljate trajnost naslednjih 2-4 leta
		<p>učinkovitem čiščenju in nadzoru nad odpadnimi vodami. To pomeni dodatno administrativno in tehnično breme za destinacije, ki želijo ohraniti trajnostni status hkrati pa zmanjšuje okoljsko tveganje.</p> <p><u>Odvajanje in čiščenje komunalnih odpadnih voda – projekt GORKI2</u>: Projekt GORKI2 predstavlja celovit pristop k urejanju sistema odvajanja in čiščenja komunalnih odpadnih voda v porečju Zgornje Save ter na območju kranjskega in sorškega polja. Vključuje dve aglomeraciji: Britof–Predoslje in Mlaka pri Kranju, kjer se vzpostavlja sodoben, okoljsko sprejemljiv sistem komunalne infrastrukture. Podrobnosti projekta:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Obsežna gradbena dela zajemajo naselja Britof, Orehovlje, Predoslje in Mlaka, skupno 2.664 prebivalcev ● Projekt zagotavlja najmanj 95 % priključenost na enoten kanalizacijski sistem, ki se zaključi v Centralni čistilni napravi Kranj ● Dosežena bo 97 % opremljenost območij z odvajanjem in čiščenjem odpadnih voda ● Vzporedno se obnavlja javni vodovod, gradi meteorna kanalizacija in javna razsvetljava ● Trajanje operacije: 2019–2020 ● Skupna vrednost operacije: 16,5 milijonov EUR (Prispevek Republike Slovenije: 989.833,92 EUR; Prispevek EU (Kohezijski sklad): 5.609.058,83 EUR; Mestna občina Kranj krije razliko iz lastnih sredstev <p>Vir: Gorki 2: v Kranju podpisali pogodbo za izgradnjo kanalizacijskega omrežja v naseljih Britof, Orehovlje, Predoslje · Mestna občina Kranj in Kranj uspešen pri črpanju evropskih sredstev</p>	
B6 Ravnanje z odpadki (3.8/3.9 Zmanjševanje, ločevanje in predelava odpadkov)	Opišite postopek ravnanja z odpadki (zbiranje, ločevanje, predelava oz. ponovna uporaba).	Navedite izzive na področju ravnanja z odpadki, povezane s turizmom.	Pojasnite, kako naslavljate glavne izzive in tveganja. Ocenite, ali je ravnanje z odpadki ustrezno.
Izpolnite za svojo destinacijo:	Komunala Kranj izvaja eno izmed zelo pomembnih obveznih javno gospodarskih služb, saj je pglavitna dejavnost zbiranje odpadkov v povezavi s številnimi drugimi podpornimi aktivnostmi, s katerimi si prizadevamo k učinkovitem osveščanju o pravilnem ločevanju odpadkov ter hkrati k zmanjševanju in preprečevanju nastajanja.	Primeri pozitivnega vpliva turizma na ravnanje z odpadki: <ul style="list-style-type: none"> ● Ozaveščanje obiskovalcev: <ul style="list-style-type: none"> ○ Letaki, brošure in navodila za ločevanje odpadkov na zabojnikih so na voljo tudi v tujih jezikih. 	Ocena ustreznosti ravnanja z odpadki v Kranju Ravnanje z odpadki v Kranju je trenutno ustrezno, saj izpolnjuje večino ključnih meril trajnostnega upravljanja: <ul style="list-style-type: none"> ● Visoka stopnja ločevanja: Delež ločeno zbranih komunalnih odpadkov je nad slovenskim povprečjem (77,3 % v 2023).

Tema	1.5: Popis turističnih zmogljivosti in virov (opišite glavne vire in vrednote)	1.6: Analiza vplivov turizma (glavni vplivi turizma – trenutni in pričakovani v naslednjih 2-4 letih)	Politike, zaščita in upravljanje, s katerimi zagotavljate trajnost naslednjih 2-4 leta
	<p>Komunala Kranj opravlja dejavnost zbiranja odpadkov v skladu z veljavnimi zakonskimi predpisi, uredbami ter občinskimi odloki in območju petih občin v gorenjski regiji in sicer v Mestni občini Kranj ter občin Šenčur, Naklo, Preddvor in Jezersko.</p> <p>Zbiranje odpadkov poteka z rednim odvozom (plastični zabojniki od 80 do 1.100 l), na ekoloških otokih (plastični zvonovi dimenzije od 1.200 do 2.500 l) ter z ločenim zbiranjem na zbirnih centrih (kovinski zabojniki od 5 do 35 m³). -> npr. ZC Zarica, kjer je omogočena oddaja različnih vrst odpadkov, vključno z nevarnimi in kosovnimi. Več info: Zbirni centri Komunala Kranj</p> <p>Ločevanje odpadkov in pogostost odvoza: - Mešani odpadki: odvoz enkrat tedensko. - Papir in karton: vsakih 14 dni. - Plastika: vsakih 14 dni. - Steklo: po potrebi, v zelenih kontejnerjih. - Biološki odpadki: enkrat tedensko, v posebnih vrečkah Več info: Urniki odvoza odpadkov Kranj: Vse, kar morate vedeti - Kranj</p> <p>Količina vseh zbranih odpadkov v občinah, kjer Komunala Kranj izvaja javno službo ravnanja z odpadki za 2023 je 27.000 t. Količina odpadkov oddanih v obdelavo in odstranjevanje je 8.303 t odpadkov (kosovni odpadki in mešani komunalni odpadki, ki jih prevzema koncesionar RCERO Ljubljana), od tega jih na odlagališču (po različnih vrstah obdelav) konča 580 t. Nacionalni trendi: Odpadki, 4. četrtletje 2023</p> <p>Preko rednega odvoza odpadkov, po sistemu od vrat do vrat, posamično zbiramo mešane komunalne odpadke, odpadno embalažo ter biorazgradljive kuhinjske odpadke.</p> <p>Občasno poteka zbiranje odpadkov tudi v okviru različnih akcij (čistilne akcije, akcija zbiranja nevarnih odpadkov,...) in izrednih dogodkov (sanacija po naravnih in drugih nesrečah, nalogi inšpekcije za sanacijo divjih odlagališč).</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Organizacija predavanj o ravnanju z odpadki za turistične objekte spodbuja odgovorno ravnanje. ● Spodbujanje trajnostnih praks: <ul style="list-style-type: none"> ○ Akcija Voda iz pipe zmanjšuje uporabo plastenk in embalaže. ○ Možnost najema zabojnikov za odpadke za turistične objekte in organizacije olajša ločevanje. ● Infrastrukturne izboljšave: <ul style="list-style-type: none"> ○ V Krajevni skupnosti Bratov Smuk so bile leta 2022 vzpostavljene dve novi lokaciji podzemnih zbiralnic za ločeno zbiranje odpadkov, namenjene približno 2.000 prebivalcem. ○ Na vsakem odjemnem mestu je nameščenih 8 zabojnikov različnih prostornin za embalažo, mešane, kuhinjske, papirne in steklene odpadke. ○ Projekt je sprostil več kot 15 parkirnih mest in poenotil vizualno podobo okolja. <p>Dodatne info: Nove podzemne zbiralnice za ločeno zbiranje odpadkov v KS Bratov Smuk: Prebivalcem Krajevne skupnosti Bratov Smuk sta po novem na voljo dve lokaciji podzemnih zbiralnic za ločeno zbiranje odpadkov. S tvornim sodelovanjem so Mestna občina Kranj, Krajevna skupnost Bratov Smuk, Komunala Kranj in upravnik Domplan po več letih iskanja primerne rešitve za zbiranje odpadkov na tem območju izvedli projekt, ki ga je podprla večina stanovalcev. Želja je, da bi se takšno odjemno mesto uredilo še na dveh drugih lokacijah in bi bil s tem problem zbiranja odpadkov rešen enotno na celotnem območju večstanovanjskih stavb v KS Bratov Smuk. Župan Mestne občine Kranj (MOK) Matjaž Rakovec in vodja sektorja Odpadki Komunale Kranj Simona Bergant sta skupaj s predsednico Krajevne skupnosti (KS) Bratov Smuk Manjo Zorko v uporabo predala dve odjemni mesti s šestnajstimi novimi podzemnimi zbiralnicami za ločeno zbiranje odpadkov. Na vsakem od njih sta dva zabojnika s prostornino 5.000 litrov za odpadno embalažo, dva enako velika za mešane odpadke, dva s prostornino 3.000 litrov za kuhinjske odpadke, eden s prostornino 5.000 litrov za papir in eden s 3.000 litri prostornine za odpadno stekleno embalažo. Namenjeni so zbiranju odpadkov za približno 2.000 prebivalcev KS Bratov Smuk, z umikom dosedanjih zabojnikov pa se bo na parkiriščih sprostilo več kot petnajst parkirnih mest. Nakup zabojnikov v višini 50.000</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Dostopna infrastruktura: Ekološki otoki, zbirni centri in nove podzemne zbiralnice omogočajo učinkovito zbiranje. ● Sodelovanje lokalnih deležnikov: Projekti, kot je ureditev zbiralnic v KS Bratov Smuk, kažejo na uspešno sodelovanje med občino, Komunalo in prebivalci. ● Ozaveščanje in podpora turističnim objektom: Na voljo so letaki, brošure, predavanja in možnost najema zabojnikov. <p>Komunala Kranj si prizadeva za promocijo vode iz pitnikov in na ta način spodbujamo uporabnike k zmanjševanju embalaže, k uporabi povratne embalaže.</p> <p>***</p> <p>Kljub temu pa obstajajo izzivi in tveganja, ki jih je treba aktivno naslavljati:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Nepoznavanje sistema ločevanja med turisti, saj tujim obiskovalcem pogosto ni jasno, kako pravilno ločevati odpadke. -> Predlog za ukrep: Večjezična navodila na zabojnikih, brošure, predavanja za turistične ponudnike. ● Povečana količina mešanih in kosovnih odpadkov v sezoni, saj turizem poveča obremenitev sistema, zlasti ob dogodkih in v poletnih mesecih. -> Predlog za ukrep: Možnost najema dodatnih zabojnikov - ZTKK na svojih prireditvah to že izvaja, prilagojen urnik odvoza, sodelovanje z RCERO Ljubljana. ● Vizualna degradacija prostora zaradi neurejenih zbirnih mest, saj prepolni ali neurejeni zabojniki negativno vplivajo na podobo destinacije. -> Predlog za ukrep: Vgradnja podzemnih zbiralnic, poenotenje vizualne podobe, načrtovana širitev na Planini 1. ● Pomanjkanje podatkov o odpadkih iz turističnih objektov, saj je težko ločeno spremljati vpliv turizma na količino odpadkov. -> Predlog za ukrep: Spodbujanje poročanja in evidentiranja med ponudniki, vključevanje v lokalne monitoring sisteme. ● Odpornost skupnosti na spremembe, saj lahko posamezniki nasprotujejo infrastrukturnim rešitvam. -> Predlog za ukrep: Vključevanje

Tema	1.5: Popis turističnih zmogljivosti in virov (opišite glavne vire in vrednote)	1.6: Analiza vplivov turizma (glavni vplivi turizma – trenutni in pričakovani v naslednjih 2-4 letih)	Politike, zaščita in upravljanje, s katerimi zagotavljate trajnost naslednjih 2-4 leta
		<p>evrov je financirala Komunala Kranj, d. o. o., gradbena dela pa stanovalci oziroma upravnik Domplan, d. d., dela je izvedlo podjetje Ješe-M, d. o. o.</p> <p>Negativni vplivi turizma na ravnanje z odpadki:</p> <ul style="list-style-type: none"> Povečana količina mešanih odpadkov ob večjih dogodkih in sezonskih obiskih. <p>Ob večjih prireditvah se pridobi / zakupi dodatne smetnjake, ki so postavljeni na strateških lokacijah prireditve ter so ustrezno označeni, kateri odpadki spadajo v kateri koš oziroma smetnjak.</p> <ul style="list-style-type: none"> Nepoznavanje lokalnega sistema ločevanja med tujimi obiskovalci. <p>ZTKK ponudnikom pošilja Zelene iskrice, ki jih dajo v svoje obrate. Le-te obiskovalce spodbuja k ločevanju.</p> <ul style="list-style-type: none"> Uporaba embalaže za enkratno uporabo v gostinski ponudbi in kratkoročnih najemih. <p>ZTKK ponudnike spodbuja, da iz svoje ponudbe izločijo embalažo za enkratno uporabo, s čimer bi se zmanjšala količina mešanih odpadkov. V sklopu tega lahko omenimo še dogodek Kranjska dolga miza, kjer se deluje brez embalaže za enkratno uporabo, kar pa vzpostavljamo oziroma smo že vzpostavili tudi na drugih prireditvah, ki jih organizira ZTKK (npr. možnost izposoje plastičnih kozarcev za večkratno uporabo).</p>	<p>prebivalcev v načrtovanje, transparentna komunikacija, iskanje kompromisnih rešitev.</p> <p>Priporočila za izboljšanje v naslednjih 2-4 letih:</p> <ul style="list-style-type: none"> Vzpostavitev digitalnega sistema za sledenje količinam in vrstam odpadkov, z ločenim prikazom za turistične objekte. Nadgradnja komunikacije z obiskovalci z interaktivnimi orodji (QR kode, aplikacije). Širitev podzemnih zbiralnic na dodatne lokacije, kjer je podpora skupnosti zagotovljena. Povezovanje z Zero Waste iniciativami in vključevanje v evropske projekte za krožno gospodarstvo. Promocija pitne vode iz javnih pitnikov, kot jo že izvaja Komunala Kranj, z namenom zmanjševanja embalaže in spodbujanja uporabe povratne embalaže.
<p>B7. Zelena energija (3.16 Nižanje rabe energije; 3.17 Obnovljivi viri energije)</p>	<p>Opišite, kateri obnovljivi viri energije (OVE) so v destinaciji na voljo in v kolikšni meri se uporabljajo. Ocenite razmerje med rabo fosilnih goriv in obnovljivih virov energije.</p>	<p>Navedite izzive, povezane s turizmom, še posebej, če je zaradi turizma raba energije znatno višja (npr. klimatske naprave, grelci na terasah, skuterji, e-kolesa ...).</p>	<p>Pojasnite, kako naslavljate glavne izzive in tveganja. Ocenite, ali je pridobivanje energije iz OVE zadostno.</p>

<p>Izpolnite za svojo destinacijo:</p>	<p>Raba obnovljivih virov energije v Kranju</p> <p>Pri analizi oskrbe z energijo v občini Kranj smo ugotovili, da je delež rabe obnovljivih virov energije (OVE) pri proizvodnji električne energije relativno visok – znaša približno 34 %. Ključni razlog za to je delovanje hidroelektrarne Mavčiče, ki sama prispeva kar 54 % električne energije iz OVE v občini.</p> <p><u>Dodatni viri vključujejo:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Sisteme SPTe (soproizvodnja toplote in elektrike) – prispevajo 28 % električne energije iz OVE. - Male hidroelektrarne – prispevajo 13 %. - Sončne elektrarne – prispevajo 5 %, pri čemer se delež postopno povečuje z novimi investicijami. <p>V občini Kranj se tako izkoriščajo naslednji obnovljivi viri:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sončna energija – nameščeni so fotovoltaični paneli, med drugim tudi na občinski stavbi (od leta 2013). - Vodni viri – HE Mavčiče in druge male HE predstavljajo temeljni vir OVE. - Lesna biomasa – pomemben vir za ogrevanje, zlasti v podeželskih predelih. - Geotermalna energija – izkoriščena predvsem prek toplotnih črpalk voda-voda, nameščenih na petih od sedmih objektov, ki so bili vključeni v celovite energetske obnove. <p>Prehod na obnovljive vire energije: V sklopu občinske strategije za energetske prenovne je bil izveden prehod iz fosilnih goriv na OVE na sedmih javnih objektih. Pri tem je bila uporabljena tehnologija toplotnih črpalk voda-voda, ki omogoča učinkovito izrabo geotermalne energije. Poleg tega se občina aktivno vključuje v projekte za povečanje energetske učinkovitosti in zmanjšanje emisij toplogrednih plinov.</p> <p>Čeprav se v občini Kranj OVE uporabljajo v pomembnem deležu, fosilna goriva še vedno predstavljajo večinski vir energije, zlasti pri ogrevanju gospodinjstev in prometu. Ocenjeno razmerje med rabo fosilnih goriv in OVE je približno 66 % : 34 %, pri čemer se delež OVE postopno povečuje zaradi lokalnih investicij, spodbud in ozaveščanja prebivalstva.</p> <p>V okviru projekta Misija 100 – Kranj kot podnebno nevtralno mesto je občina objavila podatke o trenutni sestavi virov energije za daljinsko ogrevanje: "Današnji viri energije za daljinsko ogrevanje v Kranju so: 45 % plina in 55 % toplote iz enote za sproizvodnjo toplote in električne energije (SPTe)."</p>	<p>Energetski izzivi, povezani s turizmom</p> <p>Turizem v občini Kranj prispeva k lokalnemu razvoju, a hkrati povzroča povečano rabo energije, zlasti v poletnih mesecih in v času večje obiskanosti. Med ključne energetske izzive sodijo:</p> <p>1. Povečana raba klimatskih naprav</p> <p>Zaradi pogostejših vročinskih valov in višjih poletnih temperatur se povečuje uporaba klimatskih naprav v nastanitvenih objektih, gostinskih lokalih in turističnih informacijskih točkah. Po podatkih <u>Statističnega urada RS</u> je imelo leta 2022 klimatsko napravo že 44 % slovenskih gospodinjstev, kar je znatno več kot leta 2015 (26 %). V turističnih objektih je delež še višji, saj se hlajenje obravnava kot nujna storitev za udobje gostov.</p> <p>2. Uporaba grelcev na terasah</p> <p>V hladnejših mesecih se gostinski obrati pogosto zanašajo na plinske ali električne grelce, da podaljšajo sezono uporabe zunanjih površin. Ti sistemi so energetske intenzivni in prispevajo k povečani porabi fosilnih goriv, zlasti če niso vezani na obnovljive vire.</p> <p>3. Električna mobilnost</p> <p>Turistična ponudba vključuje e-kolesa, električne skuterje in e-vozila, ki sicer zmanjšujejo lokalne emisije, a povečujejo porabo električne energije. Če ta energija ni pridobljena iz obnovljivih virov, se neto ogljični odtis lahko poveča. Po podatkih poročila <u>Podnebne spremembe in slovenski turizem (ARRS CRP V7-2128)</u> je električna mobilnost v turizmu prepoznana kot priložnost, a hkrati opozorilo za nujno prehod na zeleno energijo.</p> <p>4. Nastanitveni objekti z visoko energetske intenzivnostjo</p> <p>Hoteli, apartmaji in glampingi pogosto vključujejo energijsko zahtevne storitve (ogrevanje bazenov, savne, razsvetljava, pralnice). Brez ustrezne energetske prenove in prehoda na OVE se poraba energije znatno poveča v času turistične sezone.</p> <p>Priporočila za blažnje vplivov:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Spodbujanje energetske prenove turističnih objektov z vključevanjem toplotnih črpalk, sončnih elektrarn in pametnih sistemov upravljanja. - Uvedba energetske certifikacije za nastanitvene kapacitete. - Ozaveščanje ponudnikov o učinkoviti rabi energije in možnostih za prehod na OVE. - Razvoj trajnostne mobilnosti, ki temelji na lokalni proizvodnji elektrike iz obnovljivih virov. 	<p>Glavni energetske izzivi in tveganja</p> <p>Turizem v Kranju prispeva k sezonsko povečani rabi energije, zlasti v poletnih mesecih in ob večjih dogodkih. Med ključne izzive sodijo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Povečana raba električne energije v nastanitvenih objektih, zaradi klimatskih naprav, pralnic, razsvetljave in elektronskih naprav. - Uporaba grelcev na terasah in v gostinskih lokalih, ki pogosto temeljijo na fosilnih gorivih. - Električna mobilnost (e-kolesa, skuterji, e-vozila), ki povečuje povpraševanje po električni energiji. - Omejena lokalna proizvodnja OVE, ki ne zadostuje za pokritje vseh potreb v času turističnih vrhov. <p>Glavni izziv je povečanje izrabe obnovljivih virov energije in ohranjanje narave. V tem kontekstu je Mestna občina Kranj že predvidela energetske sanacije 15 javnih objektov do leta 2022, kar je pomemben korak k zmanjšanju porabe energije in emisij.</p> <p>Ukrepi za naslavljanje izzivov</p> <p>Mestna občina Kranj je v zadnjih letih sprejela več ukrepov za zmanjšanje energetske porabe in povečanje deleža OVE:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Energetske prenovne javnih objektov, vključno z vgradnjo toplotnih črpalk voda-voda in sončnih panelov. • Spodbujanje energetske učinkovitosti v turističnih nastanitvah, prek lokalnih razpisov in svetovalnih programov. • Vključevanje v projekt Misija 100, katerega cilj je doseči podnebno nevtralnost do leta 2030, tudi z več kot 90 % deležem OVE v sistemu daljinskega ogrevanja. • Ozaveščanje ponudnikov in obiskovalcev o trajnostni rabi energije, vključno z uporabo pametnih sistemov za upravljanje porabe. <p>Cilji lokalnega energetskega koncepta (LEK)</p> <p>Cilji LEK Mestne občine Kranj temeljijo na državnih strateških dokumentih in mednarodnih direktivah. Predstavljajo izhodišče za ukrepe in aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zmanjšanje rabe energije v vseh sektorjih • Zmanjšanje emisij CO₂ in vplivov na okolje • Učinkovita raba energije na vseh področjih • Povečanje deleža OVE za ogrevanje in elektriko • Intenzivnejša raba lokalnih OVE • Spodbujanje uvajanja kogeneracije toplotne in električne energije (SPTe)
--	--	--	--

Cilj občine je, da bo do leta 2030 90 % sistema daljinskega ogrevanja/hlajenja temeljil na obnovljivih virih energije. (Podrobneje o ukrepih - Misija 100)

Poleg tega Lokalni energetski koncept Mestne občine Kranj (LEK, avgust 2020) potrjuje, da je delež OVE v občinski rabi energije približno **34 %**. LOKALNI ENERGETSKI KONCEPT MESTNE OBČINE KRANJ vključuje analizo porabe energije po sektorjih in virih ter potrjuje postopno povečevanje deleža OVE zaradi lokalnih investicij, spodbud in ozaveščanja.

Več info: [Energetska učinkovitost - Mestna občina Kranj in Obnovljivi viri energije | GOV.SI](#)

- Zamenjava fosilnih goriv z okolju prijaznejšimi ali obnovljivimi viri
 - Spodbujanje uvajanje sistemov daljinskega ogrevanja
 - Prehod na vire z nizkimi izpusti CO₂ (<0,2 kg CO₂/kWh)
 - Zmanjšanje rabe energije in izpustov v prometu (električna vozila, kolesarske steze, OVE v javnem prometu, itd.)
 - Zmanjšanje porabe energije in stroškov v javnih stavbah
 - Informiranje občanov o pomenu učinkovite rabe energije
 - Spodbujanje energetskega svetovanja in izobraževanja
- Vir: [lek-kranj.pdf](#), [lokalni energetski koncept](#)

Ocena zadostnosti pridobivanja energije iz OVE

Trenutno pridobivanje energije iz obnovljivih virov v Kranju ni zadostno za pokritje vseh potreb, zlasti v konicah turistične sezone. Po podatkih iz LEK znaša delež OVE v občinski rabi energije približno 34 %, medtem ko fosilna goriva še vedno predstavljajo večinski vir. Kljub temu se delež OVE postopno povečuje, predvsem zaradi:

- lokalnih investicij v sončne elektrarne,
- širjenja uporabe toplotnih črpalk,
- nadgradnje sistema SPTE,
- strateškega načrta za prehod na trajnostno ogrevanje.

Za dolgoročno zadostnost bo ključno:

- povečanje lokalne proizvodnje OVE,
- povezovanje z regijskimi energetske skupnostmi,
- vključevanje zasebnega sektorja v trajnostne investicije.

Več info: [Podrobneje o ukrepih - Misija 100 in lek-kranj.pdf](#)

Tema	1.5: Popis turističnih zmogljivosti in virov (opišite glavne vire in vrednote)	1.6: Analiza vplivov turizma (glavni vplivi turizma – trenutni in pričakovani v naslednjih 2-4 letih)	Politike, zaščita in upravljanje, s katerimi zagotavljate trajnost naslednjih 2-4 leta
C. Kultura			
C1. Nepremična dediščina (4.1 Nepremična kulturna dediščina; 4.2 Upravljanje vplivov turizma na kulturo)	Navedite osrednje enote nepremične kulturne dediščine.	Navedite pozitivne in negativne vpliva turizma na nepremično kulturno dediščino. <i>Primer pozitivnega vpliva turizma: Z vstopninami od obiskovalcev vzdržujemo nepremično dediščino.</i> <i>Primer negativnega vpliva turizma: Zaradi prekomernega obiska in bliskavic freske hitreje propadajo.</i>	Opišite, kako je osrednja nepremična kulturna dediščina zavarovana: + z zakoni ali pravilniki + z managementom ali reguliranjem dostopa Ocenite, ali je osrednja nepremična kulturna dediščina za obdobje naslednjih 2-4 let ustrezno zavarovana.
Izpolnite za svojo destinacijo:	<p>Mesto Kranj je eno najstarejših stalno naseljenih območij v Sloveniji, središče mesta pa je bilo poseljeno že v neolitiku, pred več kot 6.000 leti. Arheološke raziskave potrjujejo, da je bil Kranj v zgodnjem srednjem veku največja naselbina na območju današnje Slovenije. Dolgotrajna naseljenost in zgodovinska pretočnost so oblikovali izjemno bogato nepremično kulturno dediščino.</p> <p>Po podatkih Registra nepremične kulturne dediščine Ministrstva za kulturo je bilo na območju Mestne občine Kranj do leta 2015 vpisanih 507 enot kulturne dediščine, med njimi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● 4 spomeniki državnega pomena, med njimi: <ul style="list-style-type: none"> ○ Palača Mestne občine Kranj – reprezentativen primer meščanske arhitekture. ○ Posestvo gradu Brdo – vključuje tri spomenike državnega pomena, med drugim renesančni grad Brdo, parkovno krajino in grajsko pristavo. ● 119 spomenikov lokalnega pomena, med njimi: <ul style="list-style-type: none"> ○ Cerkev sv. Kancijana – osrednja cerkev v mestnem jedru, z bogato zgodovinsko in umetnostno dediščino. ○ Grad Khislstein – srednjeveški grad v mestnem jedru, danes kulturni center. ○ Kranjsko mestno obzidje – ohranjeni deli obrambnega sistema iz srednjega veka. ○ Mitničarska hiša – primer meščanske arhitekture iz 16. stoletja. ○ Vodovodni stolp – tehniški spomenik iz 19. stoletja. ○ Prešernov spomenik – posvečen največjemu slovenskemu pesniku, ki je v Kranju tudi pokopan. 	<p>Nepremična kulturna dediščina je v Kranju pomemben nosilec identitete, zgodovinskega spomina in prostorske kakovosti. Turizem ima nanjo lahko številne pozitivne, pa tudi negativne vplive, odvisno od obsega, načina upravljanja in stopnje vključevanja lokalne skupnosti.</p> <p>Pozitivni vplivi turizma: + oživljanje dediščine s prireditvami in novimi vsebinami - kulturni dogodki, festivali in tematski ogledi v zgodovinskih objektih prispevajo k aktivni rabi dediščine, + dvigovanje ozaveščenosti lokalnega prebivalstva in obiskovalcev o obsegu, pomenu in vrednosti dediščine - turizem spodbuja razumevanje pomena dediščine, njene zgodovine in vrednosti za skupnost, + namenska poraba sredstev od obiska za obnavljanje in oživljanje dediščine - vstopnine, prispevki in prihodki od turističnih storitev se usmerjajo v vzdrževanje objektov in interpretacijo vsebin (npr. Info center SOS proteus), + donatorstvo za namene zelene prihodnosti v okviru tudi kulturne dediščine - turistični partnerji in obiskovalci podpirajo projekte, ki povezujejo kulturno dediščino z okoljskimi cilji (npr. zelene poti), + razvoj novih turističnih produktov - kulturna dediščina postane osnova za inovativne produkte, kot so doživljajski ogledi, kulinarčne poti, digitalne aplikacije, + uporaba nepremične dediščine v turistične namene (oddajanje sob, gostinski obrati... - zgodovinske stavbe se revitalizirajo kot prenočitvene kapacitete, gostinski obrati ali kulturni prostori, kar prispeva k ohranjanju njihove funkcije), + označevanje ter informiranje o dediščini s tablamii na tematskih poteh - interpretacijske točke izboljšujejo dostopnost informacij in ozaveščajo obiskovalce o pomenu dediščine, + Drugi pozitivni vplivi turizma: pospešen razvoj, več dogajanja, izboljševanje kulturne ponudbe, nove zaposlitve, spodbujanje kreativnosti v prostoru, ohranjanje tradicije in kulture, dvig zavesti, ponosa domačinov, boljša kvaliteta življenja, večje</p>	<p>Varovanje osrednje nepremične kulturne dediščine Nepremična kulturna dediščina je varovana tako na nacionalnem nivoju preko zakonodaje in podzakonskih predpisov kot tudi na lokalnem nivoju preko številnih predpisov. Odstranitve objektov ali območij ali delov objektov ali območij kulturne dediščine niso dopustne, razen pod pogoji, ki jih določajo predpisi s področja varstva kulturne dediščine.</p> <p>Zakonodajni okvir Na nacionalni ravni varstvo nepremične kulturne dediščine urejajo naslednji predpisi: - Zakon o varstvu kulturne dediščine (ZVKD-1): določa postopke razglasitve, varstvene režime, upravljanje in nadzor nad dediščino. - Zakon o urejanju prostora (ZUrep-3): vVključuje varovane vrednote v prostorskem načrtovanju. - Gradbeni zakon: ureja posege v objekte kulturne dediščine. - Zakon o varstvu kulturne dediščine (ZVKD-1): določa postopke evidentiranja, dokumentiranja in varovanja (nov zakon je tudi v pripravi ZVKD-2). - Pravilnik o registru kulturne dediščine Pravilnik o seznamih zvrsti dediščine in varstvenih usmeritvah</p> <p>in drugi predpisi: Predpisi s področja varovanja kulturne dediščine - ZVKDS Register kulturne dediščine GOV.SI Dokumenti Nesnovna kulturna dediščina Slovenije</p> <p>Na lokalni ravni varstvo dediščine urejajo:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Občinski prostorski načrti (OPN MO Kranj): vključujejo varstvene režime, omejitve posegov in usmeritve za ohranjanje dediščine.

Tema	1.5: Popis turističnih zmogljivosti in virov (opišite glavne vire in vrednote)	1.6: Analiza vplivov turizma (glavni vplivi turizma – trenutni in pričakovani v naslednjih 2-4 letih)	Politike, zaščita in upravljanje, s katerimi zagotavljate trajnost naslednjih 2-4 leta
	<ul style="list-style-type: none"> • 43 arheoloških najdišč, ki pričajo o neprekinjeni poselitvi od prazgodovine do danes. Med pomembnejšimi so najdišča na Malijevev gradišču in v okolici mestnega jedra. <p>Staro mestno jedro je bilo leta 1983 razglašeno za zgodovinski in kulturni spomenik lokalnega pomena. Ohranjena struktura mestnega jedra z značilno meščansko arhitekturo, ozkimi ulicami in kulturnimi ustanovami predstavlja pomembno vrednoto prostora. Kot prepoznavna ustvarjena kvaliteta prostora se opredeljujejo tudi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ohranjena stara naselbinska jedra z velikim deležem kulturne dediščine (historično jedro Kranja, vaška jedra) - krajina na robovih Sorškega polja z značilnimi obcestnimi ravninskimi vasmami (kot posebne kvalitete v tem območju se opredeljujejo jedra Mavčič, Jame in Praš), - krajina Škofjeloškega hribovja in krajina severnega dela Dobrav z značilnimi gručastimi vasmami. <p>Ti elementi prispevajo k identiteti prostora in so ključni za ohranjanje lokalne avtentičnosti v okviru trajnostnega razvoja turizma.</p> <p>Viri: Register kulturne dediščine GOV.SI Kategorija: Nepremični spomeniki lokalnega pomena Mestne občine Kranj - Wikipedija, prosta enciklopedija Znamenitosti v Kranju</p>	<p>zadovoljstvo domačinov in obiskovalcev, večji prihodki, več dodane vrednosti, višji standard prebivalcev.</p> <p>Negativni vpliv turizma: Zaenkrat negativnih vplivov turizma ni zaznati, vendar jih vsakoletno spremljamo (npr. sprememba ali izguba lokalne identitete in vrednost, nenamerno in namerno uničevanje, onesnaževanje kulturnih »enot«). V kolikor bo prišlo do negativnih vplivov bomo ustrezno reagirali.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Odloki o razglasitvi kulturnih spomenikov lokalnega pomena, kjer so zapisani varstveni režimi • Prostorski portal – Mestne občine Kranj <p>Upravljanje in regulacija dostopa Za zaščito skrbi več javnih ustanov v Mestni občini Kranj: - Urad za družbene dejavnosti na MOK - Gorenjski muzej Kranj - Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, OE Kranj - Zavod za turizem in kulturo Kranj (ZTKK)</p> <p>Poleg tega pomembno vlogo igrajo: - Turistična in kulturna društva - Krajevne skupnosti in posamezniki - Pristojne inšpekcijske službe v skladu z zakonodajo</p> <p>Dostop do dediščine je reguliran z: - Varstvenimi režimi (npr. omejitve posegov, prepovedi odstranitve, obveznosti vzdrževanja) - Upravljanjem obiskovalcev (npr. vodenje, interpretacija, omejitve dostopa v občutljive objekte) - Digitalnimi orodji in tematskimi potmi za usmerjanje obiska in ozaveščanje</p> <p>Za kršitve skrbijo pristojne inšpekcijske službe v skladu z zakonodajo.</p> <p>Stavbna dediščina in prostorski akti Prostorski akti z varstvenim režimom za stavbno dediščino ohranjajo varovane vrednote, kot so:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tlorisna in višinska zasnova (gabariti) • Gradivo (substancia – gradbeni materiali) in konstrukcijska zasnova • Oblikovanost zunanjsčine (členitev objekta, fasade, strehe, kritina, stavbno pohištvo, barve, detajli) • Funkcionalna zasnova notranjosti in pripadajočega zunanjega prostora (pripadajoči odprt prostor z nivoelto površin ter lego, namembnostjo in oblikovanostjo pripadajočih objektov in površin, odnos do drugih objektov na parceli in do sosednjih stavb) • Pojavnost in vedute (zlasti pri cerkvah, gradovih, znamenjih) • Komunikacijska in infrastrukturna navezava na okolico • Zemeljske plasti z morebitnimi arheološkimi ostalinami

Tema	1.5: Popis turističnih zmogljivosti in virov (opišite glavne vire in vrednote)	1.6: Analiza vplivov turizma (glavni vplivi turizma – trenutni in pričakovani v naslednjih 2-4 letih)	Politike, zaščita in upravljanje, s katerimi zagotavljate trajnost naslednjih 2-4 leta
			<p>- Postavitev samostojnih infrastrukturnih naprav (električne in plinske omarice, klima naprave) ob ali na obcestne in glavne fasade ni dopustna. Vir: 1 (kranj.si)</p> <p>Ocena varovanja za obdobje 2025–2029 Na podlagi obstoječe zakonodaje, lokalnih prostorskih aktov in aktivnega delovanja javnih ustanov ocenjujemo, da je osrednja nepremična kulturna dediščina v Kranju za obdobje naslednjih 2–4 let ustrezno zavarovana. Sistem varovanja je večnivojski, vključuje tako pravne kot upravljalvske mehanizme, ter temelji na sodelovanju med institucijami in lokalno skupnostjo. Kljub temu ostajajo izzivi, kot so:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potreba po večjem nadzoru nad posegi v dediščino • Zagotavljanje zadostnih sredstev za obnovo in vzdrževanje • Uravnoteženje med turistično rabo in ohranjanjem avtentičnosti <p>Z aktivnim vključevanjem v trajnostne iniciative (npr. Green Destinations) in krepitvijo lokalne zavesti je mogoče dolgoročno zagotoviti kakovostno varstvo dediščine.</p>
<p>C2. Nesnovna dediščina (4.4 Živa dediščina, 4.5 Spoštovanje avtentičnosti)</p>	<p>Navedite in na kratko opišite živo dediščino.</p>	<p>Navedite pozitivne in negativne vpliva turizma na nesnovno dediščino. Primer pozitivnega vpliva turizma: Zaradi turistov ohranjamo in oživljamo tradicionalne jedi. Primer negativnega vpliva turizma: Zaradi turizma izvajalci prilagajajo in spreminjajo običaje.</p>	<p>Opišite, kako je živa dediščina zavarovana: + z zakoni ali pravilniki + z managementom ali reguliranjem dostopa Ocenite, ali je živa dediščina za obdobje naslednjih 2-4 let ustrezno zavarovana.</p>
<p>Izpolnite za svojo destinacijo:</p>	<p>4.4 Živa dediščina Občina Kranj izkazuje spoštljiv in sistematičen odnos do nesnovne kulturne dediščine, ki jo prepozna kot ključen element lokalne identitete, družbene povezanosti in trajnostnega razvoja. V sodelovanju z Zavodom za varstvo kulturne dediščine, <u>Gorenjskim muzejem</u> ter številnimi društvi in posamezniki se aktivno spodbuja ohranjanje, prenos in promocija žive dediščine.</p> <p><u>Med ključne ukrepe sodijo:</u> - Financiranje in podpora ljubiteljskim kulturnim društvom: Letno se sofinancira več kot 60 produkcijskih skupin, ki delujejo na področju folklornega izražanja, glasbe, plesa, gledališča, lutk, likovne umetnosti in godbeništv. V te dejavnosti je vključenih približno 14.000 izvajalcev, kar kaže na izjemno razvejanost in vpetost dediščine v lokalno okolje.</p>	<p>Primer pozitivnega vpliva turizma: Turizem lahko pomembno prispeva k ohranjanju in razvoju nesnovne dediščine, zlasti kadar se izvaja v sodelovanju z lokalnimi nosilci in temelji na spoštovanju avtentičnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ohranitev, valorizacija in zaščita dediščine: Povečano zanimanje turistov spodbuja prizadevanja za dokumentiranje, zaščito in interpretacijo lokalnih običajev, znanj in praks. • Oživljanje dediščine s prireditvami in novimi vsebinami: Tradicionalni dogodki, kot so spuščanje gregorčkov ali velikonočne igre s pirhi, dobivajo nove oblike in večjo prepoznavnost. • Prenos nesnovne dediščine na mlajše rodove: Turistična vključenost spodbuja medgeneracijsko sodelovanje, zlasti v okviru folklornih skupin, godbeništv in rokodelskih delavnic. 	<p>Zaščita žive nesnovne kulturne dediščine Živa dediščina na območju Kranja je ustrezno zavarovana z večplastnim sistemom pravnih, upravljalvskih in skupnostnih mehanizmov, ki zagotavljajo njeno ohranjanje, prenos in spoštovanje avtentičnosti.</p> <p>Zakonodajni okvir Vse enote nesnovne kulturne dediščine, ki se izvajajo na območju destinacije, so na nacionalni ravni zaščitene na podlagi naslednjih aktov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zakon o varstvu kulturne dediščine (ZVKD-1): določa pravni okvir za varstvo, evidentiranje, dokumentiranje in upravljanje kulturne dediščine v Sloveniji. • Zakon o ratifikaciji Konvencije o varovanju nesnovne kulturne dediščine (UNESCO, 2003): Slovenija je z ratifikacijo zavezana k spoštovanju

Tema	1.5: Popis turističnih zmogljivosti in virov (opišite glavne vire in vrednote)	1.6: Analiza vplivov turizma (glavni vplivi turizma – trenutni in pričakovani v naslednjih 2-4 letih)	Politike, zaščita in upravljanje, s katerimi zagotavljate trajnost naslednjih 2-4 leta
	<p>- Promocija nesovne dediščine v turizmu: Elementi žive dediščine so vključeni v digitalne komunikacijske kanale destinacije (spletne stran, družbena omrežja), v muzejske predstavitve ter v interpretacijo lokalnih običajev in rokodelskih znanj.</p> <p>- Gorenjski muzej: Tudi muzejske zbirke, ki jih hranijo v GM, niso le zbirke predmetov iz preteklosti, temveč dokaz ustvarjalnosti, znanja in vrednost skupnosti, ki jih je oblikovala. Vsak predmet v zbirki nosi zgodbo o načinu življenja, delu, verovanju, umetnosti in odnosu človeka do narave.</p> <p>Z raziskovanjem, dokumentiranjem in predstavljanjem teh predmetov muzeji ohranjajo ne samo materialno, temveč tudi nematerialno dediščino: znanja, spretnosti in običaje, povezane z uporabo predmetov.</p> <p>V registru nesovne kulturne dediščine je vpisanih 7 enot, ki se ohranjajo oziroma so prisotne na območju destinacije:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ime enote: Tradicionalno izdelovanje kranjskih klobas EID: 2-00018: Družinsko podjetje Mesarija Arvaj ohranja znanje in postopke izdelave kranjskih klobas, ki so zaščiten produkt z geografsko označbo. - Ime enote: Gradnja kranjskih sten EID: 2-00027: Gradnja kranjskih sten ali lesenih kašt je tehnika, ki se uporablja pri urejanju vodotokov in sanaciji erozijskih žarišč ter pogojno stabilnih pobočij. Za gradnjo kranjske stene se uporabljajo rešetkasto sestavljena debela in kamen. - Ime enote: Velikonočne igre s pirhi EID: 2-00012: Igre s pirhi so del velikonočnih šeg in jih izvajajo na velikonočno nedeljo ali ponedeljek. - Ime enote: Godbenišstvo EID: 2-00031: Godbenišstvo je oblika družbenega delovanja glasbenikov v okviru godb na pihala, kjer igrajo na različna pihala, trobila in tolkala: flavto, pikolo, oboo, fagot, klarinet, saksofon, trobento, kornet, rog, pozavno, tubo, bariton, veliki in mali boben, činele, vibrafon, marimbo, ksilofon in zvonove. - Ime enote: Tradicionalno lončarstvo EID: 2-00032: Lončarstvo je rokodelska obrtna 	<ul style="list-style-type: none"> • Ohranjanje identitete prebivalcev destinacije: Dediščina postaja vir ponosa in povezanosti lokalne skupnosti. • Razvoj novih turističnih produktov: Dediščina se vključuje v tematske sprehode, muzejske predstavitve, kulinarčne doživetja in digitalne zgodbe. • Spodbujanje obiska dogodkov in prikaz nesovne dediščine: To poteka na način, da prikazovanje nesovne dediščine ob trajnostnem upravljanju omogoča širšo prepoznavnost dediščine in prispeva k njenemu ohranjanju. • Pospешen razvoj in izboljšanje kulturne ponudbe: Več dogajanja, ohranjanje tradicije, boljša kvaliteta življenja, večje zadovoljstvo domačinov in obiskovalcev. • Večji prihodki in dodana vrednost: Turizem ustvarja nove priložnosti za lokalne ustvarjalce, rokodelce in društva, kar prispeva k višjemu standardu prebivalcev. <p>Negativni vplivi: Komericalizacija tradicionalnih običajev in obrti, množičnost prireditev brez nadzora vsebine, potrošniški pritisk na rokodelstvo in lokalno kulinariko vodijo do izgube avtentičnosti – tradicionalne šege in obrti postanejo zgolj 'turistična predstava', ki ni organsko vezana na lokalno življenje. Prav tako lahko pride do izginjanja manjših obrtnikov v mestnem jedru zaradi višjih najemnin in konkurence množičnih ponudnikov.</p> <p>Zgoraj opisanih dejavnikov zaenkrat še ni zaznati. V kolikor bodo zaznani, bomo ustrezno ukrepali.</p>	<p>mednarodnih standardov varovanja žive dediščine.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pravilnik o seznamih zvrsti dediščine in varstvenih usmeritvah: opredeljuje vrste nesovne dediščine ter usmeritve za njihovo varstvo in interpretacijo. • Pravilnik o registru kulturne dediščine: ureja vpis enot v nacionalni register, vključno z dokumentacijo, nosilci in območjem izvajanja. <p>Lokalna raven: Prav tako so načini zaščite jasno opisane in opredeljen tudi v občinskem prostorskem načrtu (OPN), v dokumentaciji za UNESCO-vo listino in odloku o uvrstitvi enote na seznam oziroma register nesovne kulturne dediščine Slovenije.</p> <p>Upravljanje in regulacija dostopa Za zaščito in upravljanje skrbi več javnih ustanov v MOK: - Urad za družbene dejavnosti na MOK: koordinira podporo društvom, dogodkom in kulturnim programom, - Gorenjski muzej Kranj: hrani, raziskuje in interpretira dediščino ter sodeluje pri njenem prenosu, - Zavod za varstvo kulturne dediščine, OE Kranj: strokovno spremlja stanje dediščine in izvaja varstvene ukrepe, - ZTKK (Zavod za turizem in kulturo Kranj): vključuje dediščino v turistično ponudbo in skrbi za njeno promocijo. - Turistična in kulturna društva, krajevne skupnosti in posamezniki: so ključni nosilci dediščine, ki jo ohranjajo skozi prakso, prireditve in medgeneracijski prenos.</p> <p>Dostop do dediščine je reguliran z:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dogodki in prireditvami, ki potekajo v delovanju z nosilci dediščine, • muzejskimi zbirkami in interpretacijskimi centri, • digitalnimi platformami, ki omogočajo širši dostop ob spoštovanju izvornega konteksta. <p>Ocena zaščite za obdobje 2025–2029 Na podlagi obstoječih zakonskih podlag, aktivnega upravljanja in vključenosti skupnosti ocenjujemo, da je živa dediščina na območju Kranja za obdobje naslednjih 2–4 let ustrezno zavarovana. Ključni dejavniki za to oceno:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stabilna institucionalna podpora: javne ustanove in društva delujejo usklajeno in kontinuirano.

Tema	1.5: Popis turističnih zmogljivosti in virov (opišite glavne vire in vrednote)	1.6: Analiza vplivov turizma (glavni vplivi turizma – trenutni in pričakovani v naslednjih 2-4 letih)	Politike, zaščita in upravljanje, s katerimi zagotavljate trajnost naslednjih 2-4 leta
	<p><i>dejavnost, ki obsega izdelovanje posodja in drugih uporabnih in okrasnih predmetov iz gline. S tem so povezana znanja priprave materialov, rabe orodij ter oblikovanja, krašenja, loščenja in žganja izdelkov</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Spuščanje gregorčkov: Na predvečer godu sv. Gregorja (12. 3.) otroci po vodi spustijo 'gregorčke' – hiške in druge predmete z dodanimi gorečimi svečami (simbol prihoda svetlobe in pomladi) - Ime enote: Poslikavanje panjskih končnic EID: 2-00065: Slikarstvo na končnicah čebeljih panjev kranjičev je najprepoznavnejša oblika popularnega likovnega izražanja na Slovenskem. <p>Viri nesovne dediščine glede na Register nesovne dediščine (https://www.nesovnadediscina.si/):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Velikonočne igre s pirhi - Tradicionalno izdelovanje kranjskih klobas - Gradnja kranjskih sten - Godbeništvo - Tradicionalno lončarstvo - Peka potic - Zeliščarstvo - Vezenje po narisku, vezenje po štetih nitih - Popravilo mehanskih ur - Jasličarstvo - Babištvo - Trikraljevska koledovanje - Miklavževo - Raba hišnih imen - Petje na tretko, ljudska glasba - Ljubiteljsko gledališče - Apiterapija - Predelava mleka - Obisk dedka Mraza - Izdelovanje panjev in čebelnjakov - Prevozno čebelarstvo - Gibanje Bralna značka - Streljanje z možnarji - Čebelarstvo - Poslikavanje panjskih končnic - Lectarstvo 		<ul style="list-style-type: none"> • Aktivna vključenost nosilcev: dediščina se izvaja v izvornih okoljih in s strani lokalnih skupnosti. • Spremljanje in dokumentiranje: redno se posodablja register, izvaja monitoring in pripravlja dokumentacija. • Povezava z razvojnimi strategijami: živa dediščina je vključena v turistične, kulturne in prostorske načrte. <p>Za dolgoročno trajnost pa priporočamo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nadaljnje usposabljanje nosilcev, • krepitev medgeneracijskega prenosa, • razvoj kazalnikov za spremljanje vplivov turizma, • vključevanje dediščine v formalno in neformalno izobraževanje.

Tema	1.5: Popis turističnih zmogljivosti in virov (opišite glavne vire in vrednote)	1.6: Analiza vplivov turizma (glavni vplivi turizma – trenutni in pričakovani v naslednjih 2-4 letih)	Politike, zaščita in upravljanje, s katerimi zagotavljate trajnost naslednjih 2-4 leta
	<ul style="list-style-type: none"> - Pritrkavanje - Slovenski znakovni jezik - Narodno-zabavna glasba - Ročno izdelovanje papirja - Vzreja lipicancev – Brdo - Spuščanje gregorčkov - Pletarstvo - Lovska kultura - Klekljanje slovenske čipke - Priprava poprtnikov - Oglarstvo - Izdelovanje papirnatih rož <p>4.5 Spoštovanje avtentičnosti Kranj se pri ohranjanju nesnovne dediščine zavezuje k spoštovanju avtentičnosti, kar pomeni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vključevanje nosilcev dediščine: Aktivnosti temeljijo na sodelovanju lokalnih skupnosti, društev in posameznikov, ki dediščino živijo in jo prenašajo naprej. • Uporaba izvirnih znanj in tehnik: Pri predstavitvah in interpretaciji se upoštevajo tradicionalni postopki, materiali in konteksti. • Izogibanje komercializaciji: Turistična ponudba temelji na spoštljivem prikazu dediščine, brez trivializacije ali izkrivljanja vsebine. <p>Mestna občina Kranj s tem prispeva k ohranjanju kulturne raznolikosti, medgeneracijskemu prenosu znanj in krepitevi lokalne identitete.</p>		
D. Družba			
D1. Lokalna skupnost (5.15 Družbeno-kulturni vplivi turizma; 5.16 Izkoriščanje nepremičnin)	Ocenite <i>a) razmerje med obiskovalci in prebivalci na vrhu turistične sezone oz. v najbolj obremenjenih terminih,</i> <i>b) % nepremičnin, ki so na voljo za kratkoročni najem.</i>	Navedite pozitivne in negativne vplive turizma na lokalno skupnost. <i>Primer pozitivnega vpliva turizma: Obiskovalci prinašajo v destinacijo kulturne vzorce in navade, ki bogatijo naše prebivalce in širijo njihova obzorja.</i> <i>Primer negativnega vpliva turizma: Zaradi naraščajočih cen nepremičnin zaradi turizma prebivalci težje dostopajo do stanovanj.</i>	Pojasnite, kako naslavljate glavne izzive in tveganja. Ocenite, ali vlada sinergija med lokalno skupnostjo in obiskovalci.
<i>Izpolnite za svojo destinacijo:</i>	Družbeno-kulturni vplivi turizma Mestna občina Kranj ima 58.527 prebivalcev (SUR5, 2023). Meri 150,9 km2 in ima 50 naselij. Na km2 površine občine živi povprečno 370 prebivalcev, kar je več kot v celotni državi (povprečje je 102 prebivalca na km2).	Primeri pozitivnega vpliva turizma: Turizem lahko pomembno prispeva k razvoju lokalne skupnosti, tako na gospodarskem, kulturnem kot socialnem področju: - Krepitev lokalne identitete in ponosa: Obiskovalci prinašajo kulturne vzorce in navade, ki bogatijo lokalno prebivalstvo in širijo obzorja.	Med ustrezne upravljavske sheme lahko štejemo že vse omenjene nacionalne, regionalne in lokalne zakone ter smernice, ki so bile omenjene v predhodnih poglavjih, tako na področju prostorskega planiranja, odpadkov, energije, ohranjanja naravne in kulturne dediščine, skrb za biodiverzitetu in naravno okolje, pokrajino, do zmanjševanja hrupa in svetlobnega onesnaževanja.

Tema	1.5: Popis turističnih zmogljivosti in virov (opišite glavne vire in vrednote)	1.6: Analiza vplivov turizma (glavni vplivi turizma – trenutni in pričakovani v naslednjih 2-4 letih)	Politike, zaščita in upravljanje, s katerimi zagotavljate trajnost naslednjih 2-4 leta
	<p><i>Kakovost bivalnega okolja največkrat izražamo skozi čisto in zdravo okolje, ki vključuje kvaliteto zraka, obremenjenost okolja s hrupom, obremenjenost okolja z elektromagnetnim sevanjem, obremenjenost okolja s svetlobnim onesnaževanjem, obremenjenost okolja z odpadki ter kvalitetno pitno vodo ter skozi privlačnost okolja za bivanje, ki je povezana z dostopnostjo do javne gospodarske infrastrukture, družbene infrastrukture ter oskrbnih in storitvenih dejavnosti, varnostjo območja za bivanje, dostopnostjo do zelenih in rekreacijskih površin ter kvalitetnim vidnim okoljem.</i></p> <p><i>Demografska struktura kaže na starajočo se populacijo: na 100 otrok, starih 0–14 let, je bilo 117 oseb, starih 65 let ali več (SURS, 2021). V šolskem letu 2019/2020 je v občini delovalo 34 vrtecev, ki jih je obiskovalo 2.404 otrok. Vključenost otrok, starih 1–5 let, v vrtece je znašala 77,5 %, kar je nekoliko pod slovenskim povprečjem (81,2 %). V osnovne šole se je vpisalo približno 5.390 učencev, v srednje šole pa okoli 1.920 dijakov.</i></p> <p><i>Narodno sestavo prebivalcev lahko glede na zadnji popis prebivalcev opredelimo kot večinsko Slovensko. Na območju destinacije živijo etnične skupine: Srbi, Hrvatje, Bošnjaki, Makedonci, Črnogorci in Albanci.</i></p> <p>Razmerje med obiskovalci in prebivalci v vrhuncu sezone: Na podlagi preračuna, ki ga omogoča spletni vmesnik Statističnega urada Republike Slovenije S1stat je vidno, da je bilo v letu (2019) v destinaciji skupno okrog 70.938 prihodov turistov. (VIR)</p> <p><i>2019: Če upoštevamo, da se večina prihodov zgodi v poletnih mesecih (julij–avgust), lahko ocenimo, da se v najbolj obremenjenih terminih razmerje med obiskovalci in prebivalci giblje med 0,3 in 0,5:1 – torej približno 3 do 5 obiskovalcev na 10 prebivalcev. V mestnem jedru in na dogodkih (npr. Kranfest, kulturni festivali) je koncentracija še višja, kar lahko vpliva na prometno obremenjenost, rabo javnih površin in občutek prenatrpanosti.</i></p> <p><i>2023: Skupno število prihodov turistov v Kranju v letu 2023: približno 62.000 / Največ prihodov je bilo zabeleženih v</i></p>	<p>- Izboljšanje državljskega udejstvovanja: Večja vključenost prebivalcev v prireditve, projekte in promocijo kraja.</p> <p>- Redistribucija turistične takse: Sredstva se vračajo v lokalno okolje za vzdrževanje infrastrukture, zelenih površin, kulturnih programov.</p> <p>- Gospodarski učinki: Turizem predstavlja vir dohodka za številne lokalne ponudnike (nastanitve, gostinstvo, trgovina, vodenje, prevozi).</p> <p>- Zaposlitvene priložnosti: Večja zaposlenost, zlasti za mlade in sezonske delavce; počitniško delo v turistični panogi.</p> <p>- Skupna raba infrastrukture: Javni WC-ji, tematske poti, rekreacijske površine, ki jih uporabljajo tako turisti kot domačini.</p> <p>- Izboljšanje javnega prevoza: Boljša zasedenost, več povezav med kraji, spodbuditev trajnostne mobilnosti.</p> <p>- Razvoj storitvene dejavnosti: Večja ponudba in izbira storitev, od kulturnih dogodkov do lokalne kulinarike.</p> <p>- Spodbuda za podjetništvo: Več priložnosti za mlade, ustvarjalne in podjetne posameznike.</p> <p>- Prispevek k priseljevanju: Turizem lahko spodbuja selitev v kraje z večjo kakovostjo življenja in delovnimi priložnostmi.</p> <p>Negativni vpliv turizma:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Preobremenitev naravnih znamenitosti (Bobovek, Sv. Jošt, slap Šum): prenaseljenost, smetenje, divje odlaganje odpadkov, vznemirjanje favne, parkiranje na neprimernih mestih (VIR, VIR). • Konflikti med obiskovalci in lokalno skupnostjo zaradi različnih interesov (npr. omejitve na varovanih območjih, dostopnost za lokalne uporabnike) (VIR). • Socio-ekonomske spremembe v mestnem jedru: upad privlačne ponudbe za domačine, spremembe v trgovinski in gostinski ponudbi zaradi prilagojenosti turistom (VIR). • Porast socialno ranljivih skupin (tujci brez jezikovnega znanja, porast prosilcev pomoči) s spremljajočo težjo v integraciji (VIR). • Sezonskost in koncentracija turističnih tokov v nekaj mesecih, kar prinaša kratkotrajne pritiske na infrastrukturo, promet in lokalno kakovost življenja (VIR). <p><i>Najpomembnejši ukrepi za preprečevanje negativnih vplivov turizma:</i></p>	<p>Tematika turizma je namreč multidisciplinarno področje, ki je posredno in neposredno povezan z velikim številom deležnikov kot elementi naravnega in kulturnega okolja v destinaciji zato ustrezne upravljalvske sheme morajo sloneti in upoštevati številne predpise in določila.</p> <p><i>Turizem je prepleten z lokalnim okoljem, zato smo razvoj zastavili po trajnostnih načelih in z vključevanjem vseh deležnikov ter lokalne skupnosti v strateški proces.</i></p> <p><i>V Kranju turizem naslavljam kot prepleten sistem, ki je neločljivo povezan z lokalnim okoljem. Razvoj je zastavljen po trajnostnih načelih, z aktivnim vključevanjem vseh deležnikov v strateški proces. Ključna vodila so:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Participativno načrtovanje: Lokalna skupnost je vključena v oblikovanje strategij, kar krepi občutek pripadnosti in odgovornosti. • Transparentna komunikacija: Redno obveščanje javnosti o turističnih projektih, dogodkih in spremembah v prostoru. • Uravnoteženje interesov: Posebna pozornost je namenjena usklajevanju med potrebami prebivalcev (mirno bivanje, dostopnost storitev) in pričakovanji obiskovalcev (doživetja, udobje, avtentičnost). • Monitoring in prilagajanje: Spremljanje kazalnikov (npr. razmerje med obiskovalci in prebivalci, obremenjenost infrastrukture, zadovoljstvo lokalne skupnosti) omogoča sprotno prilagajanje ukrepov. • Izobraževanje in ozaveščanje: Programi za prebivalce in ponudnike, ki spodbujajo razumevanje trajnostnega turizma, kulturne občutljivosti in odgovornega gostoljubja. <p><i>Zavedamo se, da je prav zadovoljno lokalno prebivalstvo na turističnih destinacijah glavni ključ za zadovoljstvo obiskovalcev, ki si bodo v prihodnje vse bolj želeli odgovorne, lokalno dobro povezane in manj znane destinacije, na katerih jih ne bosta skrbela množičnost ali neavtentičnost. Zastavili smo ambiciozen, a realen šestletni načrt okrevanja turizma, preboje v kakovosti, povezanosti in prepoznavnosti kranjske turistične ponudbe) (VIR).</i></p> <p>Ocena sinergije med lokalno skupnostjo in obiskovalci</p>

Tema	1.5: Popis turističnih zmogljivosti in virov (opišite glavne vire in vrednote)	1.6: Analiza vplivov turizma (glavni vplivi turizma – trenutni in pričakovani v naslednjih 2-4 letih)	Politike, zaščita in upravljanje, s katerimi zagotavljate trajnost naslednjih 2-4 leta
	<p>juliju in avgustu, kar potrjuje sezonsko koncentracijo. (VIR)</p> <p>Če predpostavimo, da se približno 35–40 % vseh prihodov zgodi v poletnih mesecih (julij–avgust), to pomeni okoli 18.000 obiskovalcev v dveh mesecih. V posameznih tednih (npr. med Kranfestom ali večjimi dogodki) se lahko dnevno zbere več tisoč obiskovalcev.</p> <p>Ocena razmerja v vrhuncu sezone: → 0,3:1 (3obiskovalcev na 10 prebivalcev) → V mestnem jedru in na dogodkih lahko razmerje preseže 1:1, kar pomeni več obiskovalcev kot lokalnih prebivalcev na določen dan.</p> <p>Izkoriščanje nepremičnin Delež nepremičnin za kratkoročni najem: Po podatkih platform Rentola in Nepremičnine.net je v Kranju trenutno na voljo med 30 in 50 nepremičnin za kratkoročni najem, kar predstavlja približno 0,3–0,5 % vseh stanovanjskih enot v občini. Ta delež je relativno nizek v primerjavi z bolj turistično obremenjenimi občinami (npr. Ljubljana, Bled), vendar se povečuje predvsem v mestnem jedru in bližini Brda pri Kranju. Po predlogu novega zakona o gostinstvu bo oddaja v večstanovanjskih stavbah omejena na 60 dni letno, kar bo dodatno vplivalo na obseg kratkoročnega najema.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Upravljanje obiskovalcev in določitev nosilnih zmogljivosti naravnih območij: npr. omejitev števila obiskovalcev na Slapu Šum; postavitev števcov obiska in informativnih tabel v Bobovku; digitalno spremljanje obiska. (VIR, VIR) • Vzpostavljane ekološke in informacijske infrastrukture: postavitev EKO otoka DIP v Besnici, nadgradnja informativnih tabel in ureditev krožišč z naravovarstveno vsebino. • Smernice in kodeksi vedenja za obiskovalce: kodeks obiska Jošta, razširitev smernic na druge naravne in kulturne točke; dostopne na terenu in digitalno. Hkrati je bil sprejet Etični kodeks v turizmu na ravni destinacije (VIR, VIR), kjer se z upoštevanjem njegovih načel želi zmanjšati negativen vpliv turizma na okolje in kulturno dediščino ter povečati število prednosti, ki jih bodo imeli prebivalci turističnih krajev od turizma. V veljavi je tudi Kodeks za destinacijske turistične vodnike Kranj, ki prav tako vsebuje določila glede spoštovanja okolja in njegove občutljivosti pri turističnem vodenju in osveščanju turistov, saj je predvsem destinacijski turistični vodnik eden od nosilcev trajnostnega razvoja. Enako velja za organizatorje potovanj kar opredeljuje že Akcijski načrt Zelene sheme slovenskega turizma 2023 - 2026 za Mestno občino Kranj. • Participacija in komunikacija z lokalno skupnostjo: participativni proračun, platforma Pametni Kranj za sprejemanje pobud občanov, letne ankete in javne razgrnitve. Platforma Pametni Kranj omogoča sprotno zbiranje podatkov o prometu, gibanju obiskovalcev, izposoji mestnih koles ter zbira povratne informacije o zadovoljstvu prebivalcev prek digitalnih anket (VIR, VIR, VIR). • Razvoj trajnostne mobilnosti in javnega prometa: širitev mreže mestnih koles KRskOLESOM, parkirišča P+R, sistem elektronskega javljanja zasedenosti parkirišč, spletna platforma Ceste MO Kranj, projekt Kranvaj (mini električni avtobus na klic) (VIR, VIR, VIR, VIR). 	<p>Na podlagi dosedanjih analiz, odzivov prebivalcev in podatkov iz Strategije turizma MOK 2021–2027 lahko ocenimo, da v Kranju vlada zmerna do visoka stopnja sinergije med lokalno skupnostjo in obiskovalci. Ključni dejavniki, ki prispevajo k temu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dogodki z lokalnim značajem (npr. Kranfest, kulturni večeri, tržnice) so namenjeni tako domačinom kot turistom. • Skupna raba infrastrukture (tematske poti, javni prevoz, rekreacijske površine) krepi občutek skupnosti. • Nizka stopnja konfliktov: V primerjavi z bolj obremenjenimi destinacijami (npr. Bled, Piran) je v Kranju manj zaznanega nezadovoljstva zaradi turizma. • Povečana vključenost mladih v turistične dejavnosti (počitniško delo, prostovoljstvo, startupi) krepi lokalno dinamiko. <p>Kljub temu obstajajo izzivi, kot so dostopnost stanovanj, sezonska obremenjenost javnega prevoza in potreba po večji razpršenosti turističnih tokov. Ti se naslavljajo z ukrepi prostorskega planiranja, regulacijo kratkoročnega najema, spodbujanjem trajnostne mobilnosti in decentralizacijo turistične ponudbe.</p>

Tema	1.5: Popis turističnih zmogljivosti in virov (opišite glavne vire in vrednote)	1.6: Analiza vplivov turizma (glavni vplivi turizma – trenutni in pričakovani v naslednjih 2-4 letih)	Politike, zaščita in upravljanje, s katerimi zagotavljate trajnost naslednjih 2-4 leta
		<ul style="list-style-type: none"> • <i>Izobraževanje in ozaveščanje ponudnikov ter prebivalcev: redna izobraževanja za ponudnike turizma, izobraževalne kampanje za prebivalce, sodelovanje šol v projektu Zeleni pingvin, info center SOS Proteus za promocijo varovanja podzemne vode.</i> • <i>Skrb za ranljive skupine: projekt Občina po meri invalidov; posebna komisija in ukrepi za povečanje dostopnosti ter vključevanje ranljivih (brezdomci, prosilci pomoči, osebe s posebnimi potrebami) (VIR, VIR, VIR.)</i> • <i>Krizni načrt za turizem: izdelan krizni načrt za primer epidemij ali drugih izrednih dogodkov, letno spremljanje tveganj, pripravljeni popravni ukrepi. (VIR, VIR).</i> 	
E. Podjetništvo			

E1. Turistično gospodarstvo (5.12 Podpora lokalnemu podjetništvu; 5.13 Promocija lokalnih izdelkov)	Opišite strukturo turističnega sektorja. <i>Turistično dobavno verigo (gostinska ponudba, nastanitve, organizirani produkti, prevoz, dobavitelji...) ovrednotite z vidika:</i> <ol style="list-style-type: none"> <i>razmerja med malimi in velikimi turističnimi ponudniki</i> <i>povezovanja v (lokalna) združenja</i> <i>sezonskosti dejavnosti</i> 	Navedite pozitivne in negativne vpliva turizma. <i>Primer pozitivnega vpliva turizma: Ustvarjanje dodane vrednosti skozi celotno dobavno verigo (kmetje, obrtniki, mladi podjetniki). Primer negativnega vpliva turizma: Velika nihanja v zaposlenosti lokalnega prebivalstva zaradi sezonskosti turistične dejavnosti.</i>	Pojasnite, kako naslavljate glavne izzive in tveganja. Ocenite, ali vlada sinergija med zasebnim turističnim sektorjem in trajnostnim razvojem turizma.
Izpolnite za svojo destinacijo:	<u>Trenutna ponudba destinacije temelji na:</u> <ol style="list-style-type: none"> Kulturno - zgodovinski in arhitekturni dediščini s poudarkom na starem mestnem jedru Kranja. enogastronomiji - Kulinarična ponudba destinacije je izredno pestra in kakovostna. Nanjo se navezujejo številne pridelavitve in produkti javnega zavoda, predstavlja pa tudi veliko priložnost za ne le za gostince temveč tudi za pridelovalce in predelovalce hrane. Spodbujamo lokalne surovine, tradicionalno kulinariko in sodobne pristope, predvsem pa na vseh nivojih prizadevanje za kakovost. Kranj je posebno poznan po kranjski klobasi, v zadnjem času pa tudi po kranjskem pivu in kranjskih štrukljih. doživetij v naravi - na področju vodenih športnih doživetij turistična ponudba vključuje: kolesarjenje, pohodništvo, ribolov, jahanje. Lokalni vodniki izvajajo vodene kolesarske in pohodniške ture, ogleda zanimivosti ter kjer lahko najbolj izpostavimo Pohod na Jamnik. Na območju občine leži kratko naravno golf igrišče z devetimi luknjami – GOLF IGRISČE BRDO. 	<i>Turizem v Mestni občini Kranj ima številne pozitivne učinke na lokalno skupnost, gospodarstvo in prostorski razvoj, hkrati pa prinaša tudi izzive, ki jih je treba nasloviti z usmerjenim upravljanjem in dolgoročno strategijo.</i> <p><u>Pozitivni vplivi turizma:</u></p> <i>Turizem predstavlja pomemben generator dodane vrednosti v lokalnem okolju. Njegovi pozitivni učinki se kažejo na več ravneh:</i> <ul style="list-style-type: none"> - Boljše poslovanje celotne skupnosti: večji prihodki, izboljšano ekonomsko stanje in večja finančna stabilnost lokalnih gospodarskih subjektov. - Nove infrastrukturne naložbe: vlaganja v prenavo mestnega jedra, nastanitvene kapacitete, javne površine in podporno infrastrukturo za turizem. - Gospodarski potenciali slonijo tudi na turizmu: turizem spodbuja razvoj drugih sektorjev, kot so kmetijstvo, obrt, storitve in kreativna industrija. 	Naslavljanje izzivov in sinergija med zasebnim sektorjem ter trajnostnim razvojem turizma <p>Glavni izzivi in tveganja</p> <i>Turizem v Mestni občini Kranj se razvija v dinamičnem okolju, ki prinaša številne priložnosti, a tudi izzive. Ključna tveganja, ki jih destinacija aktivno naslavlja, vključujejo:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Sezonskost turistične dejavnosti, ki povzroča nihanja v zaposlenosti in ponudbi. Rešujemo jo z razvojem celoletnih produktov (kulinarika, kultura, vodeni ogledi) in razpršenim koledarjem dogodkov. • Nepovezanost med ponudniki, ki lahko vodi v razdrobljenost ponudbe. Naslavljam jo z vključevanjem lokalnih ponudnikov v skupne promocijske kampanje, razpise in strateške dokumente. • Pritisk na stanovanjski fond, zaradi oddajanja nepremičnin turistom. Občina spremlja stanje

	<p><u>Struktura turističnega sektorja v Kranju</u> Turistični sektor v Mestni občini Kranj temelji na raznoliki, kakovostni in trajnostno naravnani ponudbi, ki združuje kulturno dediščino, enogastronomijo ter naravna doživetja. Destinacija se razvija v sodelovanju javnega, zasebnega in civilnega sektorja, kar omogoča celovit pristop k razvoju in promociji turizma.</p> <p><u>Gljučni nosilci turistične dejavnosti:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Okrog 80 ponudnikov nastanitvev: hoteli, apartmaji, sobe, gostišča, turistične kmetije • Okrog 140 gostinskih ponudnikov: gostilne, restavracije, kavarne, turistične kmetije • 40 licenciranih vodnikov: v slovenščini, italijanščini, angleščini in nemščini • 6 muzejev, javne in zasebne galerije, kulturne ustanove • Obrtniki, ustvarjalci in ponudniki domačih pridelkov v mestnem jedru in okolici • Ponudniki športnih in naravnih doživetij: kolesarjenje, pohodništvo, ribolov, jahanje, golf igrišče Brdo <p>Turistična dobavna veriga vključuje tudi lokalne dobavitelje hrane in pijače, prevoznike, organizatorje izletov ter ponudnike kulturnih in športnih storitev.</p> <p>Med največje in najbolj prepoznavne turistične prireditve v občini zagotovo sodi Prešernov smenj, ki je najbolj obiskan.</p> <p><u>a. Razmerje med malimi in velikimi turističnimi ponudniki</u> Turistična ponudba v Kranju je izrazito decentralizirana in temelji na malih ponudnikih:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Večina nastanitvenih kapacitet predstavljajo manjši zasebni ponudniki, medtem ko večji hoteli predstavljajo izjemo. (VIR). • Gostinska ponudba je razpršena med številne lokalne gostilne in restavracije, ki pogosto temeljijo na družinski tradiciji in lokalnih receptih (VIR). • Vodene aktivnosti izvajajo lokalni vodniki in manjši ponudniki doživetij, kar krepi avtentičnost in osebni stik z obiskovalci (VIR). <p>Takšna struktura omogoča večjo prilagodljivost, ohranjanje lokalne identitete ter vključevanje širše skupnosti v razvoj turizma.</p>	<p>- Ustvarjanje dodane vrednosti skozi dobavno verigo: vključevanje kmetov, obrtnikov, mladih podjetnikov, gostincev in kulturnih ustvarjalcev.</p> <p>- Vzpostavitev poslovnih vezi med ponudniki: krepitev sodelovanja in mreženja znotraj destinacije.</p> <p>- Nadgradnja kmetijske dejavnosti s storitveno: razvoj turizma na kmetiji, dopolnilne dejavnosti, nastanitve in kulinarična ponudba.</p> <p>- Izobraževanje in usposabljanje kadrov: dvig izobrazbene strukture, večja strokovnost in kakovost storitev.</p> <p>- Obnavljanje stanovanjskega fonda: prenove objektov za potrebe turizma prispevajo k revitalizaciji mestnega jedra.</p> <p>- Dopolnilna dejavnost za domačine: odpiranje sob in apartmajev v zasebnih hišah, kar viša življenjski standard in krepi pozitiven odnos do turizma.</p> <p>- Odpiranje novih storitvenih podjetij: rast lokalnega podjetništva, večja raznolikost ponudbe in večja povezanost v turistični verigi.</p> <p><u>Negativni vpliv turizma:</u> Zaenkrat negativnih vplivov turizma še nismo zaznali. V nada Kljub številnim prednostim turizem prinaša tudi izzive, ki jih je treba obravnavati z usmerjenimi ukrepi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sezonskost dela: nihanja v zaposlenosti lokalnega prebivalstva, večja delovna migracija in nestabilnost delovnih mest. Podaljševanje sezone in ugodni klimatski pogoji sicer prispevajo k blaženju teh učinkov. • Nižji dohodki zaposlenih v turizmu: povprečne plače v turističnem sektorju so pogosto nižje od slovenskega povprečja, kar vpliva na socialno varnost zaposlenih. • Višja cena stanovanj: oddajanje nepremičnin turistom zvišuje cene in zmanjšuje dostopnost stanovanj za lokalno prebivalstvo. • Zmanjšanje ponudbe izven sezone: zmanjšana razpoložljivost storitev in produktov v nizki sezoni, kar vpliva na kakovost bivanja in obiskovalno izkušnjo. 	<p>in spodbuja uravnotežen razvoj nastanitvenih kapacitet.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nizka povprečna plačila v turizmu, ki vplivajo na privlačnost sektorja za zaposlene. Spodbujamo izobraževanje, usposabljanje in dvig kakovosti storitev, kar dolgoročno prispeva k večji vrednosti dela. • Omejena prepoznavnost trajnostnih praks, ki jih izvajajo zasebni ponudniki. Naslavljamo z vključevanjem v certifikacijske procese, izobraževanju in komunikacijskimi kampanjami. <p>Ocenjujemo, da v Kranju vlada vse močnejša sinergija med zasebnim turističnim sektorjem in trajnostnim razvojem.</p> <p>Turizem je multidisciplinarno področje, ki je posredno in neposredno povezan z velikim številom deležnikov kot elementi naravnega in kulturnega okolja v destinaciji zato ustrezne upravljalvske sheme morajo sloneti in upoštevati številne predpise in določila. V omenjenem segmentu bi bilo potrebno zgolj izpostaviti npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pravilnik o spodbujanju razvoja socialnega podjetništva (ODLOK: SKM_C300i24050808580, več info: Socialno podjetništvo · Mestna občina Kranj) - Pravilnik o sofinanciranju programov ljubiteljskih kulturnih dejavnosti v Mestni občini Kranj.
--	--	---	--

	<p><u>b. Povezovanje v (lokalna) združenja</u> Povezovanje med ponudniki se je okrepilo z razvojem nove turistične strategije, ki jo je MOK pripravila v sodelovanju z agencijo Nea Culpa. Primeri dobrih praks:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Partnerstvo z lokalnimi ponudniki pri organizaciji večjih dogodkov (Prešernov smenj, Kranfest, Kranjska dolga miza, Vinska pot v rovih). • Povezovanje gostincev s pridelovalci in predelovalci hrane za krepitev lokalne dobavne verige. • Vključevanje obrtnikov in ustvarjalcev v mestne dogodke in tržnice. • Javni razpisi za sodelovanje (npr. oddaja kavarne Khislstein 12.56, prodaja kokic, krofov, domače obrti) so usmerjeni v mikro podjetja in samostojne ustvarjalce. <p>Občina spodbuja povezovanje preko delavnic, skupnih kampanj in vključevanja v razvojne projekte, kar prispeva k večji odpornosti in inovativnosti sektorja.</p> <p><u>c. Sezonskost dejavnosti</u> Turistična sezona v Kranju je razmeroma razpršena, vendar z določenimi sezonskimi vrhovi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pomlad in jesen sta priljubljena za pohodništvo, kolesarjenje in kulturne dogodke. • Poletni meseci prinašajo večji obisk zaradi naravnih doživetij in festivalov. • Zimska sezona je manj izrazita, vendar se povečuje zanimanje za kulturne prireditve in mestna doživetja. <p>Sezonskost se blaži z razvojem celoletnih produktov, kot so vodeni ogledi, kulinarična doživetja, muzejske razstave in lokalne tržnice. Dogodki so razporejeni skozi vse leto, kar prispeva k stabilnosti prihodkov lokalnih ponudnikov.</p>		
<p>E2. Ekonomski učinki (5.11 Spremljanje ekonomskih učinkov, 5.14 Spodbujanje kariere v turizmu)</p>	<p>Opišite vpliv turizma na lokalno ekonomijo. a. ocenite ali opišite vključenost lokalnega prebivalstva v turistično dejavnost b. ocenite, kolikšen % turističnih podjetij je v lasti lokalnega prebivalstva c. ocenite, kolikšen % prebivalcev je ekonomsko odvisen od turistične panoge</p>	<p>Navedite pozitivne in negativne vpliva turizma. Primer pozitivnega vpliva turizma: V turističnem sektorju so trenutno na voljo številna prosta delovna mesta. Primer negativnega vpliva turizma: Delež prihodkov od turizma se v veliki meri odliva izven lokalne skupnosti; ekonomske koristi od turizma so posledično nizke in ne odtehtajo negativnih vplivov turizma.</p>	<p>Pojasnite, kako naslavljate glavne izzive in tveganja. Ocenite, ali vlada sinergija med lokalno skupnostjo in trajnostnim razvojem turizma.</p>
<p>Izpolnite za svojo destinacijo:</p>	<p><u>Spremljanje ekonomskih učinkov</u> Turizem v Mestni občini Kranj ima pomemben, a zmeren vpliv na lokalno ekonomijo. Po podatkih za leto 2024 je bilo</p>	<p><u>Pozitivni vpliv turizma:</u> - Zaposlitvene priložnosti: V turističnem sektorju so trenutno na voljo številna prosta delovna mesta, zlasti v gostinstvu,</p>	<p>Med ustrezne upravljalvske sheme lahko štejemo že tekom celotnega dokumenta omenjene nacionalne in regionalne, ki so bile preko občinskih aktov in določil</p>

v občini ustvarjenih približno 133.000 prenočitev, kar pomeni 9,5 % rast v primerjavi z letom 2019. Povprečna doba bivanja gostov je narasla na 2,01 dneva. Sezonskost je prisotna, vendar ne izrazita – julij in avgust prispevata 30 % vseh nočitev, sledijo maj in junij z 18 %, september in oktober z 19 %, november in december z 13 %, marec in april z 12 % ter januar in februar z 9 %.

Občina je v letu 2024 iz naslova turistične takse zbrala približno 160.000 EUR, kar predstavlja stabilen vir prihodkov za lokalni proračun. V Kranju je trenutno okoli 1150 ležišč, od tega 48 % v hotelih, sobah in apartmajih, ter 52 % na turističnih kmetijah in podeželskih nastanitvah. Okoljsko certificirana ponudnika sta dva, kar kaže na potrebo po večji spodbudi za trajnostno certificiranje. Povprečna letna zasedenost ležišč ostaja nizka, 28 %, kar nakazuje potencial za izboljšanje trženja in podaljševanje sezone.

a. Vključenost lokalnega prebivalstva v turistično dejavnost

Lokalno prebivalstvo je v turizmu vključeno predvsem prek **nastanitvenih ponudnikov, gostinskih storitev, vodenja doživetij in kulturnih dogodkov**. Po podatkih ankete iz leta 2022 je **več kot 60 % turističnih podjetij v Kranju aktivno sodelovalo z lokalno skupnostjo**, vključno z uporabo lokalnih dobaviteljev, vključevanjem lokalne dediščine in sodelovanjem z Zavodom za turizem in kulturo Kranj. Na podeželju je vključenost nižja, predvsem zaradi omejenih kapacitet in pomanjkanja trženjske podpore.

b. Lastništvo turističnih podjetij

Ocenjujemo, da je **približno 65–70 % turističnih podjetij v Kranju v lokalni lasti**, kar vključuje družinske nastanitve, manjše gostinske obrate, turistične kmetije in lokalne agencije. Večja hotelska infrastruktura je delno v zunanji lasti, vendar še vedno sodeluje z lokalnimi dobavitelji in kadri. Lokalno lastništvo prispeva k večji kroženju prihodkov znotraj skupnosti in kreptvi lokalne identitete.

c. Ekonomska odvisnost prebivalcev od turizma

Turizem v Kranju ni primarna gospodarska panoga, vendar ima pomembno dopolnilno vlogo. Ocenjujemo, da je **med 8–12 % prebivalcev neposredno ali posredno ekonomsko odvisnih od turizma**, bodisi prek zaposlitve v gostinstvu, nastanitvah, kulturnih ustanovah ali prek dopolnilnih dejavnosti (npr. lokalna pridelava, prevozi, vodenje). V mestnem jedru je ta delež višji, medtem ko je na podeželju

nastanitvah, vodenju doživetij in kulturnih dogodkih. To prispeva k zmanjševanju brezposelnosti in vključevanju mladih ter ranljivih skupin.

- **Podpora lokalnemu podjetništvu:** Turizem spodbuja razvoj lokalnih podjetij, kot so družinske nastanitve, rokodelci, lokalni pridelovalci in ponudniki doživetij. Več kot 65 % turističnih podjetij v Kranju je v lokalni lasti, kar krepi kroženje prihodkov znotraj skupnosti.

- **Diverzifikacija lokalne ekonomije:** Turizem dopolnjuje druge gospodarske panoge in omogoča razvoj novih storitev, kot so interpretacija dediščine, trajnostna mobilnost in digitalna promocija.

- **Povečanje prihodkov občine:** Prihodki iz turistične takse (npr. 160.000 EUR v letu 2024) predstavljajo stabilen vir za financiranje promocije, infrastrukture in kulturnih programov.

- **Krepitev lokalne identitete:** Turizem spodbuja ohranjanje kulturne dediščine, lokalnih zgodb in naravnih vrednot, kar prispeva k večji prepoznavnosti Kranja kot trajnostne destinacije.

Negativni vpliv turizma:

Zaenkrat negativnega vpliva turizma ni zaznati, vendar vsakoletno jih spremljamo (npr. odliv prihodkov iz lokalne skupnosti, nizka sezonska stabilnost zaposlitve, pritisk na infrastrukturo in okolje, neenakomerna porazdelitev koristi, tveganje za komercializacijo dediščine ...). V kolikor bi do negativnih vplivov prišlo, bomo sprejeli ustrezne ukrepe.

implementirane na lokalno raven in nam kažejo smernice tako na področju prostorskega planiranja, odpadkov, energije, ohranjanja naravne in kulturne dediščine, skrb za biodiverzitetu in naravno okolje, pokrajino, do zmanjševanja hrupa in svetlobnega onesnaževanja.

Turizem je multidisciplinarno področje, ki je posredno in neposredno povezan z velikim številom deležnikov kot elementi naravnega in kulturnega okolja v destinaciji zato ustrezne upravljalvske sheme morajo sloneti in upoštevati številne predpise in določila. V omenjenem segmentu bi bilo potrebno zgolj izpostaviti npr.:

- Pravilnik o spodbujanju razvoja socialnega podjetništva (ODLOK: [SKM C300i24050808580](#), več info: [Socialno podjetništvo · Mestna občina Kranj](#))

- Pravilnik o sofinanciranju programov ljubiteljskih kulturnih dejavnosti v Mestni občini Kranj.

še vedno nizka stopnja ekonomske odvisnosti, kar odpira priložnosti za razvoj mikrodestinacij in dopolnilnih dejavnosti.

Spodbujanje kariere v turizmu

Mestna občina Kranj si prizadeva za razvoj kakovostnih kariernih poti v turizmu, zlasti prek sodelovanja z izobraževalnimi ustanovami, lokalnimi podjetji in Zavodom za turizem in kulturo Kranj. Turizem je v občini prepoznan kot dopolnilna gospodarska panoga, ki ponuja priložnosti za zaposlitev, podjetništvo in kreativno izražanje, zlasti na področjih kulturnega turizma, gastronomije, vodenja doživetij in trajnostnega razvoja.